

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift, medizinisch - Cod. Rastatt 56

Menzel, Albert

[S.l.], [Anfang des 17. Jahrh.]

Prooemium in artem medicinalem Galeni

[urn:nbn:de:bsz:31-284585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-284585)

PROŒMIUM

I

153

In Artē Medicinalem

Galenī

i Authorem explicandum suscipit, cois-
ta proœmij loco p̄mittere debet, p̄rigḡm conditiones
et particularem exordationem p̄ueniantē auctoris
mūnia hæc sunt; quis Operis Auctor. cuiuslibet ex-
p̄licationē.
Auctoris: quis sit illius in opere
us, et intentio: quæ inscriptio seu
g: Quanta sit operis dignitas: quæ
tas: q̄ māa sit subiecta: q̄ comparāo
is cum reliq̄ alijs, Auctoris: qualis
seruetur, et quem commentator
are velit, in quot partes opus dividat
in qualibet parte agat. Quare mihi
anti Artē Medicinalem nobis interpre-
illud pariter munus incumbit. ut
a Cois̄a p̄dicta prius occupet, quam ad
particularia

haec sunt Galeni
libri

duo Galeni
fuerant.

q Galeni
doctur.

q Galeni
doctur.

quod Galeni
doctur.

particularia de seculis in Italiam, ut ab Authore
 hanc hanc Galeni opus exordiar hanc Medicinalem Galeni
 adscribit. Sed cum duo fuerint Galeni
 signes Medici, vng. S. Menodoti filii, q Galeni
 Terium Medicinæ scripsit, et librum de rebus
 tibi, et plures alios libros, q inter illos ven-
 spuriij habentur. Alij Gal. in Pergamo
 q Galeni parossia minoris naty, ex patre Nicone
 doctur. mo, diuine et mathematicis disciplinis
 istimo, in Asia excellentissime, progenit
 Hippocrate verq existimat Medicinæ parossia
 doctissima eis scripta testantur, q si q Galeni
 rit aut dilige examinauerit minimè
 eius confusus. Vter ambob sit huius
 thor, dyentem su. Omnes eadem mor-
 gueniunt Galeni Pergamoni vng
 Authore Artis Medicinæ, ut schola Graec
 testat: S. Oribasij, Pauli, et alij
 quod ipsemet Gal. suis in libris, ut 7. Meth. 5.
 tat. Inuend. huius opus mentione facit, vnde
 Gal. enarrare permittit. Ne breuitate
 hac in comentario studere vobis pollicer
 obesse videtur. Circa intentio no ob-

rois huc illuc oberrant interpretes.
 sentia e. q ex opib' huius proemio de
 itz, qd Gal: tota Medicina, qua in plurib'
 triplici doctrina contemplat' e, nunc ad
 tripla, & definitiva doctrina tradita redi
 velit, ut horu' oium, q fuse alibi scriptit, ne
 inuandae supplementu conficiat.
 q Artem Medicinalem peric' inscripsit, qe
 istam Medicina finitionib' tanqm' Genit'
 ellis coerere instituit. quidam interm
 rabum versione secuti Artem Paruam
 inant. qd paruo volumine tota ardeat
 e huius Op'is pstantia vt ceteroru' Galeni
 u sit complementu; vnt quoy' utilitas
 ret, qd s' br' gineat tota Medicina deficiat
 re gstituta, nec n' memoria et Reminif
 pie inuamentu q' beat. Ita ut n' solum
 e tyronib' vtilis, et iuuenib' hic liber
 a arte succinate tradita hic hie possit
 et Doctorib' qd s' ad memoria faciat.
 porro d' qua in hoc ope tractat', corpora
 t, cae et signa, put salubria, insalubria

doctrina
 definitiva
 huc ne hanc
 arte instituit

quorunda
 interpretu opi
 nio d' libri
 insimpliciore

utilitas appa
 ret ex h'

Ma' qualis

et neutra existunt. Cu. e. hoc opusculu
Mediam q. capita complectat, nihil sit in Medici
qd ad corpora, caus, et signa tanquam salubria aut
salubria aut neutra n. reuocet, merito h. s. e.

q. quib. agat
Auctor in hoc
opusculo.

ope author n. pagit. q. hic liber sic scribitur
alios gal. ut glo ad q. missas, et id qd glanctur

q. mo se hic ad
alios gal. libros
nateat et
differat.

ad ea q. plixiorem doctrina complectuntur
alios gal. libros si comparet, differt in

qd definitiua doctrina hic tradat, qd nullu
fecit gal. et quuis liber q. g. stitue. st. h. u.

mau quoniat, differt tm, q. p. resolutiua do
na tradit. Ergo ut qdam volunt hic libro

alios n. refert, ut puer ad viru, seu m. p. t.

ad pfectu, qe hie pfectu signa comparat

cognoscenduru docet gal. n. r. Vel ut v. d. u.

ficulare, qe ad particularia et. hic p. s.

ordo huius operis tripliter g. h. r. t. s. vel s. r. s.

ordo simplex
consequitur.
I.
2.
3.

lectionis, fr. s. hic liber p. m. g. l. e. q. i. h. e. a. t.
reliqui galeni. Vel 2. r. o. e. doctrina p. r. o.
doctrina hic seruet. Vel 3. r. o. e. v. o. h. p. a.
tractant. Oro q. ordm e. d. o. m. ad si hic h. i. t.

g. h. r. t. s.

et ut e supplementu memorie qdans de
 ma datura in defice sint obfure et
 ty solu point intelligi illis quoniam ad
 nona n datur e est dote ait a Vega
 apponi alijs qat opily obcat. Veru sigfi
 qteny qfinet capita totiy Medie huc
 et priy a tyronibz plegi, ut ty tota pte
 anden queant. Veru etiamsi sine me
 ore id point facere, mediy huc e ut excepto
 comentatoris opa vtant, ut ea q obfu
 ratoribz habunt, intelligere valeant.
 e ordine spectat vltz qat hic ordine
 itauo. Deniq, 3. ordo is statuit, vt p. gal.
 componit salubribz qnsulubrib. et reubz ordine de fin
 ignis. 3. d. cas. Eū uo ordine serualo
 m uiglibet textz capita explicatione
 nga, legndo v sig dctrina gal.
 hoc opy in pmaniu et tractatum.
 atq diuidit in bes ptes in tractatu componi
 et signum. In pmaniu dot gal. qd sint
 derendi, et quemna relit sequi,

Ad p. datur
 Sufamtio
 Dud ordina
 Rectionis.

ad 3. d. p. gal.
 gal. utatur
 hinc.

Ad 3. d. p.
 spectat ordo
 resu e sig.
 d. epibz. 2. d.
 sigans et 3.
 d. cas. ayd.
 omisio lib.
 ri.

6

ponit. quid no in qualibet pte tractat
tur in septem. cu ad illaru expli caom
uorimz delarabimz

CAPVT I^m

huius operis.

Hoc caput proemiu ginet in ipis
sunt doctrina) et definit (nunc a nobis dicitur)

In hoc q. puncta ponit nr gal. ad
tot ptes secatz hic textu. I. qd duplex sit
ordine g. stitida. 2. qna futhores habito

q in hoc cap.
notanda.

1

2

3

4^m

3^m ponit quana uelit sequi, comparat
doctrinas ad inuicem, et qna pstantior sit

dit. q delarat scopu et intentione, qu
intendit in ope senti. Pro intelligendi

do enodanda pnt sunt qda noia, q
de reliqs afferunt. In primis Doctrina

Doctrina non
en varie sumit
prie et vere
p fcti doctoris.

non sonat p ipso actu doctoris q habet
in discipulo id e q ipsa doctioe. 2. q

e q actu intell
prie habitu intellectu, id e doctrina in
doctoris intellectu resante. 3. Methodum

innotat. qno peripateus. 4. doctrina

Doctrina non
en varie sumit

prie et vere
p fcti doctoris.

e q actu intell
prie habitu intellectu,

doctoris intellectu
resante.

Methodum
innotat.

... sunt definitiva, amissa, resolutiva & doctrinas
... demonstrativa. & doctrina sumit glo, peripatetici hinc
... runt.

... modo, et ordine, verum quia harum uerborum
... hinc usurpatis disputant interpretes.

... uis enodatione sciendum, quod unaquaeque harum
... rationum requirit alias, ut si accipiat doctrina
... Doctoris, regni, methodu, habitum ordinem,

... quod non querat hinc, quia simpliciter harum uerborum
... hinc habentur. Sed quod et per se intenditur.

... entia e, quod scilicet doctus in auditorio influens et alius doctus
... in auditorio gestu
... ut. vel utrum, ut cum diuersis modis traditur, eius uerborum sumit
... 1. ut

... ordinate, vel inordinate, generale vel distincte
... vel diffinita, demonstrativa, vel generalia

... particulariter prout ad unum existimatis
... particulariter.
... uinatis. His quod habentur sunt quod doctrina hinc

... Gal. particulariter, et per ordine et mo,
... Gal hinc doct
... trina particu
... lariter sumit
... dendi, et sic totam, uerbis, vel scriptis.

... intendit hinc Gal. docere quemnam ordine

... sequi; Ordo quod nihil aliud est quam proportio
... ratio in rebus, in prius et posterius uerborum
... ordo quod sit

... vel e. e. accidentalis, vel essentialis.

Essentialis ordo quid? Essentialis dicitur, quo in facultatibus res ita dependunt, ut una ad aliam ita determinate referatur, ut ad alteram referri non possit, ut cum corpus ad partem referatur, non autem ad universum, vel ad partem mobilem ad partem immobilem, ut in haec ordine, hoc ita sit, non possit esse eadem, et hoc ita prius, ut non posterior.

ordo essentialis in seipsis et artibus habet seorsum.

Cum vero seorsum hic ordo in seipsis et artibus integre tenentibus habeat locum, et hoc in praesentia loquendo non minus dicitur. Quia cum pateat hodie, doctrinae scilicet et ordinis ratio, nunc quod unus venit doctrinarum ordine tractatum assignatum numerum. Postea declarandum sit, unaquaeque doctrina.

Cum essentialis ordo unius sit ad unum, a quo cetera connectione certa dependunt. Illud autem unum cum tripliciter habeat velut medium seu Centrum, vel ut finem, huiusmodi ordo fit, quod triplex instituitur doctrina ordinata. Iamque a principio ad ea, quae huiusmodi sunt composita, et ab ipsis ad ea, quae remotiora sunt, huiusmodi. Utinam procedit, dicitur compositiva.

q̄ à medio seu centro procedit, cuius
referentia sunt, ad illud renouantur,
n̄ tanquam ad unū à quo procedunt,
cōtr Definitiuā.

2^a 9

q̄ à fine ad ea, q̄ proxima sunt fini, et
ad remotiora usq; ad ipsa principia procedit
q̄ resolutiuā. Quā uō stabilit̄ sententiā.

3

q̄ triplicis hāc doctrinā s̄cū assent, vidē
t̄ illorū opinio uti strigentij et aliorū Argentorij qui
doctrinā ordinatā s̄cū s̄cū, divisione, ^{id reijatur}
uisio, ut ait à Vega ē instrumentū s̄cū s̄cū.
f. q̄. doctrinā

resoluentis n̄ h̄n ē habitio totiq; s̄cū
nata, q̄ h̄n à principio, medio, et fine s̄cū
s̄cū incipit. Verū q̄ sit vna quāq; doctri
s̄cū incipiendo q̄ eadē q̄ h̄n à resō
na, n̄ sic rei n̄a postulat, ut p̄ resōl,

qm̄ cōponam. Est ergo doctrinā resōl, q̄ doctrinā
resolutiuā!
ea ordo q̄ à notione finis ad ea, q̄ ad fine
unt̄ usq; ad principia descendendo incipit, sicut
Metu à sanitate procedim; ad illa, q̄ s̄cū s̄cū
sanitate et usq; ad ipsa principia corporis, s̄cū s̄cū
s̄cū.

¹⁰
explicatur uti *U*bi at doctrinae resolutione mixta res
liberay doctrine in et sciendum inuentione na cu finis sit
resolutione. qm q sunt ad fine et effectus notis magis in
qm caa, totu qm pars, inde fit, ut doctrina res
na ad artis principia inuenienda gtauat.

qd doctrina Compositiua definit, q ex compoe com gta
compositiua resolutione fuerunt inuenta, remoue
componere, nisi fiat ad q, et ex quib. compon
re lit, sitq in de hie reite tr qd compoe
one supponat. Non tm resp ut resolutione
na scriptis prin gradat, qm compositiua
at qd sit in mente authoris. pao at: con

compositiua a simplicibus, et primis principis ad
rao in q gtauat
Compositiua gradiamur, sic in hie a ad
Tempata, a Tempatis ad humores et
tine ad totis corpis compoem et vltim
tatem: quodam. Eam poro vtilitate

utilitas docti ad artes et suas docendas et tradendas
nae compositi apue inferuiat.

quid definitiua doctrina definitiua
nae. Deniq definitiua doctrina definitiua
hois transiione seu resolutione seu expli
quemit hoc, cu a de hie multis part
ante dicit inuen, et vna qq pars in

donec ad vbi indiuisibile veniat, et
 quae parte fruantur deficiat. Conducit ut huius doctri
 na ad memoria inuanda, quae huius definitiue
 estis tota arte comprehendit.

ut ad huius capituli punctum quodam
 sit et se facile in eo explicando et morali
 sed ad huius hanc hanc. In quo quodam
 ponat huius gal. et definitiua doctrina ^{cur gal. et de}
 quadruplex sit definitio et quae huius ^{definitio egerit}
 quae huius ^{quae huius}

explicanda nobis erit huius definitiui
 instantia. Cum nullus sit docendi ordo
 ad veritate et memoria inuanda
 definitiue, maxime quae a deficiat est et quae
 quae author quodam merito illum cum
 antea tractauit gal. memoriale facit
 optans, definitiui huius ordine scilicet.

est. Nam definitio vna potestatis, quae et huius ^{quae huius}
 huius seu definitiua vocatur, alia subiecti ^{subiecti et huius}
 quae huius ^{quae huius}

est illa, quae quae et definitiua est et huius ^{quae huius}
 huius sunt, quae ab ipsa forma primariis pro est et huius ^{quae huius}
 quae huius ^{quae huius}

70.

q' fca Medico

cedunt cognoscuntq' p' primarias configura
 ones ad quas reliqua referunt, sicut a terra
 nois, rationale, unig actio e' ratiocinatio ad
 reliqua opaco' corporis reducunt. A fca Medico
 sanitate q' fca r'ao, ad hanc e' fca q' Medicina
 referunt. Veru' q' ha' d' fca e' fca e' fca
 unig ignotie et haru' penuria laboramus
 alios q' fca q' n' aliter ac vere rei
 d' clarare possunt, haq' petunt, vel ex
 lanu' generibz, ab una s' illaru' vel o' fca
 effectibz officijsue, vel a p' fca rei definitio
 eum quas d' fca q' n' e' fca d' fca
 mant, defectos e' fca.

q' d' Defio fca
 talis?

Defio fca d' fca d' fca q' et d' fca d' fca
 accidentibz rei et nois sig' fca d' fca
 Inignior Defioes rei nam n' e' fca
 q' fca ad certe d' fca n' fca d' fca
 fca n' agit q' fca sed fca d' fca
 Corio ut p' fca d' fca d' fca
 onz, fca d' fca, q' d' fca q' fca
 doctrina dignitate fca ad fca
 d' fca in u' fca fca, d' fca
 collit, si fca d' fca vel fca p' fca

in memoria inuare ex optemg detini
 uelina uel ex dignitate uinuit, qd. uel si memorie
 hae in p[re]sentia extellit et p[er] alij comenda. gfulero uelimg
 em qd ad q[ui] punctu huius capitis spectat. De finitua
 A. suu in ed endo hoc opusculo scapu p[ro]p[ri]is. p[ro]stat alijs.
 tea d eo in p[ro]ximo nro egerim[us] pati
 n[on] recanta h[uius] sed ad 2° cap. p[ro]p[ri]e omur.

Explicatio

Capitis Secundi.

ipit Gal. iam parte tractatu, in qua
 componit[ur] salubrib[us], insalubrib[us] et p[er]u
 huius partis sex sunt capita, quoru[m] p[ri]m
 ne explicam[us], tria puncta g[er]net, 3° huiusca
 p[ri]mo definit[ur] medicina, In 2° expli
 partes definitionis, In 3° p[ro]ponit Autho
 re, quem in illis partib[us] explicandis

3° huiusca
 p[ri]mo puncta
 In 1° qd. Med
 In 2° p[ar]tes defio
 nis explicat
 In 3° ordo ser
 uand[us] p[ro]ponit.

Learnare

servare cupit. pro p. punto con
 videntur an vice deficiat essentialis
 sicut de essentialibus & posuit libri
 Gal. 2. An Meda sit sua, et qua
 talis duat. 3. q. sit salubrium
 riu et neutrum. 4. vtru det
 Multi interpretu inique operis,
 quos e. a. vega, volunt huc deficiat
 Anega sum Galeni esse rationate; sed ut g
 def. Oronul
 esse rationat
 Dirimat, supponentur, cu dicit
 amio nro, qd deficio essatis, duptr g
 defio essatis vel ut ho geny et diffrys verus esse
 rphi gtrates, vel ut participat diffrys alios
 respondent, I. modo hae definitio
 est essentialis, sed 2. qd gstat cu part
 q rei substantiam integram, part
 partes Mediantem Medicinae sunt salub
 salub. Insal.
 et neutru Insalubre et neutrum
 Qua

quae astronomia attinet, mallo tamen quae
 offari in hac vita tot opinionum
 agitata ut quae potui appellare possim
 nec proca refert siue an meta sua
 ars, dummodo sanare quae possit, veniat
 et ille inexplicatum permittat quae solutio
 astronomiae sive quae sit quae propria sua quae
 tria certia.
 ita humana vel est tres naturalibus quae divisione
 eto, aere, aqua et terra, vel tres
 naturalibus, hoc est quae ab epibus hominum procedunt
 ita rem naturalium quae propria sua, artificia
 seu opum vocat. ars, vnde sua proprium
 rebus existit. ars vero in operationibus.
 et velimus definire quae sit sua, quae res naturales res naturales
 a sua sunt aeternae verae, nesciae et in sua essentia
 minime se habentes quae in arte sunt aeternae
 quae sua est cognitio rerum quae a literis se
 non. ars vero definitur, cum ipso arte sua quae
 et cum ratione factum, opera est cognoscunt. ars quae
 et praecipua, quae suis habent, esse nuda

peritia qd cognitio & frequentes artes habita etc
peritia qd cognitio & frequentes artes habita etc
peritia qd cognitio & frequentes artes habita etc
peritia qd cognitio & frequentes artes habita etc

per Meda...
per Meda...
per Meda...
per Meda...

Inventum...
Inventum...
Inventum...
Inventum...

per Meda...
per Meda...
per Meda...
per Meda...

per Meda...
per Meda...
per Meda...
per Meda...

... vorat, qto à Mechanicis artib mult
 ... segregare. flecto arte, qto à vera scia
 ... cupit. Habebis ergo mea & hac
 ... et dubia propria explicacem
 ... in psona mecu uti poteritis, donec
 ... enudatio animos ad alia explen
 ... exorit. Legt' ista qstio cur. s. Galeni
 ... salubriu Insalubriu et neutrou
 ... plex e. qd oes res d' qb. hantat Metas
 ... res, vaales. s. q salubribz vident; non
 ... q ventris. Quoniam q insalubribz
 ... ura curandi fit triplex e. q serva
 ... sanis dicit, q servatuna q neutris
 ... ratuna q exotis quonit. propterea
 ... Metas ptes ad capita reducet
 ... qm salubribz Insalubribz et
 ... melis nec brevis potuisset vti,
 ... si vnu istoru omisset manna huc
 ... Metas defio, qd oes ptes Metas n' cope
 ... sisset. sed circa contr' obij' huc verba
 ... equoie auipiant qd in exalibz de pte

27
 cur Meila
 scia et Airs
 dicat'z
 quatio
 cur salubriu
 Insalubriu
 et Ventrou
 digerit.

Exhibitu. dicitur quod haec verba non sunt intelligenda,
 ut significant sana et aegra, sed sic est
 vera sed ut ad sanitatem aut mortem quavis
 pertinet, quod sensu nulla est aegritudo. recipi
 debet, quod haec explicatio, quod Galenus voluerit
 de modo sit in intelligere haec verba, Metaphysica est scilicet orationis
 intelligenda ad salutem infirmitatis vel neque afectione
 earum: scilicet corporum et signorum.

Super ista quodammodo, ubi inter sanitatem et aegritudinem
 dicitur neutra dispositio. Hanc bene sic solvitur
 dupliciter considerantur sanitas et aegritudo
 etiam intellectus nostri iudicium, unde patet in his
 An dicitur et tota latitudine assumuntur, quod
 haec dispositio.

Symmetria seu aequalitas, morborum autem
 seu inaequalitas. Hoc modo non datur neutra
 positio, ut voluit Aristoteles in praedicamentis, hoc
 Avicenna, et ipsemet Galenus. Vel est dispositio
 etiam sensus nostri, vel ut loquuntur quodammodo
 in habitu confirmato, et determinato, quod
 cum scilicet morbus sensibiliter laedit operas, et sanitas
 sensibiliter perficit, et hoc modo datur
 haec dispositio, quae recipitur affectio quaedam

sensibiliter laedit opus et hanc Metu 29
ant neutra dispositione.

2° puncti emolatione hrentu qd sicut
salubre, insalubre, et neutru, s' eiq' corpo
et signis gnuiniamit. patio e' qd, ut ante
my hae non ad gstruone's sanitatis et
ti seu neutralitatis p'fuerit. Constitutio,
at. ut cognoscant, debent scire à quib' constitutio
niant, hoc e' q' sint illaru' cause, e' in vnt' quomit
recipiant, e' quib' signis intrinsecant.
tena cu' gal. tota huc arte gstruat subie
q' obiecta j. p'p'uit s. sanitate mor,
et neutru' statu. e' media debuit qre
quib' illa p'p'it assequi. sunt at. hae
cause, corpora et signa. Tandem ad
e' capite' tertiu' punctu' deveniente,
no' varia' interpretu' recipiunt, ser'entia
amplectimur, q' sic ex'p'iat, in me gal.
cu' p'p'osuerit gal. ordine ab initio
a qre servare, j. in usum definitivum
h'c' h'it, q' partib' no' huius tractatus dup

hinc assignat ordine vultu e qd vultu nam
 seu vultu ræm et intellectu pcedit, hinc
 vultu nas, seu opæm sensus; Primum ille e
 positivus, qd inipit à causis nãa. e. causis
 prioribus effectis. 2. e. resolutivus, qd inipit
 effectis, sensu. e. prius effectis cognoscimus quæ
 causas. qd dicit Gal. qd vultu, jam ræm, seu
 ordine nãa, id e. Compositivum, Meta e. sicut
 salubriū sanū, postea Insalubriū et neutrorū
 Corporū, postremo neutrorū, præponit
 sus salubres, qd rectū prius cognoscit, qd
 rectū: postea insalubres, qd cognoscit vultu
 trario aliud sicut innotebit, sequi post
 cognitio corporū, qd hinc signitate hinc
 nãa signa anticiuant, et sic dicitur
 Deinde dicit Gal. qd vultu opæm, qd e. e.
 cognitio hinc ex signis id e. vultu resolutivum
 ordine qd cognitione sensu qd e. signa
 vultu vultu eam. Verū qd obijcere potest qd
 hinc resolutivum ordine exponat qd qd e. e.
 e. corporū cognitio, inipit, in seipso
 corporis. Sed qd e. vultu agat hinc

21

in praxi succedit, in qua s. se se
vult cha in qd. dicit signa oxami
q. q. corporis affectu dignosii pont
in mult gal. vt a corporib. n. iniquat
signis, veru qd em d. illis prius habeat
ina qm d. cais.

Explicatio Capitis Tertij.

aut hoc tertiu. q. punctis separatis. s. vult q. puncta
corpo caa, et signu d. can. q. n. 2. huc sup. g. h. n. t.
gal. quatuor neutrū accipiat. q. n. 3. du
salutem soluit, nu cu d. h. eta. scia salubri
ventrom intelligat, s. iniquit. seu d. orbe
cularity an d. gladiu, vel d. ijs q. long. in vna
vel sp. vna vae quoniam.
p. punctu attrinet q. vntu cur gal. no
in istis q. vntu parui momenti. E. q. mod.
lligat. hac diuisio in simp. et vt vntu
p. dubiu attrinet vao hinc, q. gal. con
untate defiois tollere nitit. tu q. multi

plex

plex e dnuendo tu qd difficultate aperi
 resoluendo, et obiectionis occurrendo.
 potuisset. e fieri talis obiectio, An Meta scilicet
 habitus sup q actu laborent, vel in p'sentia
 obiectioni tunc ridet qd n sol. t'is, sed et t'is
 simp'r et vorant in habitu bene vel male
 disponunt, agit Meta. Na oium affectuum
 cognoscendoru notitiam ingrit Medus.
 Pro 2o Subio missis varijs sentijs accomodat
 praxi explicacem affectu eamq. exemplo in
 valo. proponatis vobis corpus humanu qd
 ingratu cognitione gnt ad Mediu spectat
 in illo p. gnt talis affectu et g'stationes
 circa quas agere intenditis. s. sanitatem
 morbu et neutralitate. Proterea p' p'prie
 oia q in ipso corpore sciri debent, q tria sunt
 tes corporis, in quib. esta affectiones reliquit
 g'tenta. s. humores, in quib. cae volant
 ctiones triq. in quib. signa apparent
 affectu seu g'stationes examinabilem
 nae, ha e ab ortu g'ficiant, cuiusmodi
 in hoc verb. termino simp'r notat.

sint acq̄sita et adventicia et hęc Gal.
 et termino at nunc, multum. c. refert
 hęc distinctiones nā longe aliter in
 s̄ affectu, aliter acq̄sity curatur, ut s̄
 videtur in sene, longe aliter curatur q̄m in
 juvene. Quæ terna q̄ sunt in nativitate rursus
 an sint in p̄fecto gradu ita ut p̄alessem
 et ut loquitur Gal. simpliciter semper p̄ales p̄ter
 sunt illi d̄sp̄os, q̄ in robustis p̄fectis
 sunt, quos p̄p̄ea quadratos et bene q̄sti
 vocamus, an vero sint debiles quas Gal.
 p̄ terminū simpliciter q̄d ut multum:
 et huiusmodi afficiunt debiles et
 firmos vocitamus. Etc. q̄ ignorat q̄d
 debet n̄ curatur, rusticus seu bene q̄stitutus,
 et debilibus seu debilibus. Videtur ergo imo ex
 exemplo terminū simpliciter assumunt
 nato habitū et terminū ut nunc
 seu temporali, p̄terea q̄ terminū
 p̄ firmam et optimā q̄stitutionē
 vult ipse q̄stante d̄notat, Termini

mus, Deniq; qd vt multu debile gstituen
 minime firma, id e i a firma sen optima
 ledit nec ita iniurijs resistere ualet sed facile
 alterat, psequimur illud id exemplum
 gendo e puncto ubi nuzq; diuiditur neutru
 gstituetis ergo gstituen neutra, id e nec sanu
 e, nec morbu, sic e in que definitio neutru
 neutru qd multu ex duob consistetis nqm qd in
 tempore pditu, inuenietis illud no ita neutru
 ut nec fit sanu nec et egru id magis
 fu qm sanu qd egru neutru gtrionu part
 ceptu uocat, no ita neutru utbitis ut aliq
 tis et aliqd egritudinis simul participet ita
 aliqto egru fit sanu et egru aliqto in egru
 fit sanu qm egru et magis egru qm sanu qd
 hincq; gtrionu uocat. et hoc uel egru uel aliq
 ply alteru. Modo diuersis lpbz gspicietis sanu et
 id hu lpe bene ualot, altero modo qd galt neutru
 appellat aliqto huius aliqto alteru.
 quida his neutru distinctionibz alius addunt aliq
 ubiq; tractant. qui addunt dnt qd neutru dicitur
 ubiq; utru egru uel sanu. na ita participare pot
 fu saepe uno, ut altero participet, vel uno magis
 saepu et adhuc uno egru ut altero uel ply uno
 altero ut egru si qd aliqto salubri. tempore
 m salubri

neutrum qd
 fit

distinctio
 neutri gtrionu
 gal. m

25

ulm affluat, pot sapię & insalubri qm salubri par
rare, vlt toties vna p hie altera et iteru d'ansa
p hie hie qm salubri vel egle, vlt in vnię qm alitig
eat. Hic d'istio nico qm iudicid admitti pot q
i q negare uellet, sic r'ere pot qd cu sapię q
ie fit, qm salubre epę, n e neutru sed ad insalubre
ultu r'ocatu, et qd r'ang insalubre fit ad salubre
multu r'ocatu, vlt e n tot neutru e, cuę an
erenti vlt qd hie ex vna qm ex altero hie. qui tha
p astis d'istibę vobunt qd sufficiat ad r'entio
hig nos epum vna et eadęm qd r'entio r'aris glun
vlt e r'entio illon r'oas nulla sunt p r'is r'icimę.
t 3^a p'uzita qd cu magis fit logicu qm Medicu qm magis
p'edimę, d'icuiltas hie in hie qd p illud r'oc Logicum
caliu intelligat gal? a pleriq, hie opinio qd
at gal? gna et sp'e seu e' d'istibę qd p quale qd
in p'latie s'p'at sunt p'as ide indimiba qd
r'at qd r'at hie d'it m'ens gal? s'cia n e p' hie
i sed r'atum ergo nec Meta erit s'ctiorum salu
insalubriū et neutrom in particulari sumptu
infinita. e sunt p'icularia et impossibile e qd
quod qd sunt hie in illando p' d'ic'ognoscere
grunda qd e. e. p'artialis cognitio, sed qua
sed vltium hie hie in spe p' d'ic'evanti.

Vltimū

Ultimū prout nihil difficultatis
Ina cur Gal. incipit à corporibz. Hinc
resolubione in p[re]cedenti capite detingit

CAPVT 4°

In hoc capite 4. puncta continentur
 In quibus dicitur de acceptione salubris
 In p[re]cedenti capite salubris simp[lic]is hinc occurrunt
 Subia, qd significat illud verbum simp[lic]is
 temperatura simplicium partium simp[lic]ium
 3. y consideratio partium compositionum
 omisit Gal. qd dicitur de vnicione. In
 utrum sit in Gal. n[on] v[er]o accipit
 absolute tr. vel qd tale in sua ma
 exemplum huius acceptiois e[st] ab h[oc] lib[ro]
 temp[or]is, vbi dicitur a veterib[us] n[on] esse
 calida et humida p[ro]p[ter] temperature q[ui]a
 simp[lic]is, sed collata ad s[er]pentes et mortua
 vbi affirmat qd simp[lic]is illud e[st] qd ex
 n[on]a tale tr. quia acceptiois huius
 p[re]sentia respiciant Gal. satis ostendit

per puncta
continetur
cap.

in
accipiat

et salubre simpliciter quod à natura seu ab actu 27

In hoc ergo verito minime la bon
In hoc est studio occasione dat qd. oxani
di tractatū temporis et otis et partibus,
illam grāe gformae et unitate, ut Tyr
Metē in eis oīty partib. in hoc opusculo
accant vōm qd. in hoc vōm qd. sunt in,
materiis satis eruditi alij vōm nudes vōm.
faciā, pauca et illis pōtābo pōtābo
quā hūc mentis hōt. Hoc ex
temporis definitū qualitas oīta ex de temperatura
inter se mixtis et attōn qd. hūc
vel natura e oītorum rāo, seu qd. qd. rāo
et parum illōm qualitātū mixtio
sit ex mutua actione
affronē q. pām qualitātū caloris.
hūmiditatis et sūmitatis corq. inter
agnantū donec in eā qd. oīta et hōt
iniant vt ex illis refractis et mixtōm
in hūc vna vniōis eōis qualitātū seu
olunt qd. am hōtū eōis, in quā tanquā

in vincto res ligent, et in quibus
 qualitates remissa aspiciunt. Verum cum
 yltatis. primis mutatione omni deignis
 sicut virtutes illarum intelligimus et sub
 etis et temperis et sanis fuerit. ostendit
 sed illas que subis inueniunt; Quatuor
 illa sunt vulgo nota noant, scilicet
 et Terra. Ignis est etiam leuissimam lunam

Ignis quid

est Terra. Ignis est etiam leuissimam lunam
 sua sua calidissimam, sic etiam aere duplo
 plo mobilis, quadruplo acutis resistendi
 tens debilis. In mixtione hoc nuancum
 affert et maturo et subtilia promiscet
 aquae et terre frangat. Aer est etiam

Aer quid sit

sero in igne et aqua positum naa
 dym et calidissimam, igne densis, aqua longe
 mixta quibus in se rarefacit et ad superiora

quid sit Aqua

Aqua est etiam comparate graue inter
 et terra collocata naa frigidissimam et humi
 lissimam. Mixta cogit, densat, et ad figuram
 capiendae apta reddit nec in calore ignis
 tempus. Terra est etiam grauissimam in

Terra

in centro mundi constituta naa frigidissimam
 et frigidissimam

quibusdam quod alijs admixtu firmat, et retinet
 et humiditate aque coerret. Veru etiam
 qualitates in summo gradu exhibet eto
 1. siccitas, existimanda tamen non quod proprie
 conveniant nulli. e. enti suo conveniunt
 conveniunt, sed exhibet eto una propria dat
 tas a qua proprie vocat, Altera vero est ratio
 mediante admixtionem pot venire, sicut
 2. caliditas, etiam non est quatenus
 generatione generat et siccitas. Et hoc modo non
 dicitur mat quodlibet etiam dicitur quodlibet in summo
 etiam proprie, et hoc ad temperaturam refrigerantur
 etiam proprie, sicut quodlibet proprie temperaturam
 proprie ex. q. hinc etiam inter se mixtis dicitur quodlibet
 resultat, eto. vel q. etiam inter se coeque resultat.
 etiam dicitur, ut tamen sit unum, quoniam alterum unum tamen
 fit quod ad pondus vocat, In quo nulla
 qualitatu alia supereminet, quatenus
 tamen ad pondus vocat sicut siccitas et ad illud
 etiam ad normam vetera cognoscenda
 etiam. Vel etiam ex. q. quodlibet primis
 resultat simpliciter ut in hac una

Temperamentum
 in ad Justitiam
 am qd sit

quibus alia exuperet eodem quod regit unum
 matis nam et hoc ad Justitiam in unum
 qua mediante gauderet mixta hinc
 quae exeret, quae à quattuor illa exuperet
 fiant temperies ita ut ubi calor dicitur
 terra calida vocetur et sic de reliquis.
 Quod quod modis una habet qualitates
 notat et. erunt species temperati ad unum
 quia ad octiduum hinc qualitates ceteros
 sicut cum frigiditas sola vel caliditas, vel siccitas
 humiditas vel cum duae quales ut frigiditas et
 siccitas, frigiditas et siccitas, caliditas et humiditas
 et siccitas, tot species temperati ad Justitiam
 Attendant ita ut in quibus non habent
 quibus. His quibus temperata sunt
 Lana partium simplicium nunc examinamus
 partes simplices simplices sunt quae ex nullis alijs
 simplicibus se componunt ut os castilago lignum
 fr. tu, vultu, tendo, fibrae, membra, nervi,
 arteria nervus, cerebrum spinale, nunc
 caro simplex musculorum et parenchyma
 materia harum temperies ex quibus hinc
 vel in eis re. s. materia, a qua generantur

in particulari habito respectu ad spinas
 edunt actiones. hoc mare ^{est} sim
 es pites q̄ a femine sunt, frigida & rora
 quae a sanguine calidas: quae nulli
 sunt p̄dite ^{est} humiditas si inq̄ sunt
 a suis appellamq̄. At uo rōe. At uo nū
 quaeq̄ partiu simpliciu particula re temp
 tu obtinet sic os succissimū ē, cartilago ^{est} succissimū
 & sicca postea ligamentū et sic q̄ sequit̄
 eodem modo cerebrū humidissimū
 imq̄, post illud spina dorsi, t̄nt caro
 lex, cor, pulmo, recur licet renes, p̄mo
 dulcissimū ē pulmones mingorde calidi
 & alij. Itaq̄ si iste pites hanc suā temp
 a spina seruent, sanae simp̄t̄ sicut
 propria duritie possidat, nec molle
 dat simp̄t̄ sanū erit; si t̄ cetera pites
 illū a nāa, quē regunt tempera
 retineant et in eo in se inuicē que
 & p̄masq̄ actes edant sanae simp̄t̄ erit
 Siquē q̄ dubiu in quo h̄t̄, quā

commodatas partium compositam. quoniam
 tempore partes singulares suas artes obtemperant
 sic vocat commodatas seu compositas partes
 mentales seu compositas suis singulis
 officijs. *Septima* at illarum compositio conficitur
 in 4. *scilicet* in apta formatione, sub qua
 utroque mentis et caritatis, quoniam
 ma et superflua, a debita figura. Et
 nec quicquam stuat aut redundet. Et in
 magnitudine ut ne pars inferior maior
 vel minor quam requirit actio et operatio
 propria. *quod* in decenti situ et cum alijs partibus
 consensu. si ergo haec coram reprobis in quibus
 lot in istis seu compositis partibus capere
 bene vocabuntur.
 Restat ultimum subire quod tale. Cum non solum
 pio et comoderatione reseretur, sed etiam
 Et in unitate earundem, cur unitatis
 honorem non meminit gal. *reseretur* quod
 sit constitutio partium simplicium et compositarum
 partium coram, sub hanc mentionem gloriatur
 ita ut non fuerit ego peculiaris illa reseretur
 re; In octavo salubris ut nunc duo sunt

partium compositarum compositio in quibus consistit

...anda ueniunt, qd s. sigfet illud aduerbu
 et ad ista uerba sibi uelint. At sibi
 Ino melis ista duo dilatabunt. Multi
 ptes nolunt qd hae particula nunc quid nunc
 sigfet, et oppugnat ei, qd e a naa, sed illa sigfet.
 ne uolunt diminutu affectu id est
 a natura debite quoadm simplici affectum
 seu tempore integra et priata desig
 probant sua expli caem p uerba hae
 cu th, nunc propria ho temperatura
 e ppiu e a naa ergo nunc n opponit
 a naa. Illij particula nunc n accipi
 aduerbio pteris tps, sicut ex uerbi
 gati. diuit, cu inqt salubre corpore qd
 enti e sanu, id e qd hoc tpe e sanu, a
 infalubre e uel neutru. sicq opponi
 qd e a naa. Ultima haec auopiosa
 e et literae Gal. magis uidet, nec tot
 uctatis morbes studioru uti ja in
 t. ptea hanc seq mur. Veruntamen
 sonfu intelligimus ut s. nunc n sigfet

id est, quod in presenti tale est, sic est salubre
 esset etiam nunc salubre, sed temperatura
 acquisita, quoniam haec, ab illa, quae est a natura, proinde
 distinguitur. Non ergo ista huiusmodi presentis
 hanc denotat, sed re huiusmodi comparata. Et
 sit sensus de fidei salubris ut nunc, illud
 nunc dicitur quod huiusmodi acquisita huiusmodi bona sanitate
 hinc recta inveniendi non hinc medicamentis
 hinc alijs rebus modis comparata fuerit
 non optima sicut ea quae a natura provenit, non
 ta sanitas diu firma persistere potest aut
 habere augeri resistere sicut quae innata est sed facile in
 nos facile deperdit, vulgatum est, quod si videtur ac
 plius

facile amittitur prope hanc sanitate acquisita
 sicut Galenus per aduersum nunc id est quod
 est, nunc esse potest, sed tunc quomodo non
 ma est tunc ipsi quae illa possidet propria
 quoniam et functionibus vitae, sane
 improprie hinc
 nificac hinc
 hinc
 quod quomodo a natura sed et quod ab acquisita
 quod hinc sicut diuini proprium est. Medici

verborum in art. p[ro]p[ri]a, p[ro]p[ri]a illa theoretica
 motiones et dimensiones p[ro]p[ri]e, et
 alijs. propterea q[uod] p[ro]p[ri]a no[n] fuit, q[uod] p[ro]p[ri]a
 motus accipiat, valeant ergo interpre
 ti ut auctores in sua sententia habeant
 ticiunt in illis, nec curant utru[m] ad rem
 ut, vel n[on], p[ro]p[ri]a d[omi]ni salubris sim
 q[uod] n[on] intelligenda nihil occurrunt nisi illud quod temp[er]a
 com[un]is illa temperaturam optimam et max[im]e mediam
 q[uod] n[on] intelligat q[uod] temperaturam ad pond[us], an uo
 a temperaturam adustam q[uod] uo[n] sit optima
 temperatissima. p[ro]p[ri]a d[omi]ni q[uod] cu[m] temperaturam ad pond[us]
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni spe[ci]e aialium p[ro]p[ri]a reperiri, quippe una quae
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni spe[ci]e aialium p[ro]p[ri]a hoc e[st] adustissima
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni q[uod] illo n[on] loq[ui]t[ur] Gal. sed q[uod] temperaturam ad
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni in cuius latitudine d[omi]ni vnu[m] tem
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni et i[n]vazator inter cetera m[er]it
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni et ce[ter]e ad q[uod] reliqua reb[us] vntem
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni, exempli g[ra] inter h[ab]it[us] d[omi]ni, aly[si] ita
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni et i[n]vazator nec biliosy, sanguines
 p[ro]p[ri]a d[omi]ni aut Melancholici q[uod] d[omi]ni possit

atq[ue] f[er]e salub
 re simp[li]m
 intelligat.

Ad in medio horum consistens respicitur ut
 actiones moderatas et ab eo excessu remota
 fuerat, quoniam christum fuisse primum ex ordine
 hunc tale tempus si comparatur illi quod ad
 erit magis. Huiusmodi tempus est
 regis memorit gal. l. v. § tempus.
 Verum cum nec istud aequale ad hunc finem
 montu reperitur, contra inter omnes ista
 erit intelligendum ut quicquid in se
 xxiator sed quod ad illud quicquid
 menda ratio loco deo salubris tempus
 q^o simpli^o fu. ga declarata est antea quod salubre
 ut multu^o q^o ex xxiator hoc est bene tempus
 intelligat^o ita salubre ut multu^o erit quod ab illo non multu^o
 videtur non tunc statu et optimo
 respicitur quoniam erunt illi huiusmodi et contra
 futurum vivunt.

Explicatio

Explicatio
Capitis quinti

37

caput sicut et pedes a punctis
terminatis, in quibus defectus In salubris, simpli 4° punctu
sunt, semper, et ut multum, gignit gale. gignit.
In ga cognito uno ghanio innotescit aliud,
quali respecto cognoscitur in gale, ita sumita
mita q^o gignit in iusta portione tempore
olium et compositam compositae, nec non
pungunt unitate, simili modo, q^o nihil aliud
disproportio eorum situm facili neq^o
gignit q^o gignit exemplis totum per caput
explicatio. In salubris simpli 4° punctu In salubris
nativitate et ab utero in in tempore male simpli
nascitur, et cum frigidis nimis e, vel calidus
aegru, et sic In alijs. Ut cum fit leprosus ad
us etc. In gformia et cum gibbo et tity
formata gignit et matrocephali, non
etc. Vel in unitate et cum foramina q^o de
et manere apta occurrunt, et si ang

occlusa in aliquo puero reperit. In salubri
 corpore ut nunc est, cum quod grauitate per malum
 febrem, hydrope, et aere pestilente multum
 peste etc. In salubri semper cum alicuius
 leprosis vel mortis hereditarios ostendit
 nulla viuis fore vel medicamentis salubri
 vel on aliqua parte tolli potest. In salubri
 quod ut multum est, cum quod istos affectus
 sanis participat. verum quod potest bona viuis
 et Medici auxilio corrigi et salubri.

Explicatio Capitis 6ⁱ

4^{or} puncta Vltimum hoc caput de corporibus. 4 puncta
 conspiciuntur. In 1° definit neutrum, quod nullis
 moribus participat, quod si inter sanum et aegrum
 exigitur morbum. In 2° declarat quod sit neutrum
 quod salubris et insalubris sit participat. In 3°
 nit neutrum, quod diuersis temporibus est sanum
 aegrum. In 4° exponit se velle agere partici-
 patione de corporibus. et signis. Verum

et neutrum est uel simplex uel nunc, semp,
 multu, propterea qd plurimu punctu
 alia subinidit. In quoru singulis defini
 s oium acceptio utm simplex nunc
 et ut multu in meliu eduit. Quo
 deforby explicandis uti in pcedenti cap.
 de pby stemur. Neutrū exqsite meliun
 qd in etate declinante orset hoc e sit
 nonu, talis haud dubie erit exqsite qd exqsite
 or, qd nec sanqe, sicut cu iuuenigerat neuter
 e mortidq sicut in senectute futurq
 uterea accipiatis viru, muliere, et pue
 mulier inter hos exqsite neutra nuzui
 a erit. Meliu exqsite semp neutru
 ens e et cu quadragenarij pbitz
 p manet neuter, donec fiat senex
 ultu uo, ut cu idem qdragenarij iurali
 d senectute ueryere, vel aliqds iuuen
 m redolere. Neutrū exqsite ut nunc
 qd alioqy fauile agrotans et uale

tubinario arte meliora vel optimo vincto
 que gseruat se vt n̄ ageret, vel ne
 vt nunc d'imus exph̄i tales q̄ videntur
 aenti conuexa morbo et d'ur venti quale scientia
 videntia et fuidunt in morbo et nuncupant̄ ne
 videntia. Neutrū q̄hanorū partū
 q̄duant̄. Et cū alijs puer nascit̄ vel cerebri in huma
 late temperati et sani in caliditate int
 ati et insalubris. vel Armaclū in q̄pō
 et icoris vel capitis bene temperati vel
 male formato in hūcō glit, cū h̄a tem
 em bene disposito. Neutrū uō illud vt
 Neuter ut E, cū tota vita puer effigatū male
 temp. retinet et tempie optimā aseruat
 Neuter ut multū uō cū is idem puer caput
 multū male effigatū h̄o, vt noxam aliquā
 rat, vel cū in ventriculo sentit quō
 tempie p̄naam et insalubre, n̄ h̄a
 nā, q̄ glinū illū affigat, et in reuer
 talibz partibz optima. Neutrū q̄han
 Neuter ut particeps vt nunc E cū alijs q̄han
 nūc. vini modici vsu, h̄a alio vntu caliditate
 icoris et ventriculi f̄gubitate in ca

si ex parte sanguinis remanet, et ventum in superius 42
 & cum quod in hyeme bene valet aestate
 in yuventa insalubris, in hoc Ventum in
 salute salubris. Ventum hoc in modo sum significatio
 in superius dicitur & cum quod a naturate pate
 in actum & fit dispositio ad bene valet
 in altero id cogitandum sunt quod
 non val. q. in superius sunt humidum a
 in innata in longior sunt sed in
 in horis se hnt, hoc in partibus eius longiori
 in ventum hoc in superius semper in, in tota vita q. sunt in
 in altero est ut bene valet ab his in Gal.
 in deoventi aestate male, et in senectute
 in. ut multum at. cum quod in iuventa potest
 in valet, ubi in superius bene. Nec valet in
 in alio potest in superius quod dicitur insalubris
 in multum aut salubris ut multum, quod ventum
 in tertio modo ita sunt a natura effluunt, ut
 in bene valeant uno tempore altero in superius
 in. hoc sunt salubres vel insalubres

simply ut multu remanent similes
 ut si variatione aliqua recipiant
 amplius simpliciter vel nunc tales. Proterea
 nat. qd alias simpliciter salubris et insalubris
 tunc enim totu vitae huius. Gasus neutru
 nunc in alijs Persa vel Hispania et
 hunc calu in Germania habitans inuicem
 bene vel male se habet. Veru ne qd tubu

Lat. neutropot. Dari neutru ut nunc, 3° huius
 3° signifi. Hic eo qd nullu salubris et insalubris eum huius
 potest, sed gal. qd nunc ipse accipit, vel
 indivisibile huius signifi, hoc e in partu
 huius ipse et huius huius qd huiusior. vel qd huius
 caput, cu s. spairu huius seu munitu
 diei huius huius, munitu anni, et alioru
 huius. qd gal. et qd qd eum ipse motu huius
 partu, neutru hoc existere nequit, et in
 modo nunc ut nunc, dabit, eum neutru
 qd dicitur huius existere pot. huius eum
 hoc 3° neutru signifi. Animal neutru
 gal. Grenutaki huius et ea alioru neutru
 explanac huius 3° neutru accipit

Et p[er] supponens has omittos voluit, scilicet
 ubi qd d[omi]n[us] p[ro]p[ter] hanc occurrat
 ne op[er]e h[ab]e[re] dicitur. De ullo p[ri]ncipio nihil
 qd se uniusq[ue] claru[m] euasat

CAPVT 7^m

de signis salubribus.

capitulum huius ep[ist]ole est nunc aggre[ss]i[us] gal[us] hanc
 capitulo co[n]tinenta, in quib[us] o[mn]ib[us] signa ep[ist]ole partem
 hinc insalubria et neutra p[ro]p[ter]. Et q[uo]d aggre[ss]i[us]
 signa definit, diuidit, et ille de corpore
 salubrib[us] insalubrib[us] et neutris p[ro]monstrat.
 p[ro]p[ter] particularitate[m] ep[ist]ole et p[ri]ncipalium eius
 signa q[uo]d salubria s[unt] insalubria p[ro]p[ter]
 que[m] tradit magis s[ed] et ea instituta s[unt]
 hinc p[ro]ponit fortia futuram agnitio[n]em
 p[ro]monstrat. q[uo]d q[uo]d signa sanitatem in
 his p[ro]nunciant designat. p[ro]p[ter] hanc
 p[ri]ncipia g[en]eralia partib[us]: I^o in q[ui]bus alia p[ri]ncipia duo
 hinc. In quoru[m] p[ri]mo definit gal[us] q[uo]d sit g[en]eralia
 hinc signu[m], s[ed] 2° q[uo]d insalubre.

In 3° qd non utrum et inqualibet d' effectus
 explicita facit, presentia presentia et futura
 puncto sublimis ostendit qd. hinc
 videret eia signa pronuntiatua d'nta
 In 5° comparat illa inter se et d'nt
 ostendit. In 6° deniq' qnati p'nt
 repetit qd. eum salubriu' d'nta
 allata, ut melius signa d'nt
 Pro 7° puncto qnati et alijs sublimis
 andis hinc qd. sit signu' d'nt
 qua hanc inter se d'nta
 antiqui oia signa pronuntiatua d'nt
 signum, nota, indicium, Vestigiu' nota
 hinc s. hinc d'nt signa et a multis

Significatio
 Significatio
 Qui?

hinc s. hinc d'nt signa et a multis
 res assumunt qd. aliqd. ignota d'nt
 illud qd. e alicui rei ignota significatio
 significare et. nihil aliud e, qm. vnum
 alio manifestare, ita ut signu' sit qd. nota
 nobis e, hinc sit effectus, qd. qd. e
 eia manifesta ut hores, et res d'nt
 qd. nos in cognitione qd. d'nt
 bis ignota sine salubris d'nt

45

dicit, et qsi digito molis cedit. hac signo
 etia coplementis oia signa tu nescia
 eis rax pta ca Latinis indicia dnt tu hogni defio
 fia q simplr signa cito ppor. ab pte m. gnaty.
 et hntu. qna fit diuisio signoru, scilicet
 pstatutio epis sit res significata quam p
 muestigamg, caq zplex fit, sana, agra
 eutra, sic signoru tria erunt qna salubria
 bria et neutra et qdm salubria definiunt signoru
 tuoen tnotant salubrem, insalubria tria qna.
 bria, neutra q media pstatutionem
 onis ostendunt.
 qna or pstatutio epis zptr q statratur
 t pter, uel pterita uel futura, signa epis q statio
 zplia uel diont uel diagnostica id zptr q statratur
 certe statu manifestant. uel tnamnt
 q pter tu corporis litem m memo
 reuunt. uel prognostica q futura
 atore sugiunt. Insuper constitutio
 impt e fals, uel nune, uel ut multum
 gna alia erunt simplr falsia, alia ut
 qdam simplr semp, qdam semp simplr
 ut multu

ut. multa. Hic sunt divisiones
 signorum quas in hoc cap. recenset
 aliq. e. particulares tanquam a generalitate
 remotas enarrare permittit, sunt cum in
 via signa dividuntur in in se parabolica
 pathognomica, et supervenientia iuxta
 hanc, q. brevis q. vicia et maligna
 dunt mortis et q. salute vel morte certior
 vel certitate, metu salutis et moris
 q. grecis ep. y. v. p. v. a. appellatur. plura
 signorum accidentales divisiones
 in, et cum signa in alia parva, magna
 certa, incerta, mediata, imediata
 coia, q. cum huiusmodi minimis generis
 va illas ad dunt q. gal.

Et qd ad 3^m q. sita locat. Infinita
 signa prognostica et diagnostica id est
 et futura magnopere utilia sunt, tu ad con-
 onem, tu cum curam, virtus in institutione,
 ea innotata et scienda q. curam respiciunt

Memoria et memoria tua non parum utilia esse
 tua parum quippe aegrotis alijs q. se illa delatant, nec
 multa ad curam faciunt, nisi ex accidenti

ant cognatione morbi. Item in Gal. lib. 4. 7
 cor. et d. pro. signata te homi signom
 any ff. q. signa pterita soli Medico sunt praeterita
 Praenuntiativa tu Medico tu cognito. Signa soli
 Medicoe
 necessaria!
 praenuntiativa soli cognito ita ut pterit praenun
 tiva sunt Inbricativa utto memorativa.
 cur noiarunt oia signa prognostica, pao
 signa quae sunt in praesentia cum
 prognostica eo qd illis prognosticam
 que latet, pignm aliqd audiamy vel videt
 qd sua signa debeant pny cogniti
 mety morby. Verumt qm prognostica qd pignm
 ademy duor q futura gstitutionem pra signa prog
 rant. Super e. huius capitis gnato punctu
 no. 1. ad
 reitorat Gal. Inuisione salubris Epie, dicunt 3.
 f. Eam, ut alias diuisiones signorum
 abiat quas antea enarrauimy, quot mo
 tr cony seu res significata, tot et erit
 statuenda.

Explicit
 cap. 8.

Explicatio Capitis 8ⁱ

3^a huius tria principalia puncta hoc caput ostendit
 cap. puncta sicut in quo Gal. ostendit signa bona commu-
 nis, in alia tria puncta locat et ostendit
 et quod signa triuantur. s. ex officio rei et ex
 et casibus. s. accidentibus. In 2° puncto
 hoc author in quibus lapsa ad optima
 quae cognoscitur et tenent. Huius autem cognitionis
 ostendit, in myris. s. in nob. est omnis loci
 quae et efficiuntur. nimirum optima quae
 facta agnoscuntur. Hoc uero punctum
 alia puncta continent in quorum 3° puncto
 in quo Gal. quod sicut sanitas consistit in
 sanitas. Temperata similitudinem partium organicarum
 Morborum formatione, magnitudine et situ necesse
 3^a quae. utraque partium unitate ita morborum
 variatione explicata statuuntur quae temperata
 et solutionis formae. In 2° puncto
 declarat quomodo lapsa quae ex parte
 re-

tunc sunt operum insensibilis lesione,
 videntur unum sanam, quod modo hinc qua
 subria insubria et neutra, sub sani
 latitudine comprehendunt. Val ynt quo
 sensibilibus habent, qui modo tota tota
 ageritudine epa intelligunt.
 nentū manifestat, qd sunt sensibiles
 laque, et qd sunt insensibiles. In qd
 am pcedentiū punitom colligens,
 dit, qd ut lapsa epa in se distinte
 teant, qd signa debent negio illade,
 re, ex ijs, qd operas sensibiles pducot,
 exritudine facta, et sanitate integra
 tm horū extremoni comparatione,
 qd vel minus cetera epa iudicem.
 deniq ostendit, qd lapsu epum signa, existit
 pteant, atq illa, qd sunt optima qd hinc
 3. punitū gnate in quo pponit.
 qd velit agere partib in suo alia

in 1. h. qd. piquie & insalubribz qthz figurat
 uelut in 2. infirmat, se uelle speciatim
 10. lib. signis pthum tractare, allatis puz
 undm partim distinctionibz. Ad primu
 explicacem redeuntes qreny imprimis
 signa optima qstetionis. 1. qm ab qthz
 signa qsum possint. 2. An uel qthz
 signoru oium pposuerit. optm ex qthz

optimu habi, 1. signis qstetibz cognoscenty uti opta part
 In quocelo
 cognoscant. 2. signis qstetibz cognoscenty uti opta part
 similariu tempore, q. s. in qthz puz
 fra tu e. Comparataru decenti magnitudi
 connexid ne figura n; et situ. 2. signis
 sequentibz etiam, ueluti qthz tactilibz q
 inter molle et duru qstet. Vespitibz
 inter leue et hirsutum qstet, color
 heat ex rubro et albo mixtu, capillor
 pueritia rufos, in adulescentia flavos
 modicè crispas, in iuuentute magis
 Quothz ptea q ad odoratu, gustu et
 Atinent, si pfectione morty illis, sicut
 3. ex qthz ailibz. 1. si ang sit puz
 nec

SI

nimis color nec tardy imaginatione
 ratidinatione, et memoria ualens
 nec sit piger nec uolens. Vitalibus pul
 t moderatis, nec color, nec tardy, nec
 yng nec parus, nec pturbas fra, fro
 ad sint, ita ut hoc sit mansuetu, can
 mione stulticia non at. misericors,
 uund, callido, n ueripellis n nimiu
 tens ueneris. Nautib. n ply appetat
 et optime, Irgerat mitriat, exire
 a deijuat, q grite, modo, hie, de bitu
 rto udeant. geniq. bona complexionie
 amnis ostendamus, illa e, q aboi exiffu
 tit et in medio entate, q humana nate
 it uersat, ita ut pfectissas orum actus fortiaz
 b. qmo ab esia hoc e a tempie et copoe signa sani
 etant. cu itm a se, ipso n pait dmonstrari, sanitas
 etnoe cu ipsa ipone et compoe. Soluit hoc dub.
 o, elsi sanitas u ipsa sit eadme cu ipsa ptium
 re, uoe tm ab ead estert, qa sanitas ipone nil
 e, qm halitq seu aptitudo ad bonas actus
 eridos queniens ab epto ptium ipone

pulsus qui
is ee tbeat

Dulcin

Sanitas

quo

quo nō sanitas demonstrat a spātura
quā a eā. Ad en et. pōt. qd cuiuslibet pōt
pātm composibz signa existant pōtig.

3° huius puncti dub. e qd gal^o eia signon
enūeravit, sigtm omisit signa q ab exornat
lis capiuntz. q b. mentionē fecit in lib^o
sympt. pice nec illa. reuersit, q a re
pūisuntz, Ad de qd nec louny fuit d
nō gtingentib. pōbeno onisit illa signa
cāis iuuantib. et cadentib. ab exterris a
multis in locis dūmuit q al^o Pro solutione

et quibz signis
hic gal^o dicit
louny

hic gal^o dicit et in illa ea supue pōgr q ad sanitate
louny condā pōnent. q d. re. eā in que nulla signa
dūmuit possunt, q ad hōs tres fontes, et sicut
opac, acētia seu effecty reducantz, uno qm gal^o
in pōtia solū egit, q ppe cetera signon gāa
fontes referuntz, Na signa, q ab exornat
fecty et auidia, q opōnes naates gsequuntz, reuē
nullū ibit intūas. Cur. gal. at. l. d. h. h. h. h.
ta gna signon narrans, nēpe q in operibz lacis
his mutatis et qlibz alteratis glectant, reuē
gng ab eā dūmuit. pōctz qd ibi agit d. h. h. h.
mōbi gnam gsequuntz, vnd fit ut signa ab eā
sent

clanoris at. dicitur gra p'dito loc. deflexit auctum ex
 huerit, et ea, q' in exercitijs eiectis apparent, sig
 are mentione fecit signor. ab exercitijs hump toni
 gna q' a resistia seu impassibilitate aut passibilitate
 s, ad actus referunt, nihil e. ni agendo resistit.
 in qu' punctu supra dicitur q' in tot sanitatis spes equat motu
 in vltis resolutio nec e. et si gna morbor. ^{et q' in epum}
 m sint, quos sanitatu in g'nis species. ^{spes p' q' aces}
 tonu n' vel q' libet sanitatis spes p' ad hanc ^{temperabiles coque}
 ma morboru et sanitatu desumunt
 iectis, q' s' Insunt, et a q' p'fluunt
 xitate s. a similitaru temperie or
 canu compe et varietatem vnitatem.
 no horu g'num a modo, quo illis subis
 nt, auipunt. At q' vnus modo id
 nedij sanitas p'dictis subis mhaeret, me
 et. semp sit unu, sepe q' sanitatis vnica
 es. Morbo no q' d' ueris morbis subis
 hoc noe extremi, et extrema in duos
 e a medio declinent varie spes morbor.
 nty q' g'nuis g'ranom eadru sit opposi
 tm cu vnu g'num mediu tenet, non
 tet ut oes spes vnig redeant ep' g'alle
 in y

et q' in epum
 spes p' q' aces
 temperabiles coque
 cum s' p'rimi

instituit. e. qd sit appetitio eorū genū suū
 in partibz in illas spēs in quas inaequale
 magis et minus distribuit.

Et sub. huiusmodi puncti quos. p. operatio
 tales epūm spēs cognoscunt. hoc modo emittit
 epā ad sensib. cognoscunt. qm eorū natura
 aut lignū eos oēs sanos sensus iudicat q. nulli
 infestis laedunt. quibz. vel ne dū morbo
 q. tm eorū naturā et rōis diversū male
 repiunt. ppterca aptissē gat. cū antea epū
 naturā p. suas deficiēs docuerit simul et
 ones. q. rei naturā q. sequunt. addunt
 et nunc epā eorū sensu. idē p. signa
 sibi proponens divisiones a sensib. in
 in modū addunt. Ceterus at. q. sensib.
 sunt solū apprehendit utiq. p. sensibiles
 Cum spēs à se invicē distinguit. q. d.
 rōis istae q. uol. sensibilibz laedunt. q. d.
 morbo vel p. vitium sensibilibz sint ex
 laritas pfecta. Et nunc fit qd dicitur in spēs
 epūm à sensib. cognoscunt. reliqua

abas relatio y recessu maioris et minoris
 abunt qd dicitur sensum dicitur a se
 2 distinguunt si duo extrema p sensu
 aces cognita s. morbo facty et etelta sani
 amant, et adilla q unq qd repiunt
 int, ita ut q ad sanitatem magis accedit,
 int nuncupanda et hoc putmans
 ning accedunt, uel recedunt a semini
 tinita cognoscent: Quareo ad mortuum
 magis appropinquant, tm insalubria, et
 inueros grady maioris vel minoris reced
 et et insalubria y stituent: periq q
 recedunt a sanitatem pfecta et morbo q nentia
 ty neutra. Sug n solt spes opum salubri dicant.
 salubriu et neutram sensy opam edicy
 quet sed et spes haru indiuidua rdm
 e rel minor recessu, quas qm distincta,
 i rdm nam et defectem opum assequi
 et Medicy in aderet in d ym passibilis
 epetue ide oia epa insalubria affirmaret
 lance sensus uldcat nulluc. datur
 pecta sanitatem p dicitur sed abilla deficiens
 unq repit. cetera q impunito s

qd sit in
 passibilis
 p dicitur
 in

Secunda essent p se facta ex dictis vobis
apparentur.

EXPLICATIO CAPITULI NONI

Præclari Galenus in huiusmodi p̄tium ep̄i hanc signat
Hoc caput. 2. illarū oīum dīuisione p̄mittit ut
p̄mittit. 2. innotescat quib. in huius p̄senti ope
I. dīffrās p̄tium hoc caput. 2. p̄mittit dīsternat. In
rinantia ponit. p̄tium rucertū examinat. In
In 2. dicit. p̄tium rucertū examinat. In
pilos et ungues p̄tium rucertū examinat. In
nō ee p̄tes. in 2. dicit. p̄tium rucertū examinat. In

in 2. dicit. p̄tium rucertū examinat. In
tū dīffrās p̄ponit. 2. p̄tes alie sunt q̄ p̄ma
aliarū existunt seu q̄ regunt. 2. p̄tes alie
sunt q̄ ab ipsis originē hnt. 3. q̄ nec p̄tes
nanc nec gubernant. quarto q̄ p̄tes
gubernant p̄tium gubernant.

In 2. subditio p̄mittit enumerat
enūg. dīuisionis. Quib. q̄ veniunt ex

subit. 2. dicit. circa p̄tium p̄mittit sunt. 2. dicit.
partis nomen noten usurpēt. 2. an bona sit hanc
accipiat. 2. an pars corpis sit ad seps, muent.

Pars p̄prie accipit. p̄tium dīuisionis

reus, eiq[ue] vita giuneta et ad illig[ur] rsum ^{pars hic definit}
 bono[rum] comparatu[m]. qd se sic auiguat ^{comptoti coheret}
 p[ro]p[ri]a q[ue] gal. nr similit[er] p[ro]ter e[ss]e
 et p[ro]ter vite ne[cess]itas, atq[ue] p[ro]ha iste solis
 teris queniunt, ergo pars p[ro]p[ri]e hic
 t[er]t[er]o in fine h[er]e[dis] excludit a p[ro]p[ri]um
 diuisione r[ati]o[n]is, et p[ro]log[us] ut ostendat
 lib[er]t[er] v[er]uentib[us] an te a s[er]u[er]io egerit.
 Subin qd spectat, hanc r[ati]o[n]em esse bonam
 angre h[er]e[dis] aliuu[er]i stat[us] officia, vel sunt
 ia vel p[ri]uata, sic h[er]e[dis] q[ue]s actiones, vel actiones q[ue]s
 coes, vel p[ri]uata. Coes vel sunt principes ^{vel coes, vel p[ri]u}
 s[er]uientes s[er]u[er]io, vel p[ro]p[ri]u[m] s[er]uientes
 in p[ri]uata. Cu[m] ergo plures sp[eci]es actionu[m]
 auicioros possint afferri, sequi qd p[ro]p[ri]um
 i[us] e[ss]e illis act[us] allata bona p[ro]p[ri]et[er]ia
 inco[er]e, sic q[ue] p[ro]p[ri]um q[ue] erunt ordines
 t[er]t[er]o p[ri]uatiu[er]i cui[us] sunt q[ue] p[ro]ter cor[po]re
 ereb[us], testes. Orina ad g[er]u[er]u[er]ia ^{partiu[m] p[ri]u}
 in p[ro]p[ri]u[m] t[er]t[er]o ad g[er]u[er]u[er]ia ^{ep[iscop]atu[m] n[on]?}
 do illaru[m], q[ue] s[er]uientes s[er]u[er]i, et h[er]e
 Arteria, q[ue] a corde p[ro]manant, et ip[s]i
 p[ro]strant. Venae q[ue] a hepate oriunt[ur]

et illi officium suum seducant. Nervi cerebri
 seruiunt, et ab illo procedunt. Vt in animalibus
 spiritualis medulla, quae cerebri spinale medulla fit
 nulla quoque legitur. Non eadem distinguuntur ab aliis
 cerebri partibus, ut in animalibus distinguuntur a
 in tellego. Vasa spermatica testibus ministrant.

3° Ordo Villarum partium quae nec res
 nec regunt, seu quae priuatae sunt. Hae sunt
 os, cartilago, ligamenta, membranae, glandulae
 adeps, caro simplex, & semper orbis carnis
 pitium, quae priuatae sunt subseruientes et priuatae.
 et pulmones, trachea, aorta, pleura, et ceterae partes thoracicae con-
 Pulmonis seruiunt et priuatae actus simul perferunt
 officium. Pulmo est substantia propria aere attrahendo
 na fit. Hae sunt hepatis, antra, ventriculi, m-
 na, vesicae felleae, hae, renes, vesicae
 quae priuatae quoque actus sui nutritionis, et
 et coactionis efficiunt. et hae sunt aliae partes
 corporis quae actus ex his quae datae sunt, quibus errant
 unum partem. Hanc partium diuisione insistant, et
 sua varietate Ingerit et monstrant
 nas volunt proferre.

ob. An adops sit vera pars epes sic resolutz. 59
 expt. qd. p. m. t. z. vel ut p. t. b. veris et muertis. Sub. t. p. h. i. e.
 uti corni, oculis et alijs p. t. b. vel z. e. ut
 à frigore m. e. b. a. n. a. m. I. modo adops
 adnumerat inter veras p. tes. quippe
 antecessam edat. I. modo à n. partium
 p. m. t. ur. In z. p. m. t. o. p. r. a. c. i. p. u. o. d. u. b. i. u. m. v. t. r. u. d. u. b. i. u. m.
 et p. t. b. h. i. n. t. p. t. e. s. v. i. u. e. n. t. e. s. q. d. b. t. v. t. i. t. v. n. q. u. i. t. z.
 ad rem mediã faciens enotabimus. et p. t. b. s.
 q. ex excretis aliaru gignuntz nulla
 inter veras p. tes censende sunt vñ testat
 Meduorũ. Atq. q. stat ex cõ. g. s. e. n. s. u. q. u. l.
 p. t. b. p. t. i. u. et varijs alijs locis. Ar. t. i. s. z. d. p. t. b. s.
 m. p. t. i. c. o. p. a. F. e. n. e. t. M. e. m. b. r. i. s. p. u. l. o. r. e. t.
 es ab excretis z. e. g. r. o. t. i. o. n. i. s. e. x. u. r. g. u. n. t.
 ter veras p. tes nullomodo p. t. b. et v. n. q. u. e. s.
 r. e. n. d. i. s. u. n. t. V. e. r. u. q. t. u. q. d. o. b. i. q. u. i. t. z. v. n. q. u. e. s.
 o. r. f. i. g. u. r. a. e. t. p. r. o. p. o. r. t. i. o. n. e. c. e. r. t. a. i. n. a. u. g. m. e. n. t. e.
 u. a. r. e. s. u. n. t. v. u. l. e. r. e. i. n. c. o. r. n. i. b. c. o. r. n. u. o. r. u. m.
 o. r. u. a. r. a. t. i. u. m. h. o. c. m. o. d. o. s. e. l. u. n. t. n. a. a. s. e. i. a.
 p. t. b. a. r. u. p. t. i. u. m. q. u. a. o. a. d. v. s. u. q. u. e. n. i. e. n. t. e.
 l. a. t. z. o. t. d. i. r. i. g. i. t. z. e. t. p. p. o. r. t. i. o. n. e. c. e. r. t. a. p. p. o. r. t. i. o. n. e.

et figura dicta pites obtinent. Atque in
 p. ana informant, et vera nutritione
 aliud e. e. dirigi à nra, aliud informant
 excreta varia epis ab ana pducunt, et
 in tm animant.

Explicatio Capitis de cimi.

Two puncta Puncta huius capitis sunt duo. *scilicet* in quibus
 Gal. lo. velle à cerebro inquit. *scilicet* in
 quo sex signorum gna, q. capitis nam ostendit
 numerat. Dubia pmi puncti haec sunt
 D. u. b. pmi q. à cerebro inquit Gal. *scilicet* q. d. h. t.
 patura cerebri nativa. Orditur Gal. à velle
 halata tu velle sit, que colit Practici velle
 vantis ptum affectib. offervant. *scilicet* velle
 tatis, cerebrum e. cu sit sedes Hippocri
 reliquarum nobilissimum e. Quo e. Substantia
 distinguendae sunt temperatura cerebri
 d. qua hie agit, melis Definire possim
 bri sicut etiam pium pplex e. tempera
 vol. e. e. Innata. et a substantia p. h. p. p. Gal.
 exurgit, vel e. à corde inquit, vel

teratione vicinorum membrorum, vaporu, hu
 et quum emergit, et cum hastempatun
 ut quoz ipsa cerebri nraa etc. a condinfluen
 upatura cerebri fit, calidissim, a spiritib. cerebri
 cons. aliqdo licissim, calidum et humidissim
 t. Veru' sola temperatura innata hie
 qua cu' item r'p'te g'itretz, s. vel prout
 r'altitiam similare cerebri, vel put spectat
 i substantiam organica. etc. put cerebri
 anu motz et sensus gignend's spiritib.
 o'formatu calidu e. put uo e pars simid
 sp'matica, frigiditate et humiditate et de
 nupto, in p'sentia quentz. q' p' illud
 in nutritz et peculiaris eductioes.
 cerebri r'p'te primarij vngul' actus cerebri
 s et motz p'ducendos. T'arig q' ab fr'ite usq'
 itz, e' ut cerebri tua frigiditate feruore
 g'temperet.
 p'unito subiu' vnicu' soluend' e. s. cur q' Martij
 g'na signaru' hic assignet, cu' h' h'ria
 & memorarit; sem' q' in hoc capite

62

agit et signis in particulari utiq; ad
 particulares signorum descendit, q; tm ad
 plura gna reducunt, na; su genus q; hinc
 innit q; ab à d'poe ad effiam et ea q; ipse
 gsequunt, a uidentia reuocati.

Alia signa gna ad opoes reducunt, q; hinc
 uel strales uel maues et illa uel mtrua
 litua uel prinipes, utiq; tm hanc opia
 oparum diuisione .4. gna signorum enu-
 rat. 6. uo genus ab externis sumptis
 q; q; tm sub trib; p'dictis fortib; n; g'tines
 si reuertet q; ab q; ad intempie cognos-
 da capitis et reliquaru partiu d'poe
 g'ruit.

Explicatio Capitis Undecimi.

Premissa gna diuisione signorum q; hinc
 genus peculiariter explicat n; q; ab
 in hoc cap. illa signa reuoluen, q; à d'poe
 capitis petunt. Illa uo q; uel g'p'unt
 magnitudine et figura capitis, uel in cap.
 De magnitudine et figura hinc ill. agit

63

et capillis, quod hoc caput et quoniam alia puer
 metum in se det quia sunt signa a magnitudi
 impta capitis tempore demonstratione
 trahit signa quae a signa sumuntur, quodlibet
 punctum in alia secatur, per distinctionem
 virtutibus et paruitatis cerebri, et pro
 figure nativis et non nativis quod sit habe
 re et paruitas dubitatur. 1. cur Galenus essentialia
 capitis non autem cerebri proponit, 2. cur ab
 aliis in sumit signa, cum plura respiciant
 ad unum caput parvum magis damnata quae

Dub. 1°
 2°
 3°

non dubium videtur quod cum cerebri essentia sit inter
 ea possit videri sequitur negatio quod signa
 illa quae exere, quae ab ipso capite, seu capitis
 oculis ipsis apparente desumuntur. ste
 figura sequitur figuram cerebri ut testatur
 et formosae factae, cum est ut cerebri parva
 et magna, ita et caput, recte ergo Galenus
 a capitis essentia desumpsit, quippe in
 et signa cerebri essentiam facile monstrant

Ad 2^{am} d^{em}. qd sufficienter capitis tempera
 assequi pot ex ijs signis, q^a a magnitudine
 signa et capillis Humuntur. q^u n^{on} p^{ro}ter
 cetera essentialia signa referre ut q^uo
 situ, numero, et relijs d^{ip}romunt^r.
 solutio^{is} Ad 3^{am} d^{em}. notando s^{cilicet} qd Gal^{enus} intelligit
 loqui d^e paruitate et magnitudine n^{on} p^{ro}ter
 medietate q^uo^m reliquis p^{ro}ter me
 rat^{us} deficit, sed et d^e paruitate d^e m^{ag}n^{it}u
 d^estratis et ut^m p^{ro}portione relati
 pitium ita ut velit q^uo Gal^{enus} qd h^{ab}et paruita
 magnitudini vicinij comparata
 deterior. Notando 2° qd Gal^{enus} signa
 p^{ro}portione et paruitate assumpt
 q^uo^m ex ijs cognoscere p^{ro}ter
 molmala cerebri temp^{er}ie. d^em
 qd q^uo^m capitis magnitudo sem^{per} mag
 vandat^{ur}, q^uo paruitas. et magnitudo
 is temperature bona cerebri magis
 paruitas at^{que} cerebri siccitate et pluri
 Innotat, p^{ro}ter magnitudo capitis fac
 is robur, et m^{ag}n^{it}u copia arguit par

Insuper a Physionomicis in rebus
 habet parvum caput, dicitur qd q parva
 sunt p[ro]p[ter] p[ro]fidi sunt, p[ro]p[ter] in ira
 utitur a retentione observant, impru-
 s sunt, mobiles, q[ui] quidem vitia nusq[ue]
 agnitudine capites repiri possunt.
 parvum caput vitupat, h[ic] q[ui]a op[er]a im-
 ebil[is] etc. cu[m] parva sit substantia, debilis
 de facultat[ibus]. et angusti meatus evadunt
 sp[irit]us animales parvi generent[ur], a quoru[m]
 actiones debiles proveniunt. cu[m] et q[ui]a
 in cerebri parva sequit[ur] spina dorsi et
 in parvitas (put. e. e. radix sic se h[ab]ent
 la p[ro]cedunt) ex spina at. parva nas-
 nervi debiles, a quib[us] mot[us] equis fit
 nullis. Ex ijs gelub[us] cu[m] gal. q[ui] parvum
 in temp[or]e damnat, magnum uo[ro] laudat.
 dit. e. robur facultatis, a qua copiosi sp[irit]us
 et q[ui] p[ro]sequis probe op[er]a efficiunt,
 n[on] s[er]vat quoy[um] ma[gn]e copia magnum
 et, q[ui] cerebri substantiam humida optime
 copia p[ro]p[ter]a de denotat, na[m] q[ui] magnum sunt

parvum
 met.
 s. Martij

corpora humida nichil iudicant, hu-
 ditate. v. copiosa hnt, quò parua d' hnt
 et facile sicca fiunt. Venit et si magna
 ut semp fit nichil paruo illud hnt
 Temperatura n' semp parua, et t' v. cap
 magnu sit bonu, si en' maie copia
 fatig robur adesse, q' illa maie reperi
 qd si maie copia supet facultatis vim, hnt
 vritur facultas nec solitas artes exerce
 ualet, q' caput magnu bene formatu
 et facultatis robore p' ditu, bonu iudic
 et optime g' stitutionis erit indiuu, cu
 no paruu, et magnu occupante. ma
 mala g' stitutione monstrabunt.

figurata
 pitis

In 2. puncto querit, q' sit figura capitis
 et q' vitiosa 2. cur g' ab st. d' in p' iudic
 illa q' à capite oriunt, vtrū videant nec
 3. num nervi sensitiui oriunt, ab anter
 cerebri parte motore ~~est~~ offerunt figur
 capitis concinna et natis illa q' n' d' d'
 da sed oblonga ante. s. et retro extuber
 ut ventriculis et formandis datur long, ad
 tera d' pressa ut rotu videtur q' in cap. v.

r maiore amplitate, et continentia nec non
 facultate in longu abinet, depressio uo
 sus anteriora, p efformatione meaty
 torij, in quo qu caritates aere inter,
 tinentes efformari debebant, eminen
 tia posteriora pites cum latera facta
 naalis figura multiplex, vel e. fit o figura non
 nec longa siq n seruat longitudo, q regard
 iculas componendas, vel e. pit anterior pro
 ra, vel 3. posterior, vel q. caput acumi
 enabit vel 5. q. ratu efficit, quocoe fig
 ga n pcedunt a recta formatione nec
 legitima delineatione arguunt mte
 e cerebri subeo. pum pcut cu bona
 qe recta gformatio giungit sic fuit
 u mala intempie separata partis
 natio ade.

ubi ratio hae pote reddi, cum magnitudi rudo dulij
 is plex sit, vel bona q ex robore fauit
 uenit, vel mala q ex materia supardia
 magnum caput et bono tempate
 troso distingu pce fuit n gsum glta
 is hanc distinctione telazare

signa at. Desumit q. ab. ab ijs q. oriuntur a cere-
 bro nempe cervicē spinali in cervice, n. n.
 g. s. i. b. s. r. u. l. i. s. f. r. o. n. t. e. n. a. r. i. s. i. s. o. r. t. a. e. a. t. t. e. d. u. c. t. u. s.
 caput cerebrum ergo bene formatū cognoscitur
 si cervix sit robusta, id est crassa et admodum
 disposita, si spina sit pariter bene disposita
 In qua crassitie et robore videntur, nervi
 apparent. Male vero formatū caput
 dignoscitur, si q. p. d. i. c. t. a. s. u. n. t. o. r. t. a. a. c. e. r. e. b. r. o.
 diminuta, vel debilia sint ostenduntur
 parte facultis, Male vero occupantia in capite
 attm. n. u. d. s. i. u. m. e. ut q. h. i. b. e. t. o. r. t. a. p. f. e. c. t. a. s. i. n. t.
 totū mixta ex pte, pot. e. f. i. e. n. i. u. t. s. i. t. s. e. t. e. r. u. s.
 in vna pte, cū hoc s. m. a. d. s. i. t. o. p. t. i. m. a. t. u. s.
 h. i. c. u. o. n. o. t. a. m. t. u. q. d. q. u. i. u. s. p. p. o. s. u. e. n. t. i. s. i. n.
 hoc capite agere d. e. s. s. e. n. t. i. a. l. i. b. s. i. g. n. i. s. q. u. i.
 o. n. e. s. i. m. p. t. a. a. b. i. s. q. o. r. i. u. n. t. u. r. a. c. e. r. e. b. r. o.
 s. n. e. r. v. i. s. m. o. t. o. r. i. s. e. t. s. e. n. s. i. t. i. v. i. s. a. l. i. i. s.
 n. e. r. v. i. s. q. u. i. a. d. o. p. e. s. s. e. n. s. u. e. t. m. o. t. u. s.
 n. e. n. t. p. s. e. q. u. i.

Ad 3. vtriusq. nervi sensitivi priantur a pte
 anteriori, et motorij a pte posteriori. q. d. nervi
 situ i nec motorij d. s. t. i. n. e. t. i. d. a. n. t. q. h. i. b. e. t.

us sensu et motu distribuit in partes ad
 blabitus ex Gal. lib. 7. et Anatomicis ad
 strationibus, quod hoc exemplo ostendit
 nervos quos maxime sensitivos vocat Gal.
 in propriis, et sunt oculi moventes
 sento pari in larynge disjuncti, ex
 tibus istis emunt et motum. Et tunc quod
 primum nervorum procedit à medulla cerebri nova opinio
 tu in cerebro ipsa adhuc continetur, tu
 na dorsi descendit ita ut ab illa medulla
 cerebro septem paria nervorum
 tur, quibus ex parte in organa sensus distri
 bi. Et medulla vero cerebri foramen
 a infinita paria nervorum emittunt
 su. Et dicitur, quod ab anteriori vel parte
 cerebro nervi oriuntur, quippe antea
 ipsa ut latus probat ipsa dissectio ortum
 ut ad Gal. vero de sensu dicitur quod
 tibus à motoribus in distinguit istum
 in nervorum propria, sed istum partes ad
 pueniunt. Et tunc ad organa sen
 serunt, nervi sensitivos vocat

Gal

quoniam ad nervos movendos in otore
 Primum vero quod cum dicit nervus sensiti-
 brini a b anteriori parte cerebri intelligit
 pedant ab anteriori parte in cerebri ambra
 bini gterio et sub anterioris partes
 cedant. Cum vero a posteriori parte omni dicit
 vult quod a posteriori in cerebri parte et ab
 q in spina deferatur, nervi motori
 cantis hinc nihil absurdum est.

Explicatio CAPITULI XII

Duo puncta in hoc cap. continentur. In primo
 ab operibus principibus dicitur quod de
 actionibus, quae ab anima ipsa procedunt, ut
 imaginatio, et memoria. In secundo dicitur quod
 capi volit reliqua quae a signis procedunt
 ab operibus naturalibus dicitur, et quod casus
 dicitur quod illis in eo volit agere hoc convenit
 phanta volit et hoc reverso. Pro primo
 explicat, quod cur principes actiones
 vel mala cerebri tempore ostendant in
 spontaneis nihil potest convenire.

Ad hoc dubium videtur quod anima renatis in sua
 nihil habeat in cerebro sed in suis organibus
 dependet tanquam a proprio organo, quia cerebrum
 proprium immediatum est animi, ubi bona vel
 ipsa natura per se videtur referent, contra
 aut ex ignis, bona temperata cerebrum
 cum sui et ex raritate intellectus in tempore
 quibusdam ipsius substantiam. Ingenium est seu
 ut mentis auctivum, vel intellectus, et vis
 et perspicuitas, ut si quod aliquid percipit et
 intelligit, clarescunt subtiles et purissimas
 et notat, et tanquam speculum tersum et hinc
 et intelligibiles prompte clarescunt et distincte
 unt, spiritus et splendidi et puri cerebrum
 am tenuis, a qua gignuntur, et continent
 ad id cerebrum patet de homine in ipsa signa
 materia crassa frigida et humida. Veni
 gendum quod cerebrum est tenue et subtile quod delicat
 arguta materiam participat, ideo quod ^{cerebrum tenue}
 et terrestri nec aquosa est, cuiusmodi
 est ex serena, nec minus visum

quod delicat
 cerebrum tenue

et crasso aut fluido et aquoso sed bene
 ato et spiritu copioso referto, et illustrato. Sed
 ego quod sunt ingeniosi cerebrum habent tenuius
 et temperatum, gummis et calidius et biliosius
 et ingeniosi dicuntur, non sunt tamen vero ingeniosi
 quod dicitur, gremio et gremio sed non intelligunt
 vnde sit remota sunt in suis opinionibus
 opinionum et magis Gallicus motus calidus
 in temperate innotat sicut habitus gremio

Melancholici vel Melancholici gremio ex se habent
 hinc non sunt sicut prudentiores alii, et in suis mixtis
 ingeniosi non sunt tamen ingeniosi, cerebrum est non habet temperatum
 in substantia et spiritibus, sed crasso et sicco, vnde non
 aptissime quam intelligant, pessime et
 vana, et gremio. Porro sicut facilitas
 si cerebri substantiam in humiditate cerebri
 se ostendit, sic in gremio difficultas discernit
 difficultas cerebri substantiam in siccitate et humiditate
 discernit gremio exuperante innotat. Sicut quia Memoria cerebri
 in siccitate moderata sicut dicitur

oblivio sic oblivio nimia ipsius humiditate est
 vel est siccitate et frigidity etc. sicut memoria
 siccitate imitatur, sic humiditate et frigidity

estate destruit, et contra sunt utilitates
ubi gustat in humiditate et in pueris
et difficultas in humiditate frigiditate
in humiditate

Explicatio CAP. XIII de signis bonae temperature cerebri.

et per in 4. parata dividit in puncta 4. puncta
et oia signa signorum gna. 1. sumuntur a capite et caput
agnitubine, et paritate a figura, ab oculis h. a. l. et.
tibus, in naalibus, in principibus, et illa oia di
bona cerebri temperatura innotescunt. In
signa q. a. pilis sumuntur q. long. tempa
ceteri nam patet in singulis illam
referens. In 3. determinos duas addunt
ad oia signa dicta ediscenda, q. vera sint
nenda q. long. in regionibus sunt tempa
ra q. oia tempa optimi significent si
ter hores sint compati, et p. de, utio
sit tempa oia at. p. diversitatem
nom. a tempa optimo sint diversi.
transit ad tempa notas, proponitq.

sternuocem neffiam in aly signis in tem
 ancontoru, qd s. si signa p'dita intensa se
 induant intempie valide, si paruu heau
 cessu imbecille intempie ostendunt.

ii flantij Circa primu punctu quaeritur quomodo
 sint signa cerebri temperati. Signa tem
 cerebri, id e in temperamen to natura
 sua quoniam humido salu et magis
 ea commoderatione sortiti ut p'fectis
 actiones, defumuntz à quatuor locis
 signa cerebri ab essia uti caput magnu bene
 tri temperati. In cui castore p'ter p'potione redenti, cere
 bene temperati duotat. In e loco sunt signa
 q' ab op'aly defumuntz et imprimis à crinibus
 ingeniu ade optimu, seu intell'y p'p'itudo
 rata, quae celeriter g'cipit ut n intelligat
 in biliosis euenit, memoria felix, defumuntz
 in rebz agendis prudentia. 2.º à Motu et
 huius actionibz, ut si motu capitis sit rotatu et
 somnu et vigilia moderata visus ambu
 odorate opting et sic d' reliquis.

in alio actionis cerebri ut si nutritio 75
 ma qui sequuntur excreta moderata. In
 signa existunt, q ab accidentibus petuntur
 vbi ex exteriorum rebus si murgant cori
 nares effluens, qnto sit melioris, copiosus mucus copio
 cerebrum humidu et pluri excretis rebus
 manifestat, vnt quid per se synonymo fu
 ty nares sepius emungere. In qibz si vtr
 nec vno colore mixtu apparet.
 pta melioria et bene vita eis iantur.
 utm reliqua qz aures et oculos expurgari
 t in moderata se hant. Si cali sint in in
 ia nisi in puerilia subflari in Ado, pnti auti
 vtia flari in iuente et qstentia tota pnti
 a evadant, vtilit. e etati vese debent, vese debent,
 nec sint enspi nec vtili se vcho moro
 cant. In q loco signa qstunt q a cas
 vnis sumunt, et si qhlet aer frigidu
 unidg cerebrum non afficiat sed aqre se
 q ostendat ita ut vtrq cas vterq
 At nec ab ijs damnu picipiat

etc. qd firmu e valude resistit, intima
 at facile alteraty et qd modu crebri
 tempies aliq gtrarijs aduefat,
 Veru obseruandu qd sunt qat pponit
 bonum tempie carobii tmonstrantia
 intelligit qd os circustantia ana
 tempata esse debeant, ut si regis sit temp
 honis tempati, ubi tempati. Aliq
 dita fulga hiepe repirent. In regione
 tempata capilli fiunt Inuersi ut
 ces nigras hnt capillos a nra et
 qm carobii sunt bono tempati
 In e punto quent b sit nra pilon
 unt pili ptes corpus frigidis et
 exeretis qd calidus rapore fuliginos
 glo ad cutem moderate sum, et
 rate pgnite ad capiti ornamento
 et reuerentom capurgom. In
 nu defumant, ab ortu, pili. et alijs
 nti, ut q in filijs oculoru et palpe
 apparent. filij postgeniti ut sunt
 et alijs itly enasunt. In diffie sum
 ab eff

i' effio pite
 "ni"

pilorum
 diffie.

hinc alijs facile cadunt hum. pphu 47
raritate, ut in opthia, maxie parvitate
sanily, cutis nimia laxitate, vel amli effluxus
ut in hebra, et sonu, nimia humidi pilorum
vel. Sicutiq. d. fluunt q. varijs d. cas.

q. d. alijs sunt crassi, et copiosi, longi³ d. effra à
long. uton et maxie abundantia, Alij quante
amli et parui ob d. festu maxie; q. d. signa q. à signa
ut crassi, p. tempati finitate aut mea
in q. d. rarius agunt obligate, et astu
aut recte q. varijs cas. fiunt

13 Martij

offra à colore defumty vnt pilys, vel
q. d. orit, a uapore calois vi. affato, vel
q. d. a uapore biliosi sanguinis calore ni
murente puenit, vel alio eius ca. d.
his calor ugens in maam pituitosa, vele
q. d. credit ex pituitoso uapore leuem qua

stredine q. d. p. uento citiq. e. canucap. canicis
in ea pite capite, q. d. ob sua humiditate vnt et a
lubitate putredini e. obnoxia ut in tempo
et synupite. vel refuse pily q. d. credit
uapore a pituita et bile exurgente
partibz.

sicut e color rufus e. in trecebu et flavu
 sic eiq quado media nam bilis et pituita
 rotet, Veru ut or cas horu coloru con
 damur, qualis erit succoru in spe rebu
 qualis sic tu raa, talis erit color capilloru et post
 aus fatis co
 ur capilloru
 anterior calor, vel remissior, sive et color
 rufus ad nigrum accedet, vel remissus ad
 senescit, vnt in calidis horu nigri abere
 capilli, in frigidis pallidi et canicantes
 tempatis orunt mediocres colores, qd
 caloris p etates diversitate mutans
 pueritia qd calor a copiosa humiditate
 sic capilli sunt sicbrusi, crescente uo
 in adolescentia sufflari evadunt, et in
 senectute.

Explicatio Capitis XIII

Hoc caput s puncta complectit. In q
 illis signis ab essia et opad sumptis, q
 enumeravit vti magnitudo et signa capitis et
 motu coloris, opinoniu instabilitas, serps
 auties, incipit Gal. vlla q ab audens
 humant

79

muntz psequi qualia sunt q' a colore sui
 venaru latitudine deponuntz m. e.
 ostendit, q' a capillis sumuntz. In 3. q' ab
 tis in q' q' a cas' vnternis hnt. q' a somno
 imi et reliquom' expli' cae, hntz vnt
 in cerebri caliditate indicantiu et s' rubor cerebri
 et vnt' oculoru' amplitudo cerebri caliditate demor
 ostendunt q' magnus calor sanguine strant.
 habet, attenuat, et diffundit ex quo
 replentz et ptes capitis rubore sangis
 vntz. signoru' vnt q' a capillis sumuntz calidum ce
 q' calor cerebri minime languens vnt a ptilis
 capilloru' ma'am pducit et coque' ex
 ptilis, magis crispis, et robustis efficit
 q' pgressente etate, q' in mixta im
 cat caliditate induit, excrementoru'
 om' et caliditate rade, q' calor succidit
 vit et in vapores resoluunt excrementa
 ptilis calore forti optime coquit. residuum
 cur a calidis et humidis caliditate caput rep
 ostendat, et multis excrementis moneat
 videt, q' a calor capitis vnt ariditate

trahit alium calorem sicut videtur in coque
 et meatu in calido patentes ascendentes
 funem capiunt, vnt repleti statim cere
 et ex repletione calor opprimunt et me
 exurgunt excreta. Per hunc somni brevis
 somni brevis calidum demonstrant quod siccitas et caliditas
 vitas caliditate capitis humidum vaporis somni efficien
 cerebrum de nit et exhaunt.
 monstrat.

Explicatio XV. Capitis

25 Martij

Cum hoc caput tradat signa cerebri
 preteritis opposita oppositorum ut vnt ex
 ny cognitione innoscit alia explic
 Cerebri in indiget. At in tria dubia sicut in
 frigidi signa I. quod nisi capilli cerebri frigidi
 talis color sit moderati cerebri signum
 dicitur qd in temperato cerebro nisi
 solum in pueritia repiunt et in frigido
 ho in puerenti etate et tota vita habet
 stant, huc e. Gal. solum color qd in puer
 etate repit memorat. Potantia
 si magis cerebrum frigidum manifesta
 quod est dubium quod tenues pili sunt in cere
 frigido si onant a pituitosis crassis
 qd ubi man crassa onant in cere

lovis q̄ illa enpelleret neq̄ et in hili
 et quortere et hoc singulitatis q̄ p̄o
 angustis effiuit pili tenues p̄uocunt
 tenuiores in p̄p̄o et in iuuentute
 calore paulo crassiores fiunt.
 abin e. quoniam sint alia signa frigiditatis
 p̄p̄o q̄ hic reuolunt. s̄r p̄p̄o
 in alio stabilitas intell̄y harditas, prompta
 in motu pignitatis visus et an̄ct̄ d̄ct̄
 et obtusi faucei pallor, calorem exilitas
 in hac signa adnotanda, q̄ ut rem
 oportet ut reliqua p̄ter ep̄is h̄ipue
 p̄o n̄ recesserint, n̄ a si cor aut reur
 a motu exessuarent coricato capitulo
 varia signa euenirent.

Explicatio Capitis IO

ubi caput hoc restat tot sunt, quot
 a q̄ signa hic enumerata sumunt
 explicando memorabimus. pauca sup̄ h̄i
 siuu cerebrum estentur, q̄ sic utas
 n̄ d̄tates absorbet, nec gran̄ p̄mittit.
 sus in cerebro siuo sunt p̄p̄caes vid̄.

Intell, et memoria et externi relati-
 ga punions huj ab orbz. f. exercitibz
 norant, sunt. e. in suo celo uer-
 dy et puri cornibz in humido effu-
 nubilosq sic et spz aabz, q. niderant
 sus opacs pagant, in cerebro suo
 et huius existat in humido uo effu-
 duebat Heraclithz splendor hui-
 eo in mente prudentissima, vigilia
 sunt indria cerebri sui eo q. in
 fonte nullz supfluz humor relati-
 vapor q. caloris influentis motu et
 impediatur repiat, Vigilia definit ab

vigilia qd

l. f. somno, solutio primi sensibz resp-
 actum sensum extenoru huc vigilia
 expedita pmpitudo aaliu fauilla
 istm sensus extenoris carny, expedita
 istm actz a p. sensibz q. nemos. relati-
 Vigilia e caloris ad sensoria motz. Som-
 no detinuit ab eozm stle. Inq. ista sex vni-
 Somnus q. vol mobilitas primi sensibz, relati-
 fatu et opam quies, q. fit cu calor ad
 aabz ad sensoria terni phibz. Impedi-
 at. spz, vel q. ygelatz, ut frigidis

papaveris et alijs, somnu induentibz
 gignit, et inedia, paruoventis, vel ga
 it, et studijs cogitationib. exercitatioibz
 onibz vel ga spg ille gustat, et ad sensu
 di ferri philet, et curru nauigaoe
 laoe, vel ga intercipit, destruit, s. mo
 . Met ptransire, idq. a vaporb. exalati
 altorum a ventriculo ascendentibz
 my post partu saepe oppedit vel ga
 ad certu renuat, hoc ab externis
 sterna pcurtione pficienda, vel quia
 obiecta sensu mouentia et spg exia
 a remouent, et in nocte glungit,
 insecuritate, ocaloru quinentia
 in strepitu, ex alto descendenti
 in carita et benigna alijs q. inqte
 nu et sensus colorant, vigiliam
 his strana profus existunt.
 illi robusti et ceterimie nascentes
 on sicut pount q. nra sicuitatis
 sa fuligines adollunt, sicca e. epa
 artus ex haloe et fuligines emittunt

capiti sunt, quia sic ut in humiditate
 virtutibus caum, quia et porum odia
 sunt. Facile sudant et calmi evadunt
 sicutus cutis auiditate induit frig, su
 nec exire nequunt.

Explicatio

Capitis 17°

Tradit in hac cap. gal: signa humi
 di in quibus gtraria sunt ex illor
 eade haec intelligenti.

Explicatio

Capitis 18. 19. 20. 21. 22°

Exemplis cerebri temperature signa
 sua declaratis composita signa vnicuique
 le indolent. gr. vlti gtrahem et par
 qd dubia q in eis fuisse. s. capitib. v
 runt et expediem. Veru pnyssu
 denentiam maioris cognitionis em
 à gal. omisa adrungeom. st. j. lalib
 suu cerebri vlti dita signa haec
 ferant. Caput pariu, coloritas men
 de suma pspicuas opinionum

re offeruescentia moty celeritas sunt
 de, et sensum agilitas et fluctus, inson
 a, furoris, belli ambitionis, ignis etc
 citrina et pallida, oculi flammci, huius
 in facibus à calidis et siccis, forte vno offer
 et in imo aestu, calidum et humidum caput
 hant, magnitudo capites, siquendi facili
 tette medio eritas, Stupiditas hinc in pueritia
 o, motum tarditas, in iuuentute hinc cele
 suppurat, e. à calore humiditas, Frigi, frigidi sicut
 suum monstrant, tarditas intette, opium cerebri signa
 ptinacia, hutes cogitabes, insomnia mor
 lauere, reru horridarum et nigrarum, oppres
 noctu gtingentes, vigiliarum instantia
 rosi oculi, luentes, et horridi, sputum
 e acre, Frigidum et humidum monstrant
 et magnu, intette obtusus, memoria
 aut nulla, moty tarditas, sensum extor
 tte et tenebrositas, insomnia aquarum
 ianu faciei color, pallidus et humidus.
 bin & qua inter in comparatione sit
 Detenor pr. qd frigida & humidum

frigidum
 et humidum
 signa

eo qd ab hac ditionis actiones eueni
 na sensus sui interni tum interni a
 tate et humiditate. et tunc ut ex
 coloribus apparat, plures sunt dicitur
 da et siua intempies sit deterior
 dit magis a cerebro tempore natius
 et et frigidum sed hoc falsum est, Na dicitur
 frigidum et humidum tempore in
 angustis frigiditas ad 3^u qd gradum
 tempore frigidum cerebro, immittit
 In tempore et dicitur ad per gradum
 efficitur in tempore cerebro in caliditate
 ergo qd calidum cerebro in per reicit a
 ab frigidum qm frigidum in tempore
 In ab Hipp. Aphor. 35. Sect. 2° qd mobilis
 tempore quo filios sunt nate
 eo meliores, intelligendum venit, tem
 patans istis qd sunt extra limites
 et sunt actu morbosae n at. dicit qm
 limites sanitatis comprehendunt et
 de qd at. 2° dubium quomodo comprehendunt
 tempore, a qd dicitur ut s. h. sit calor
 humiditatis vel a se multo partem

explicatio habet q̄ rōes signum à cal.
 atom. Et j. calidi oculi habebunt si ha.
 calidi sentiant, qd ita intelligenti rōes
 q̄ sunt in spe n̄ offstant, et magis q̄ tunc
 temperata, hoc e. pacto calor palpebris ab oculi
 p̄nunciatu factu excedens p̄cipiet, ex quo
 magis se oculi temperaturā ee calida. Et h̄
 ac crebro motu licentur, agilitas e. magis
 ne p̄ficiat, q̄ multū spūm attrahit in mo
 los motones, sed animaduertite qd motu h̄
 natu et uolūti flig. e. motu, quo uti
 uent q̄ a calore nichil n̄ quērit p̄
 beullitate natura in uisuli mouent
 3. si uena oculoru sint late calore
 ne copiosu sangu. et spūm alluit, a quo
 implent, et distendant. 4. si a calidi
 ant, siunt. e. tempies bona simili
 tur siue intempata simili intemp
 anget, ex Gal. com. 3. in lib. 3. Aphor.
 Frigida at. temperata oculi ḡtraia p̄
 na horū ḡtraia rōes. Humidi
 sunt si nichil et humiditate pleni rep̄
 rime. e. copiosa et in puenis et nulli
 apparēt mollicie et humiditate oculi

contra uis diuitias et auiditas seu pauca 49
 manu p[er]fusio siccitate oculoru arguit
 uis uis. Ad ista puncti explicacione
 in oculoru magnitudo vel paruitas bona
 atura vel mala ostendant. s[ed] qd ex
 utrobine sola sine totis, sine partis cor
 edligi, vel copia maie vel eig humidi
 et eig siccitate, na sic en repugnat mal
 sterfioni. Ex terti at. gformos et
 in p[er]fectione bona tempies arguitur
 gformos et virtute debili intemp
 oculi dignificat. At uo si adit magnitudo
 tione opam, tunc a mag^{ie} indicat bona
 es, sicut e gra a paruitate. Deniq p[er] d[ist]ib[us]
 p[er]tine gremu qua coloru sit nau, q d[ist]ib[us]
 e. i. qno ex his temperaturu oculoru d[ist]ib[us] ex p[er]tine
 is nau rplex. Alig e. e apparet seu
 etabilis, q ex sola mixtione luminis cu
 resultat. Hoc s[ed] diuersi sitg et quante
 e, ut in aq[ua] et nubib[us] apparet, Alig uo
 e uerq q ex mixtione luminis cum
 q ex am mixtione exurgit, d

colore apparente hic agit, autem e
 autem q^m et fortem e apparen, n^{at}
 oculorum q^a cu oēs colores oculi p^ugeant et
 color qualis

dicare ab oⁿⁱ nero colore illos vacare
 Diffra coloru, q^m in oculis solent p^ugeant
 q^m tunc, caerulei, fusci, fulvi, viridi
 quos oēs diffra q^m habuit q^m in suis oculis
 coloru glaucu f. et nigrū nec n^{on} mod
 glaucu oculi, q^m latine dnr caesij, si m^o
 r^uby latinis credamus, nec e. istud caesij
 simodē accipit, et fulvū coloru d^upt
 sunt illi, q^m ex albo et fusco p^ument, p^ument

in piscin squamis ur, caerulei sunt q^m
 carulei
 oculi q^m et nigro fulgent qualis color in serena
 spectat. Fusci sunt q^m ex nigro et albo
 fulgente glant, differt. a caeruleo p^u

re. Fulvi oculi graecis xagor dnr q^m
 vent voluti candentes crumae sicut m^o
 nily et a quibus. Nigri oculi et viridi
 se sunt manifesta porro et esse horu
 differtant anthros glaudunt. e. q^m
 cu caeruleo ex caropo cu h^u ita

91

ret inter se distinguant. Causa horu coloru
 etem referunt ad humoru copia et
 itate sunt in aqua ur, q ubi pauca e
 et splendens ur, ubi profunda nigra, fuer.
 sane oculi a frigiditate quere confet, eo
 alba frigida sint, nigredine et a caliditate
 glauci coloris tribuit magnitudini crist
 humoru: q; splendori et puritati, necn
 entis situi, vel tenuitati et puritati hu
 mei (quae vocat tenue succu.) Nigri
 glauci sunt calid. His causis a gal pro
 ad hunc reuentione Medici spuum copia
 na ad splendore efuendur in
 colore gurrunt sp; puri splendidi;
 ad nigredine gurrunt
 impuri, caliginosi et pauci spuis
 na coloru diffrijs et caus etm Medius
 thos, prqm etm flui. que sequunt, fra
 inter quos primus e Vesalijs lib. 7. Suae
 oculoru historia post illum
 lomineq et alij, q et ablatas supig
 oru caus profus reijciunt, vident e.

colores oculorum si alunt pmanere
 ab uvea tunica colore uano, gtingit
 is color in uvea tunica ex uaria qua
 n niny qua cutis, et pilora, color. qd
 eo qd res pueri nascentes oculos caefi
 breant, q postea in ea naam q futura
 nerant, qd si a multitudine reffpiciu
 humoni eueniret seny cafi in mag
 hce remanent oculi et qdm hae
 pare Gal: et reliquom dixerim m
 gm opia fulta appanda ur. Att no
 coptoribz nris reuere uid eamur qe
 ut cas a gal allatos h mnt in his
 anatomis pponunt giunyer.

Ad 2° dubiu respondetur, q Gal: in pferia
 lom temperatura ex coloribz ha morb cellig

glauu ouglauu oculi figant siccitate, nign humi
 si siccitate. Hae qd uid in tanta aqua pae
 re signant lino siccio humidore oculu fait et m

pendantia crystallini h aquo siccior
 oculi no colore meliori fulgentes medice
 fatura ostendunt, At no in gharit qd

Gal. Cento 3° epidem. com. 3. pag. 146.

923

oculos et laevos p[er]im frigidos p[er]im humidos
 in frigidis et humidis etc. Fulvus viscu
 us quos et coctis vocat calidos etc. etc.
 fidencia h[ab]et Gal: lora sic ab authorib.
 Gal: respiciens rarius ca[us]. Friunt
 plani, varia quoy imp[er]at a illoru assigna
 lenis coloris. ex his manifestu evadit
 ut ait Val[er] commentar. suo in ha
 imp[er]atis ordoni cu colorib. h[ab]eri p[otes]t.
 supra in his examinam[us] s[ic]u[m] laboratim[us].

Explicatio

Capit[ul]o 28, 29. p[er]

28. capitib. 28. p[er]unita sup[er]ia p[er]tinet
 29. capitib. 29. p[er]unita sup[er]ia p[er]tinet
 imp[er]atm calidm frigidm etc n[on] g[er]endi
 ex compare ad alias p[ar]tes. s[ed] ex compare
 ad cerebrum, vel certum, n[on] si conditio
 iudicium habito respectu cerebri
 s[ed] s[ed] cerebrum, cor n[on]a frigidiss[im]a sup[er]a
 nec iudicium s[ed] imp[er]atm cordis ab
 g[er]itatu id[em] ut talis sit imp[er]i gra

& exurgantia frigiditatis acq̄sita ex mixto
 multo. e. cor hoc modo frigidu e, vult et
 Gal. qd calidu frigidu humidu et sic
 dygnosiam & comporacem ad cor optime temp
 qd n̄ sel d̄ cont̄ illigi d̄, sel t̄ ceteris p̄tibz q̄
 diverse t̄pature huc applicant. In 2. p̄nti
 Gal. t̄ signis p̄p̄is et inseparabilibz q̄ calidu cor
 festant; In 3. illa signa trahit q̄ magna ex p̄te
 cordi quocumq̄, cuiusmodi sunt qd calidu cor p̄nti
 calidu, n̄ hepar veliq̄ obsterit, latz t̄ qd
 In ostendit n̄ impeliat cerebri et spina feruore
 duo puncta ultima cap. altero q̄ t̄nere
 Circa p̄ puncti explicacem q̄rit q̄na sit t̄pore
 patu cordis et qd signis cognoscit. t̄mpore
 e qd calidu et humidu existit in eo gradu
 p̄fecti cordis actus obiri possint. qd sit calidu
 p̄t̄ ex summo t̄pp. l. t̄ cont̄, qd Calidu in cor
 r̄m̄ me, utpote membrum orum calidiss
 qd sit, etc. cordis caro q̄ p̄p̄ua oī parte ex summo
 calidissimo caloris vi sensato gignit, p̄nti
 ualeat, qd t̄t̄ p̄ter cor esse frigidu eo qd sit t̄pore
 ualde, fibre. e. substantiam cordis n̄ complect
 ab ip̄s cor frigidu ueroiatz humidu qd p̄nti
 bat fuerit, cum dicit, vita confasit

do et humido, atq cor e principium
ergo erit calidum et humidum.

exa cor e viscus q sanguine genita
humidum. Quando at. r. t. tempatis
t. gub. cor esse firmu hoc intelligitur
e facta ad carne lienis, hepatis et alio
licem qd ex verbis apparet.

si vero, inquit, lienis veni, carne tanto
cor e quanto Junier. Signa cordis hepatis
pulsus moderatus, idem nec magnus, nec par
mediocri, cui satis respiratio videt. Inter
ira, et timoris, ceterasq passionis,
rancia. Morbis nec dicitur magnitud
nam cordi apponatur nec exee,
nec diminitq calor, pericipiatur
qtr in omnibq se contrarijs habet.

diminitq qd cor e fons caloris. Ergo qm
corde geniti sunt ipso corde calidiores cu
eat agens temp eo pstantis passio.
si agens sit similitare suo effectu temp

Signa ur
dis tempati

qstro

Et validius, si no agens sit dissimulare est
 toto agente pot esse intensior. Sed ea
 qua pducit pignori effectus hinc corde
 sito ex substia carnosa humida et spiritibus
 vity vitales in eo geniti sunt calidiores
 in ea pte spirituosas confis a qua ipsi p
 gnantur calidiores aut intensiores res
 Ad punctum duplicem Quinto p quoniam
 gantur hinc signa esse inseparabilia
 hoc e q cordi soli calido quoniam in magis
 pulsus et celeritas possunt adde in febribus
 p nua cor frigidu participat, vel et a
 nua calido absce qd morbo refrigerato
 respondenda qd hinc signa dnr propria
 diversim sed quantum id e Singula mor
 uti magnitudo pulsus in sunt propria cor
 lotu, sed simul oru s. et magnitudo
 ntas frequentia pulsus, et respiratio
 ue actiones, promptitudo furibunda
 tas et hispanus thoracis hinc era man
 ul assumpta propria et inseparabilia
 signa cordis calidi qe ab actionibus

et poris capiuntur.
 et si quis intelligant haec verba magni
 respiratiois et pulsus celeritas et frequentia magnitudo
 istantibus debent accipi et magnitudinem et sola respir
 atio accipiat, celeritas vero et frequentia
 et pulsus Cui existimant a Vega et Men
 anio quantum ut si magnitudo cele
 et frequentia sunt de respiratioe, tum pulsus
 iantibus debent contrariis quibus haec ver
 entim intelligi debent, et Romanus
 est ex ipso et Gal. sequitur capitibus huius
 et si quis calidi et sicut cordis agens
 in pulsus giungit magnitudinem
 et frequentiam. Hoc rati factum clarum
 et eius pulsus e. v. cum calidi cordis
 explicat. Verum huius observandum
 et celeritati pulsus non ita
 et frequentia magnitudo et celeritas, etc. quibus
 et pulsus et respiratio quibus
 calore temperantur. In Sincis sunt
 et a Sincis causae quibus, et in

In ueris partibus existunt. Respiro e
 nunc quod, partim à cerebro partim ab inf
 respiratio
 quod pulmonum
 pulmonum ueniens. Pulsus uero e
 opus à sola natura facultate quodens ita
 motu cordis n^{ostri} g^{enerat} motu pulmo
 tota respiratio fieri quod pulsus. Et h
 respiratio magis plurimum pulsus et
 quia suscipiens aer una uice attrahit
 plus potest refrigerare quam multi pulsus
 quod 3^a ueritas 3^a cur audacia sit signum cordis
 magis huius dubio respondentem notan
 Audacia hic accipitur quod à natura
 n^{aturae} quod uel ex libidine uel armonia
 cordis est
 huius est
 Audacia cordis temerarius et manifestus in
 hoc supposito uentum quod audacia natura
 cor calidum ostendit et hoc pro
 p^{ro} ueritate ueriores tenentur audacia
 et 1^a quod calidiores et acria calida uer
 audacissima esse, quod acria frigida
 asinus et boues esse timida.
 2^a uero demonstrat ueritatem spirituum calid
 et len

irammbia simpliciter sed in aduimento
 funibranda irammbia ut ostendat
 corde ~~per~~ uictum feruofcentem spum
 et uictu rasi q' temerarie mictu
 q' tho s.^a ra p'nuere. Quorū s. q'mo dicit gal.
 amplitudo thoracis fit à calore cordis
 utu dilatante et thoracē extendens
 cu lib. t. v. p'tiu afferat, q' à facultate
 matrice valida, et maia copia p'te
 nie formant. q'mum qd gal. uarie
 intelligendū ut uelit q' calor cordis
 efformet thoracē sed adiuuet
 formatiōe maia dilatando et effo
 ut p'tes ampliores thoracis gformet

Explicatio

Capitulis 30. 31. et 32. 33.

Tria hęc cap. duo puncta p'pua
 in p. signa p'pua et inseparabilia
 frigidi siccū et humidū p'ponunt, q'
 In et respiracōe et ira accipiuntur

signa separabilia adducuntur quae 201
 videntur a thoracis magnitudine vel
 vitate a calore, frigiditate vel siccitate
 Circa punctum quartum, scilicet eius pulsus quatuor
 modo corde fiunt, scilicet parvi, cum quatuor lib.
 lib. gharium sicut, scribitur e. e. in loco quod
 est frigidum et ubi necessitas diminuitur
 magis fit raris et tunc et postea parvus
 parat in se, et urgente necessitate, magno
 et frequenti passu incedunt. Necessitate dimi-
 ni in illis, scilicet frequentia remittitur et fiunt rari
 deinde celeritas, et fiunt tunc, denique
 vitudo et sequuntur parvi. et quod alia
 pulsuum et sequuntur naturam tempera-
 alia eorum et ex causis primarum et non
 secundarum procedunt. Nam putatur caloris gradus
 naturam, sic nunc pulsus magnus
 tunc parvus, et quod calor a causis
 am imutatur tunc differtur, et ex necessitate
 mutatur exurgunt, et scilicet assumuntur

cur pulsus duri siccitate condit notent 203
 pulsus durus proprie indicat siccitate
 ut ait Gal. 1. d. pulsus. siccitatis.
 ne effritur a siccitate condit, tale e. prin
 in quale ab illo oritur.

Explicatio

Capitis 34, 35, 36. c

puncta notanda erunt, quod capite
 libet no illoru signa habet Gal. compositi
 tempore condit, qm ex simplicibus mpa
 intelligat, parua ura huc cap. explia
 iant, quoniam at. j. quid intelligatur qstio p
 ne condit amto, ut si minor sit thorax
 condit calor regrit, respiracem fieri ferre
 gnto. qum qd in thorax exigua n pat
 ni suffruente acis qntatem p calou
 erando attrahat, nescio saepe et hepar
 tendi ut hinc dicitur suppleat.
 rity e. cur catibi et sicut condit hanc hinc qstio ca
 pecty habeant, in cymion mtempies,
 ut

104

ut ex hys reb. apparet, pauca exerta
et p. nimium calorem et rorem siccitate
gummat; sicut qd et si pauca exerta
et pituitosa generent, fuliginosa tñ et a
q sunt nra pilorū plurima gumma

q. Sto 3a Quær. 3. aer calidior. con. s. tyrannus
mores participant idē crudeliter sint et
p. qd rōe exupantis caloris sp. r. tormido
lang. generatos in furore compellunt
rōe siccitatis diu retinent, et gloriant
rabie quada gummo corripunt et
nera et plagas respirant, sicut in Namay

q. Sto 4a Quær. 4. an quotiescumq. pulsus
sunt, respiratio quoq. mutuetur
ut si pulsus sint frequentiores et ex
et sit rōe respiratio et ur. m. m. e.
in signis; Soluendum qd pulsus et res
in diuersa sint caue et diuersa m. m. e.
horū mutuetur quoq. diuersa s. m. e.
q. manifesta delata, si post co. p. e. u.
p. t. u. b. u. pulsū et respiratōem respiciat

pulsus

...e pume augetz, pp auctu vsu, et respi
 it parua pp distentione et repletione
 oculi q comprimit diaphragma, impo
 nomis libera dilatationem. Gal. at. qto mult
 qu mutari respiracem intelligit qd
 fit impetu in ipsis instris respiracis.
 et 5. ubi calidi et humidi cordis et mixti q Pro 5.
 in humiditate excedunt, morbis put
 sint obnoxij. pp. qd in humiditate ex
 tu calor n pot ea regere, nec seruu
 ut ab aere externo et calore extrin
 corrumpat, et putrescat; prea nimia
 iditay et abundantia feliginosoru
 mamentoru obstructions ygignunt,
 structionibz caloris euentilae philetz
 pedita euentilae hores corrumpuntz
 abesunt.
 qd intelligat Gal. qto habet signa q Pro 6.
 frigidit et humidit, qd ad thoracem et usq
 et, et, distingueret oportet, ut antea.
 intelligit Gal. thoracem fieri angustu
 nisi

nisi spina dorsi impediatur, quae attenuatur
 didum, et frigidum, in offit calor hepatis.
 qstio 7. a. queritur 7. qd intelligat gals. cu refert
 gidi et sivi curis p respiracione moderata
 p. qd intelligit p moderata, si melior
 na dimmota necessitate ultra mende
 te necesse e pariter actione munde
 motrata accipit q p portione pulsiore
 Quoniam 8. cur dicit gals. Epitem frigit et
 pilis orum aliam mge muta ee, in ead
 magis qn frigida, et sicca qn humida
 sit ad pilos gignerdos, et antea ostendit
 frigida et humida intepere pilis orum
 carere, p. q. i. t. tempatis gals. p. p. p.
 et frigida et humida intepere pilis
 munda ee, minus at. huc, frigida et sicca
 His videt quoy oppia, ut in y. e. inter munde
 illas, q sunt frigide et humide et p
 minus pilis abundare, qn q sunt frigida
 sicca. p. qd intepies extra meliorata
 expedentes, vel glutinatis, qnt n munde

107

dunt à moderate; vel quod plurimum
 in summo intertempore gressu, tunc
 et sicca pilis magis abundant, quia
 et humida, quia in eis vixit sit catu
 e coloris à moderate parum recedens
 niti sicutati pili pducunt; si enim alia
 put hic loqr gals tunc frigida et sicca
 abundant, quia nec ade calor, q pducere
 rigines, nec ade ma uoc sicutatis nimiru
 ants.

Explicatio
 Capituli 37ⁱ

na gals dicitur partem superiorem corporis
 dis tempore adduxit nunc ad 3° p^o h^o
 s. quoniam dicitur a credit, caput et hoc
 no inquit signa calidi hepatis applicare
 n^o distinguunt. In I^o signa habet gals
 nam latitudine summunt. In 2° q ab
 ore odorante. In 3° q a tangibili qualitate
 inq uinis, tunc ut. totis epis. dextro a p^o d^o.
 a quorum applicatione querunt p^o

or puncta
 huius capi
 "dis"

gna

Quae sit optima temperatura hepatis?
 Dr. q. calida et humida in eo gradu respiciendo
 perfecta sanguificatione gignit; Perfecta
 sanguificatio cognoscitur, cum massa sanguinis
 moderate gignitur et nullus humor ex
 supra naturae leges, sed sibi invicem proportionem
 unde in sanguine doceat plus naturae utentis
 moderatione tamen alijs respondentem servare
 quod alijs humoribus pariter debet.

2. cognoscitur perfecta temperies hepatis, quae
 nec nimis laete sunt, nec nimis stricte
 3. in sanguine nec nimis calide sentitur
 4. in epigastro bene colorata existit, et
 in facie, quae inter rubrum et album colorem
 patet. Quae 2. cur veram talem
 calidum hepatis demonstrat, quod
 1. quae cum hepatis sit sanguificatio primaria
 in forma, sanguis et colore proficiat, si
 osior in venas decurrit, illius sua equa
 dat et dilabet, si quae haud subiret, quod
 sit calidum, quod si tanta equa sanguinis generatio

in C, p[er] i[n] p[er]tes v[er]o à calore nativo offer
 et excauent, quo ille copiosior et
 fuerit, et m[en]sa erit dispositio, vena
 liores et lafiores reddent.

3° quomo rubra bilis exurgens calidior
 ostendat, p[er]igam v[er]o, notandu[m] q[uo]d h[oc]es humorem
 in hepate gnant, sunt in replu[m] diffra[ct]a ^{in hepate}
 altares, q[ui]a experimentiij. Inter duplex diffra[ct]a

ores experimentiios, alij sunt tenuiores
 amor aquosy et serosy v[er]o lotiu[m], alij
 res q[ui]a v[er]o rursus, exstunt, aut e
 unt ut bilis in vesica fellis g[ra]nta, aut
 et sivi ut Melancholia in v[er]o recepta
 et signa s[er]uunt, q[ui]a cognoscenda
 alis q[ui]a.

entansucci, seu humores. 4. sunt Substra q[ui]a v[er]o
 ra, et v[er]o differentes, nimiru[m] Sanguis v[er]o v[er]o
 ta, Bilis et Melancholia. Totu[m] Substram, Substrum
 unt, q[ui]a sivi bilisq[ue] tenuior, Melanco differunt
 v[er]o v[er]o, pituitosy et sanguiney modu[m]
 v[er]o v[er]o retinent sanguis in tenuior

et ad

et ad bile magis auerit, pituita uo
 differunt sicut tempore, et biliosus humor
 et sicus, et in ista uel igni, uel
 et uncom. estate effimilatur, Contra Melancholicus
 effimilatur. et sicus terre et autumnus humilis. Pro
 frigida et humida hyemem et aqua uel
 gnis calidus et humidus ueris et fieri conuenit
 Denique distinguuntur, uel, nam ex sanguine
 pites quibus calide et humide qualitate sunt
 carnosae aluntur. Ex succo bilioso pites
 ut pulmones, ex pituita pites frigida et
 sic uti cerebrum et uentriculum atque reliqua
 succo melancholico terrestres pites uel
 ossa cartilaginea nutrimenta recipiunt
 Et is adnotatis quod in rebus galienus, quod
 tia humoris aliumque supra reliquos uel
 cognosci dicitur quoniam calida, quod in ista
 In ut non intelligamus bile flaua, reliqua
 humoris in qua et multitudine recipit
 sed quod ita erupet ut non seruet ea apud
 qua inspiat et eorum naturam et hanc

his humoribus, etc. et si dicitur in quocumque vii

bito expare in illo tm temp p ly sang?
qm reliquoru humoru. Dat naatus
stialis sportis ut sanguinis macoris
o qm alteris cingra humoris. Post
p ly ad fit pituita .3. p ly Bilis, benigna
cholice ita ut ad xvij sanguinis regrad
xvi, bilis flaua xiiij, Melancho
ij. si ergo hanc quantu aliq humor
erit is quicunq sit, p portione nater a ser

et pta p dicitur qd naa legib n subijctis.
quomo cognosci pot alios humor p dicitur humor p do
t huer sant. et lib. d humoribus gal. d minans qd
lore usq epis p dicitur aliuq humoris mic ugnit. fct.

ifestat, na si epis rubicunda appareat et
ueri et legitimi sanguinis erit iudiciu.

lidu et citrinu instar palearu hordei,
bito expare sicut: si cineritu et obscu
ty nigru melancholia: si deniq Albu
ta sup abundare satis notat,

rity q quomo humor frigidi et sicu

uti

115

na cu sanguis sit totus epis altius glis
 fuerit alti spatura haly et. et pars in
 altem transmutat: qd ne intelligendu
 ab externis caus epis n fuerit alteratum
 eany tangenti n sit aliqua rve appia
 a mutata, et ni cor ostiterit, n cu ab
 poterit in totu epis p sang. aut spum
 vinti nunc intensus, nunc remissus
 et vniq ab uno intensus calor, ab
 remissus fit vt vnu alteri compari, et
 pari poterit, qd si vnu alteri comparatur, alte
 rum g mouebit, si vno gla epet, alteru
 obtundet, qua rve si hepar fuerit cali
 da qd transmittat in vrsu epis sang.
 cor fieri pot ut cor sit ita frigidu utd
 calore h remittat, qd hepar caliditate
 h ruy epis n calidu sed frigidu hunc
 ceat, qd vniit cor frigidu hepar calidum.
 itz vlt q sunt signa calidi hepatis a gas.
 nssa? pum qd sunt calidi hepatis nra
 cupiditate agitantz, eo qd hepar sit fons
 et origo

hepate cali
 eo cor frigidu

et origo Concupiscentiae ubi vulgata
 illud, Cogit amare fœur: præa alios et
 ones multas appetunt, calidum e fœur
 matu e, et præa ribis copiosis indiget
 dis voluptatib sunt obnoxij, sentunt
 in rotis et plantis pedu calore inter
 ptes maximu, frigidis muantibus
 dis offendunt, sunt siticulosi, nisi verum
 humiditas obstitit.

Explicatio

Capitis 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44

Ne in enumerac punctoru, q in his capitula
 notari possunt, hys frustra queramus, ad ea
 un diffiilia explicanda statim nos referre

q. h. p. Quereudu ergo imprimis, cur inter
 fœur hepatis n uenerint gal: d hti
 eymoi tpe sepe audit: pœu qd gal: m
 signa illa, q p prietate hepatis sequuntur
 minime uo, q p gbersu aliam partem
 similitu pueniunt, et sitis p gbersu ven

115

2° cur fuitas hepatis sanguinem

mit! q^o ga enim recur habet p^otem suam
sibi simile, nimiru sicca, r^oq^o sanguis
mensis inexta, tu et ga fieur fuitate
ore alti benignu et suave sanguini
endo suomodatu magna q^o p^ote exhaui
ut parua copia sanguinis efficiatur.

3° cur Gal! ut in alijs hepatis r^ote
in hac et f. fuitate hepatis, n^o sicut
itum fore fuitate, nisi cor obstiterit.

ad illud p^oca n^o addiderit ga impossibile
epati in hac p^oca q^o n^o in origo sub
humeficentis totu q^o idē sanguis

riat ab ipso hepate, hinc fit ut cum
ang fuerit siug, q^o q^o quocq^o siug euadit

port cordis h^oies p^ois humida sanguis
humiditate restaurare. **¶** De q^o cor

quantuq^o in m^oid^o h^oite existat, cor humefat
q^o h^o e^o vult siug. p^oca cor n^o pot^o humefat
nisi hoc h^oium, q^o ab ipso p^oant^o,

q^o p^oat.

Sp̄y at. p̄ subst̄ie tenuitate r̄ hnt tan
 humilitandi vim, quales s̄ fedrat, et re
 ad sanḡ. p̄uitate emendanda.
 Cetera q̄ circa compositas Hepatis m̄t̄ies q̄
 p̄ se tū ex dictis manifesta legenti fecer

Explicatio
 Capitis 45^{ti}

Quatuor punctis hoc caput dirimitur.
 1° puncta de tempore calido testiu, et hoc p̄ alio
 nota, q̄ duplici signom̄ varietate
 petunt, tū à petiuitate in venere, et tū
 sitate et masculonū gn̄ae, et semper
 undantia pilonū. In 2° agit d̄ frigida
 perie. In 3° d̄ humida. In 4° d̄ leniḡ
 Ad puncta q̄ d̄ attriet, q̄ tū cur calida
 loim̄ species ad venere sit q̄ d̄ leniḡ.
 q̄ d̄ leniḡ in venere seu coeundi naat̄
 tity cast̄, vel à copia seminis, vel à
 rimonia. et coquo spu, utrunq̄ at̄ p̄
 a calore, recte d̄ gals̄ calida q̄ d̄ testicul

rics & dolines fait in venere. etc. calor
 dany in testiculis abundante seminis
 attrahit, in qua vim sua impu
 vere effiit, copia at seminis et
 armonia testes stimulat veneris acti
 untz; copia qm seminis stimulantur
 n ming qm reliqua ptes, q aliqua
 dantes humoris serina onustis hanc
 ha capere nituntz; armonia uo gaitantz
 Testis ex excitate testis et pruritus in istis par
 tibus facultas irritata insurgit, et in
 appetitu pruripit, sicut in ipsis apparet
 humore et acris abundant.

de cur speries calida testiculoru
 generet; qm p mulsis varijs d' Maru q' d'io ca
 opinioribus, q' semen tu bene loquit
 est elaborat, hunc ex eo mas solet gnan
 mortis et pfecta elaborao seminis fit a
 vnt segr q' d' calid testes maxis gignant.
 responfione hac segr finititer q' utrunq'

semen

semper habet in se vim generandi roem, quia
 femine & solū foa hōis, cuiusmas et fem
 aq̄r sunt participes, n̄ e at. in semine fo
 femina potū, qm̄ mas, qm̄a mas et fo
 foa n̄ differunt, sed solū sexu, in quo cogit

Mas femina p̄fectio maior vel minor. Mas e femina
 p̄fectior curtectior e, et p̄p̄ea à p̄fectionibz p̄mūcipi
 sit.

Et, at uō hūc p̄fectio n̄ pot̄ à substrati
 neq̄se e ergo ut sumat, ut auidentat
 pe à primis q̄tibz q̄b. illa utiq̄ tanq̄m
 ad n̄uā opa exerenda, recte igr̄ et q̄ll. q̄o
 en calidū, q̄ optinē q̄ortū e mans

q̄stio 2. Querit̄ insup̄ cur calidi testes femina
 & feminis effluant. p̄ qd̄ fecunditas e q̄
 p̄tate.

Et p̄ictus feminis q̄d̄ior in a virtute p̄p̄a
 hūc tanq̄m ab agente p̄mūcipali, sic à m̄d̄ulat
 orati, et ep̄ca, in qua vis n̄ parua fec
 tatis delitescit. Ex his 2. cais et si facultas
 agens p̄mūcipate, illa h̄n̄ nihil p̄d̄m̄

Silv

simile citra matrem seminatum, in qua con-
 ditur, ut recipitur, vnde fit ut facultas ista p[er] inter-
 a matrem generata p[er]petuo seruet potesta-
 tandi sibi sibi, in quoumque loco, in quoumque
 loco, in t[em]p[or]e semp[er] quatuor, nec in quoumque
 in actu e[ss]e exercere possit, quia ab aliq[ui]s
 impedire aduenit, impeditur, licet non illud im-
 pedire pot[est] esse multiplex, sicut ex parte viri, sicut
 femine nulla t[em]p[or]e maiore h[ab]et vim
 p[er] se semen, in quo facultas dehitescit,
 in utero debite constituto susceptu agere
 sicut formari deberet, sicut non seminis
 istae conditiones, ut seorsum euadat,
 seminis ut infra obtineat quantam, quia an-
 tiqua generatrix cum natura sit, ut agat p[er]
 matrem postulat, sed hanc satis copiosam
 rit, et si tanta non fuerit, facultas p[er]prio fine
 strata, et infecunda remanet,
 semen q[ui]s delectam quantam retinere,
 et. quoniam eam sicut jam t[em]p[or]e eam

ubi merito viru altum debeat esse tpatum
 hoc cuius tpmi oberit apsi agenti, p qd
 hoc e bene elaboratu et coctu, vnt ex
 qd ut in alijs seminibz usauerit nisi ad
 gra maturam pfectionemq; puenor
 et si facultate gnandi glancant, terno
 data n pducant, sibi sile qd n tu exant ma
 eotm ntu in humano semine glingere
 integre coctu fuerit, atq; elaboratu: sicut
 ne magis aut fluidu magis sit qm
 et nisi debitu retineat gliscentia et aqua
 late, tu eotm substantiam tu eotm alia auila
 nihil deo yignere aut pcreare, quod
 opy sit insigni calore semen pficiente op

Venus ad
 qua etate florente,
 flinced

et si fuerit val. Venus et coity ptimeant ad
 in qua viget calor, na ut mpt
 Gal. 14 d. v. p. in pcedentibz annis
 tem etate opy manum angetz, vnt ma
 in annis uo subseqq. calor e debilis et n p
 Semen adu fecundu et pfectu generant

Seu e ca

sicut ut semen crassum et ualid sicut
 in aqua et emulsa, quia caloris robur
 generatio proficitur à minima humiditate et
 Quoniam postremo, An semen in desiccatione
 proce ne. quia in ystrosuersia ut dicitur
 diamur, atq; exordiamur ne esse
 Semen in
 semen ex ipsius materia compositum, ex se
 nimirum humiditate et spiritu, ex Gal. 14.
 ipsum, inquit. e. quod semen non est res quae
 simplex, sed mixtum ex spiritu et humore
 frutescit quae auctum est, semen esse
 tum ex spiritu et aqua, et assimilari propter spiritum
 utroque spiritus semen sit calidum ut aqua humore
 Ceterum feminis portio humorosa in qua
 hinc est. plus obtinet et ignis et aeris
 differentiam sanguinis, quae sunt minima
 ignis et minus aeris, quia semen, pro
 uo spiritus, nihil aliud quam spiritus vitalis,
 ubi dicitur plures spiritus, in semine hinc vitalis
 intelligimus, ex Gal. 7. de Sem. 14. et Gal.

123

requit semen esse plenu spu vitali
 o sps vitalis quippe exuperat in femine
 cui pateat, qd p semen intelligat
 quib. componat, necessariu uideat
 circa origine et sps, et humoris
 attinet ad portione spiritualem
 sit spiritus vitalis gnatur in corde
 veritas in usum sps diffundit, ut ea
 tota portione spirituale semen
 pcedat, qd sps vitalis toti corpori a
 munitur, et propterea Hippo. 4. d. mor,
 ut semen pcedere ab omnib. viri et
 parte lib. d. genitura et, semen
 a solidis partib., a mollib. hoc est,
 matris et carnis, et prea sererit ab
 humido, quo fit uti ipse inqt lib. d. aera
 et lois, ut a sanis parentib. fiat factus
 a morbois morbois. Hanc sententiam
 Artes 4. d. gnac animatum 4.

Semen a
 quib. partib.
 fluit

cu

Cum dicit, qd si semen non procedat
 omni parte aëris, similitudinis causa
 falsissima. Obiter tñ notandum qd
 semen à toto procedat, quia à tota parte
 diffra mō spū vitalis, hanc tñ ec differentia
 a toto et a corpore spiritali ut procedit a corde, et
 de quodam procedit a toto: nā ut procedit à toto, à
 parte suscipit vim generatricem, qd
 formare in fœtu partes similes partibus
 parentis, ut at spū vitalis procedit à corde, et
 cupit vim generatricem, qd quia pot generat
 eos ptes sed n similes, qd expressit spū
 & genitura, cu diceret ex multitudine
 entibus generari integros filios, nā
 multitudine hō via, qd hō corpū sanū. s. v. m.
 Cordis, a quo omnia pendent; & dicit
 qd hōis dicit, et 3. qui natus, procedunt
 quocq; a partibus et coniunguntur
 virtui vitali, sub cuius potestate unū

125

ad humorosa partem spectat, scien
 originis posse bifaria perpendi
 ut pateat, ex qua maā gignatur,
 quae agente specie et forma seminis
 at; Maā igit seminis e sanguis doctus
 f sem. re. et i. sem. et p. f. gnac ad hunc
 fides semen esse experimentum
 alti vti sanguine, est ut. ultimū
 membra digerit, utentem hanc roem
 a toto, ga et a toto quodit sanguis.
 us p ficiens semen sunt ipsi testes, ha
 testes quatenus et aliae oes urfi epis
 facultatem à natura tributam
 suū propriū alimentū trahant,
 perit et accommodatū sed et tam
 quod sufficiat ad alios usus voluti
 eici et indurū gleruam, et quatenus
 membra epis oia sui primū
 quod aliquid sit in eo quod attrahit

Maā seminis
 e sanguis

testium
 funtibus

utile

utile ad sui ipsius confirmationem
 stauratione, ita testes se reficiunt
 familiarissimis man et interioribus
 mentibus forma seminis inferunt.
 qd in faciunt, adjuvant id qd deest
 aptitudine procreacionis, neq. u.
 di illi sunt qui ducunt seminis
 non esse redundantia ultime u.
 fit in singulis membris, sed illig.
 in testibus, nam non ut in utero
 ply esse debere quod redundat, qua
 quo redundat, ply ut seminis in
 uenit, quia e, aut esse pote alimen
 quo testes seruantur.

Explicatio

Explicatio

127

216

Efficitis 40.º 47.º 48.º 49.º

ex propositis Subijs pro explicatione
huiusmodi temperieru Testiculoru, q̄ circa
istis temperies occurrere possent, facile
ad sequē capita enucleanda propero,
si hinc prius univm Subiū absolueri
cur caput magis sentiat damnu Venenis. Subiū
velut doctissimū a Vega, q̄ dicitur sint esse
sit exheremū, ubi cessat vis Testiū fructu
veniat. c. inquit, fructio alimenti
incipiens ad ventriculū terminat,
in intermedijs partibz sentitur, sed
iūctio Testiū ventriculū, ubi desinit, ita vis
velut a Testibz vacui successione sterna
rebrū in dorsali accedit, et quia

ad

ad cerebrum accedens abunde habet
 nequit, fit ut cerebrum noxa et ma-
 gnat, sensus solum percipiat, et
 am patitur, sicut solus verticulus
 it: Altera causa e mollior
 q habentibus et itis facile obsequitur
 q consequens magis exprimitur
 qua reliqua corporis solida mem-

Explicatio

Capitis sicut

Quonia Intemperaturae totius epus n part
 hi prius cognoscantur propria, a quib
 Hinc merito Gal. prius explicatis signis
 palium epus p tunc ad totius epus signa
 and a se ptext, pingem uo huius cap. exp
 exordiamur soluentur e hoc dubiu. Cur
 repetat hic signa totius epus, cu antea
 in limine huius epus p tunc e m asbat

vis in concreto & ijs signis agit.
 at hoc p. sens. cap. in hia puncta
 in extendit Gal. quia huiusmodi sequat
 ipsum Hippocrati. In i. puncto declarat
 tum quod intelligere velit, in 3. deniq
 circumstantias qualesda huiusmodi virtus
 huiusmodi, quod huiusmodi moderata, vel immoderata
 cognosci et discerni possit.

haec puncta declaranda
 erit pro hoc dubium cur Galen.
 & huiusmodi huiusmodi natura, quia illi
 erit propter influxum quem recipit
 ab his principalibus. Solum meminerit
 ex corde et hepate, & cerebro aut.
 huiusmodi nihil digerit, ut huiusmodi inter
 ipsas partes enuncierentur et sint
 huiusmodi efficaces in alterandis alijs
 huiusmodi, et in ipso toto corpore mu
 do, Cerebrum enim in sit lateram

partium frigidissimam facile poterit
 hanc frigiditatem ceteris partibus
 mediantibus nervis, testes uero et
 possunt, ceteras partes immutare et
 corpus alterare, quia ipsis presentibus
 corpus calidius et robustius atque ad
 res maxime promptum existit
 et testibusque testibus carent, accipiuntque naturam frigidam
 teurent autem ^{quod} meliorem et ad actiones minus ^{proprie}
 frigidam. id quod in cunctis observamus et
 malis omnibus alijs castratis. ^{quod}
 uelut de corde et hepate in loquendo
 ab his duobus potissimum visentibus
 fluente materia potius ipsa immutatur, ^{potius}
 uero et testes in hanc materiam influunt, quoniam
 facultate, quae visui et tactui non sufficit
 ut inde ab illa signa desumantur
 non possunt.

Inuentus

quibus q ab intelligat q hitum
 musculos q ora ambiunt ossa q ppe
 musculi n vitant, nec signa illa
 ant, q postea enumerat, postq in
 hitum qis cutis uisa intelligenda
 a hac signa a Gal: descripta
 vunt; p. q Gal: cutim dephendit
 musculo qne etc. cutis ut ipsemet
 tunc in locis e cutis musculus
 e. filia ac musculary carne et fibris
 hys dicitur cutis ut in aialib apparet,
 ab musculoru qne recte cutis com
 et.

q q. p hitu qis intelligat,
 author musculoru substantiam
 e ipse sote ptes ab alijs regunt,
 tales sunt, facile partiu pupu,
 influentiu naam sequuntur,
 alijs partib internis veluti ossib.
 culo vesica et reliqs n ita gtingit
 lio vel ex pte a se ipsis regunt

in ternar.

9^{tho} 4^a

Veruntim notanda e quod quibus oes
 partes influentia et dorum accipit
 et qd gregis atterentz tm qd a se
 dorum hnt nita atterentz, sunt
 reguntz ad de qd^{re} illaru partiu
 subiacet oculis hnt partiu qm
 qis existunt, et ppter illaru alte
 pupin^{is} p^{er}
 Quarta qd quibus hnt qis mutatz a
 p^{er} partib. cu musculi hnt q
 temperaturam ex mixtione elem^{en}
 tante qd hnt in alijs partib. nisi
 magis et magis mutabilis magis
 p^{er} qd plex e temperatura partiu
 e insita et innata qd ex mixtione
 in sermone existerit qd gurgit, qd
 in musculis calida e et humida
 nullo mo alteratz, sed g^{er}ans p^{er}
 net. flia e influens qd a partib. p^{er}
 corde. s. et hepate orbz partib. p^{er}
 cu. e ab hepate sanguine ad p^{er}

ratione ptes recipiant, cuius pfecto
 nature est sanguis erythm et
 pars q ipso nutrit, Pales. e sumy
 Hipp. qles sunt succi q pb. nutri
 hac ergo illa temperatura in
 et gal. Pitum qis mutan et
 an.
 it s q sint curstantie p regione qstra s.
 tu observande quas hic omittit
 t rote t temperato totiq epu iudicio
 idum. qd Egal. r. t temperats hay
 emerat, cu et si voluim iudicare
 patura Epistunc iudicandu e
 q in m. modicentate e qstrituta
 t nec vigilia, nec somno, aut cibis
 ater assumptis, aut longa metra
 erig aut labor aut offiu vel am
 faes nos mutant aut alia ad sint q
 su calefaciunt, refrigerant humec
 suant, sic e. nisi ad hanc attenda
 mtelligere n poffumy utru tempera

San nobis innata à primis gnd
 gndiatz. Explicatio

CAPITIS SIC

Hoc sors caput in q puncta secaty in
 dit gult signa optima temperi, q a
 hity epis desumuntz. In e ca psep
 colore et signa capillonu dpmuntz;
 q op mau ipfity hity id e carnitate
 alijs qstibz medam ghe qntes. In q
 q a primis qstibz sumuntz;

qstio a Pro horu punctoru enodatione
 coloris albi imprimis qmo ep colore rubro et alle
 otrubri dicitz moderata tepic ipr. qd ep hu
 ru p doid sequatz habitz colorati
 hu e, si hores rite et pportione
 ceantz ut s. ply sit sanguinis pportio
 putentae minimu talis hoo
 upantis sanguinis color ruber in
 ante mpo efflorescet, sic epu
 tis putentae albz, reliq no hote

am exprorent ab his p[ro]ductis duob[us] 135

adun[de] ita ut n[on] color in cute
ere in nimie quent.

2° qu[od] e[st] medicositer carnosu temp[er]ata g[ra]tis e[st] a

debet cu[m] carnis medietas vel
copia n[on] p[ro]cedat a temp[er]e sed a cibo

mitate ex parentu[m] h[ab]it[us] dispo[n]it. p[ro]p[ter]
a solis cibis optimis n[on] nimie gran

da adfit q[ui]s temp[er]ies respondens quae
optimie digerat et distribuat, q[ui] n[on]

ies moderata optimie digerit et distri
buit carne quae g[ra]tat[ur] sed n[on] ex parte

appetit, quae n[on] nate quentiat, nec
ultra moderata temp[er]ie p[ro]p[ter] carnis

3° qu[od] ex moderata temp[er]ie dicit g[ra]tis e[st] a

antemp[er]antias cognosci, cu[m] g[ra]t[ur]ie
esse videamus, q[ui]s e[st] cibis n[on] cognoscat

he e[st] q[ui]s vel obese, q[ui]m illud q[ui]d in
g[ra]t[ur]ie. p[ro]p[ter] q[ui]d ex p[ro]p[ter] g[ra]t[ur]ie r[ati]o

putare vel in in t[em]p[er]e, vel in

3, 10

Sensu, si primo modo tunc moderata
 peries faciliy cognoscit, qua intemp
 Intell. e. n. p. n. g. rectu signoscit, qm
 et habitus qm p. n. u. a. m. atq. motu
 pres e. veluti h. u. t. y. moderata veluti
 uas, si i. modo tunc intempant
 lig cognoscunt, qm temperata, q. s. e. n. t. i. a.
 oia eo magis patent sensibz qu
 ue hiora, sic atto sony metiy qu
 medicis, rethens calor magis henti
 qm moderato.

9. 110 4^a q. 7. Cur Gal. ad cognoscenda
 natura moderata signa alia n. p. n. u. a. m.
 q. ab actionib. In animalibz, tu vitalibz, tu
 a gformae tu et. a inuantiibz, et la
 tily ele sumunt. R. q. Gal. p. e. p. i. s. t. i. a.
 n. intelligit e. n. u. s. s. i. m. e. t. i. m. p. i. t. e. s.
 nas et externas sed s. s. t. u. e. t. i. m. e. p. e. r.
 hoc e. carnosu sulfiam, q. supra n.
 proposuit, q. ab actionibz p. n. u. a. m.
 nec

debit agere de signis à gformae 197

q̄s q̄ gformae competit partibz
libz, atq̄ carnosā substantiā q̄ hic intelli-
git. intr̄ p̄tes, similes enumerat,
nec d̄ alijs signis mentionem
nit fieri q̄ illa sunt cōfusa, q̄ non
sūt habitui, sed singulis et particulis
iunt,

Explicatio

CAP. 52. 53. 54. 55. ti

Cap. 4. punctis discriminantur.
ponit q̄ al̄s signa calidioris temperata
et frigida. In 3. siccā. In 4. humi
circa haec h̄ritz in p̄m̄is q̄ calidi ḡstis q̄
pinguētis h̄ant cū teste gal.
si et vidantz, atq̄ caro teste forte
ison gnatz ergo et sitr̄ adeps.

in calido epe redundabit. p. za pinguedo
 fit ex pte sang. ²teriore et aerea
 Languedo in eptb calidioribz facile agnuntz et
 ex pte sang. ²teriore et aerea
 tenuior et me generat philetz, et inc fit ut in
 aerea fit. uo eptb paru generet, In eptb uo frigiditate
 nec agnuntz, nec digerit, sed ad
 granas ptesqz frigidaz transmissa hanc
 yfaru frigiditate generat et in pinguedo
 me generat, vnt fit, qd ferri na qd
 "Sexu sunt frigidiores viris solent et in
 te et carnosiores et pinguiore, et in reperi
 viros qz sunt pinguiore eo sunt
 dores, ita ut si pinguedo vult augere
 calore suffocando repentina morte
 afferre, ut glinget in multis, quod
 ia vel repentina morte intere
 gftio r. qntz e. qmo color huius frigiditate
 pluce ostendat cu et a calore nimis
 induit vitam et teste Gal. generat
 liuor aliqdo a pituita, aliqdo a Meli

139

to rō a sang. concretō. respondentē
uis color lividus, varijs ep. causis quon
fm ad frigiditate tanquā ultimata
inducunt;

3° q Gal. intelligat q duritie epis
intelligit gal. ea q p partem concret
efficit et ea q ystera Chy. dicit
segr. siccitate insigno cu frigiditate
quā rōe glacie dura dicitur, q
durities in epō vivente fieri nullo mō
q duritie intelligit gal. vltā quā
vivente reperiri pot. et molitici op
mpta qd sigm epa distinguere solent
dura duriora, lapiora et solidiora.
nā alia qm siccitas, q ptes tenuiores
aggunt. Itaq ex corporis ha
pauli et paulo duriore iudicabitur
siccior, et p maiore ac minore
ate magis et minus futurgē epus
aut gravis aut dur;

7 Sto. 3^a

Quatuor haec capita in quatuor punctis
punctis. In 1. puncto ponit galli
calida et sic a temperatura, in 2. calida
et humida. In 3. frigida et humida
4. denique frigida et sicca. In 5. ponit
ponit haec observanda circa rubrum
hanc temperaturam.

quod de loco
generitate
vite.

Quoniam in primis, quia temperaturam totius
vite et generis vitae et generis vitae
disturbiatur. quod haec, quod brevissima
in frigido sicco, 2. in frigido, 3. in sicco
frigido humido, 4. in calido sicco, 5. in
7. in calido, 8. in frigido humido in loco
tota omnia in calido humido, quod haec opus
vite eo disturbiatur, quo vite principis
abundat, atque calida et humida magis
calore et humiditate, quod sunt propria
ergo haec erit disturbiatur, quo vite principis
abundat, quod a caliditate et humiditate
magis

141

s recedunt, erunt benignioris vite, ex pte
 ante e. oleacea et refinata pingui
 do abundanter vinuiores sunt, bre
 vite unv. causa, et pte et a. colla
 q. aquos humido et putredini obnoio
 hic e. p. humidu intelligimus pingue
 aqua et hunc, na et si pisces
 et humidi, sunt tm benignior vite qe
 humido abundant. Deniq. qd calida et
 supra tpa sit longana qbr, ga vite
 nty n dependet ab optima tpe, sed ab
 proprijs vite: i. a caliditate et humidi
 orientib. Hanc sentiam huet, a veyu
 p. hum. lib. v. m. Joan. Agricola opio
 q. m. v. r. a. t. a. t. a. longiore temp. a. t. u.
 hanc. cu ea obtineat caloris et humi
 temperantia et qntatem qvite qservande
 terminu nate q fixu p paganda de
 t. t. neat haud dubie dntu. m. ionis ent
 m. calida et humida, q. q. m. u. s. p. r. i. n.
 vite plurimu abundet, ga tm eam

qd p. humi
 du intelli
 gendu sit

m. v. r. a. t. a. l. o. n.
 g. u. e. m. i. o. r. u.

q. portio

& portione in his q̄ possit, nam legib. vite
 ri, et glineri, sicut spata, ac p̄fectus
 facile subijciat, hinc fit ut sit breuior
 qm̄ sit spata. quib. intellectis facile ad
 riora tela referunt. Porro q̄ inter
 p̄curas sit durturior, dubitatz, in caliditate
 et sicca vidatz, ex p̄a durturior, quip̄
 sp̄m̄ti hinc contr. longuiores rep̄
 sanguineo ut plurimum breuior
 vite, sed ne à cor̄ sentia fr̄tz et gal. r̄
 discedere, dum qd̄ calidi et humidi hinc
 pingui abundantes et a reb. nois p̄
 sunt durturioris vite qm̄ reliq̄ int̄ p̄
 responsio ex superiorib. satis elucet.
 Britz 2. qm̄ intelligat gal. qd̄ solidas p̄tes
 modo p̄nt effici humidiores intercepta
 graua hac vel illa humiditate compleri
 p̄q̄m̄ v̄eam̄ sine p̄cedit qd̄ p̄tes solida à gal.
 accipiunt, & p̄tenentib. p̄tes. ut l. j. d̄ d̄fr̄is p̄
 ii. meth. c. 3. p̄ solidas p̄tes intelligit illas q̄
 ducunt, q̄les sunt p̄maticae ductae qm̄
 solidas p̄tes accipit, qd̄ satis induat vel
 illud

prima idē q̄ in juve. c. formant. p̄ spacia 143
 aedia utiq̄nt q̄da porositates, q̄ in q̄libet pte
 et humiditatis edis alutariis repletz,
 intelligunt carnosā substantiā cuiusq̄ p̄tis.
 Replet spacia illa inter fibras intrinsecia
 in musculis et alijs visceribz nec non
 in p̄tis et alijs videm. e.
 p̄tis q̄s p̄tis ep̄s nr̄um integranz
 hie sponantz solide nimirū idē p̄mātia
 seu carnosae idē a sanḡe genite. Si
 p̄tia q̄ humiditas partiu teste Gal. r. humiditas
 6. quadruplex statuitz. I. q̄ in partibus
 p̄tis. 2. q̄ in carne et adipe. 3. q̄ in
 p̄tis. 4. q̄ in ep̄ilibz veris et arte,
 idit. Hanc ja nunq̄ reparat, q̄ ex
 ne ortu h̄t, cetera possunt equidem
 erari, q̄ ex sanḡe proficiunt.
 videri igr, q̄ hie recte dicit Gal. p̄tis
 minime humectari p̄tis humidi
 p̄tia et ja, n̄ at. alim. ortu r̄a et
 ementia nervi. e. in multis

humiditas
 partiu 4plex

it qd secetas ventriculi arguitur ex siti. vnt cognoscitur
ex paruitate potus. In 3o qd nimio potu sicet ventriculus.
caus ventriculi. In 4o qd ubi solentur

ibiq. Circa haec hntz impunitur cur Gal: questio
posuerit, incompatas in qualibz passis qd in temp
n in actiuis. ^{adum qd sermo qd ventri} ^{antiss passibus}
caus glicetiz cu eo qd pulmone ^{hntz egerit.}
signa signi qd repitiz n mo in ventriculo ^{quo ex pnie}
tempantiz actiuis, veru et in ipz q ventriculo et ^{ate qd sint}
almono glicetiz. ^{culmo.}

q i cur ventriculus sicet, sitis sit capto ^{qstio 2a}
ventriculo epicaus frequitorem
vitate affundi ex postulat, eo qd finat
vitate illi innata quales e epigen
dissipari;

3o qd hnt ventriculu sicione epigen ^{qstio 3a}
ex postulent qd in ventriculo sit ma ^{ur origin}
n indiget magna humoris capiunt postu postulet
vitate glicetiz sic reduat, et in ea glicetiz ^{sicet ventricu}
sicet namq ad sicetiz capsu minima ^{vno sicetum}
vitate quante ad suu tempatu tempante ^{naa paruo}
vnti pote. ^{labore ad suu}
^{tpmctum pect.}

Quid 4° cur à plurimo potu aggrauentur
 dum ea in ventriculo immoderata cibi et
 copia ita stringat se, ut vix qd glos
 illud parum sit, dum eo delectat, et frui
 anide completat; e contra in gaudent
 ea ventriculo tanta abundantia atterit
 anide amplexari nequit, hinc sepe
 et fluctuatio potus à ventriculo imminu
 tate, hinc int fluctuat, et in eo hinc
 et ad os usq. requiritat, qd apte sentiant
 vel eruditatio repletu hnt ventriculo
 vel nimium abis se saturant, cuius motu
 agitati cibi fluctuante capiunt.
 Quid 5° cur abis gaudeant siccitate
 Contrarium e ur nã si ventriculo hinc
 Sicut abis humidos appetet, n. e. potus gaudeat
 in rebus qd abundant, nec eas desiderant
 Sed qd indigent eas vtr sequunt, si
 ventriculo abundet siccitate sicca abis
 Sed humida n desiderabit, qd copia com
 qd e in crescente estate humidus
 potus n gaudeat qm siccus, qd tandem

in paxit, qd cu ardu ostio, minime 147
 cibos suos nec patz, nec manducare
 midos ressiio expostulat, et n ostantes.
 naa appetit sibi, ad sui gferuam
 vltimos sang^e calido ali capiunt Alim pulmo
 rnosu humidore sang^e refui ^{nuc qd sit} ~~stent~~ ~~stent~~
 n alijs pibz compta hctz, et nos qd hie
 vor, ligtm pueri ga humidi humidz
 ut, ut laite et fructibz, sic iuuenes
 stentantz vt vino et alijs calidz;
 naa excedens delita sibi tempiem
 eat et excessu gtempet ghuaria appe
 ites, nimis estu incandentes, frigida
 e stituant, vt in febribz, apte uitree.
 vtriusq; naa sing ut se gferuet, sibi
 n exoptat, vt us siccitate expucante
 pet et ad natura tempie reducat
 u humidu appetit. Miru ergone
 trinus ^{scdm sentiam Galii} sibi gfer
 ne et excessus moderacionem intendens
 in cibo ghuaria in potu desit et
 vtriusq; qd si vtriusq; sang sit sibi

magis exoptat in potu et in cibo, sicut ex-
 garraria plus obstruat; Sed ne quod ad intellectum
 subijcti est. Subsequentium detinere, quod sit fam-
 litis bene explicandum. Triplex potus gal-
 m lovis fit substance vicia gustura, solida scilicet
 die et spiritus sua, qua reparare formam
 zplex appetitua. Solvitur explex appetitus partibus singulis
 partibus singulis est. Stomachus insit, vna solida
 partibus. id est ubi seu ut ait Aristoteles calidi et huius
 famulosque alij humida substance seu potus
 tem appetitus frigidi et humidi vocat, et
 satis quod cum Medus novitatis. 3° at. et spiritus
 ita non fuit negligit appetitus, quippe solida
 munde insit, et ab ipsis reparatur. Hoc
 hinc appetitus explex Naturae vna naturae
 Animalis; Naturae Appetitus Famis et
 ille, quod provenit ex omni parte spiritus
 bone, quod hinc s. Naturae solida et humida
 mentans glutinit. Animalis vero est
 quod in Stomachi consilio residet, ubi natura non
 vna myriadem affert. Horum appetitus

149
 ritas huc e, qd animal nunqua de
 partu earum inanitione seu appe
 talem pape potuisset, nisi in aliqua
 usq huius defectu qstabilisset, huiusmodi
 huius n potuit aptis collocari, quia in
 Injuri ventriculi quia in a ventri
 nym a p. ciboru emptiaro et paffiana
 is oet qis ptes alta repetant, illarum
 ortia et languore ult. pape st. Verum
 indigentie sensu fiat paucis ostendit
 calima q sub cute sunt, pp ambiente
 cito exhauriunt, et alim suu absorbet
 esdute et euacuata naati appetitu
 unt ad gremiu id qd see, qn trahunt
 omis partibz, q sibi ex tractu exuita
 inronibz sugunt, hiey. ut b. diam
 Inig partu fit huius donec ad ventri
 enas plingat, q nate sunt alim q
 ventriculo trahere pnt ac huius
 rram demissa iuent, atq tota
 rationis opz naale e, eor plantis

q. sensus fame
si cutz

et aialibz et appetitu naalis dr.
Deniq Ventrículo venarū p ipso dissipari
suctu exhausto languescere incipit
stenuo suctu molestato et diuisis
nervorum q in ipsis supiori orificiis
intexunt hictionis dolore percipit q sensus
mes dr, quo proprio invitatur ad cibū
du et hieulting appetitu, q in sensu
nalis vocat, ppris solis animantibz
firmat Gal. 1. 1. d. Sympt. eais cu d. q
fame. s. sunt motu seu sympta quoru
cuo partiu dr. 2. m. variatoru appetu
nalis. 3. m. ventriculi suctu. 4. m. orifici
5. m. appetentia oiy aializ. Clany eadē
Gal. loqui n potuisset. Sed q fame
plura dui pōent breuitatis qm p m

Explicatio CAPITIS 61, 62 63.

Tria huc capita 4. punctis distinguntur
in 1. signa humidi ventriculi pponunt
in 2. calidi. in 3. Frigidi q 4. sensu

152

quomodo differant mala intemperata
 vnde pro tractu à natura. Vnde quod
 unitorum cum signum fontes rursus
 puncta diuidit, quibus facile dicitur
 in loco cur ventriculi humidi quod
 humidum facile tolerent cum
 diueris, quod cum redundantia minime
 vtriusque, nec et. appia atq. suadeatur
 sic pluuiose et oī alio humidum rem
 quod gignit ventriculu humectare,
 ferunt si largis bibat, prece ff. Hypo
 r. et gal. vident in com. sola nuaer
 nque bene se hinc vfu similitu, alias
 inilibz offendi et gtrariis iuuari, pta
 in intelligit humidu ventriculum
 indanti potu profus n ostendi, sed quod
 facilis copia potu ferre qm siugver,
 y. huius rei ratio e, quia gut e caloris ratio huius
 vtriusque vtriusque magis hic magis ex
 ferro valet, gut at. ming tuale
 di pot, atq. ventriculi caler cu huius

ditate vigore suu obtinet Cactis. et
 vili qd elixatio, in calido et humido
 dicitur qd in siccitate acquirit ergo
 dicitur a Gal. qd ventriculus humido
 et siccitate fauile occupantia potius
 quereit et cur calidi ventriculi dura
 loquant, fauile et corrumpant. Et
 alteras naalis glingat inter agens et patiens
 et e proportio, ut igitur alteras ubi nae quereit
 qd geroit dr, rite pugatur, aliter dr rere calore
 vili virtuti, ita ut si calor intensus geroit
 mentu duru regit, ex cuius ventriculi
 rata geroit effiit, si no calor sit debilis
 molles et fauile portiois ingeri debet
 si forti et calido ventriculo fauile ubi quereit
 corrumpent et in aliena naam quereit
 runt, qd vis caloris maior e, qm sit nae
 ta alti. Hae dicitur febricitantibus et calidus
 triculis lac, sicut et oua ghibent, sic et
 et fortis nae hoes pullos, et carnes molles et
 das corrumpunt potius qm coquant, coquant
 et eluns cibis coquant, si fluillimis optime
 runt igitur suauiter reserunt. Corru

omni, q̄ fit in ventriculo nihil aliud, ex
 mentior. vt. in 2. lib. Aphor. quia alteruo
 tanta euersione à naturali statu ḡseruita
 amplis ad optimu naturæ statū reduci
 or nihil aliud, q̄m venis alb. p̄hibet
 2. cur frigidis ventriculq̄ cibos magis appetit.
 e. ur, q̄ appetitq̄ p̄cedit a suctione p̄tuum
 ne ḡgity, p̄ca frigus n̄ ingredit, oīa
 ty appetitq̄ e. q̄p̄ h̄ac ergo frigus n̄ eīst
 etitq̄. p̄ q̄ appetitq̄ ventriculi q̄ in sen, resp̄nsio
 dit a varijs eāis p̄cedit, q̄ in hunc sensu
 e p̄nt, os ventriculi corrugando, velli
 vel ḡstringendo, q̄ty. e. a suctione p̄tū sensu
 uitatq̄, eāty appetitq̄ à calore, q̄ty n̄o ne
 ḡstringitq̄ ventriculq̄ excitatq̄ à frigore
 ty vti p̄cipuunt ij, q̄ p̄ loca frigida pere,
 ty et q̄ agloranibq̄ ventis p̄flant, p̄ca
 humore austero, uel acido, ḡstringitq̄
 catq̄ orifiūm ventriculi sup̄iq̄ à melan
 o hore vel pituita acida appetitq̄ enū,
 ma t̄re ad ḡdiantū appetitq̄m

succis acetosis et acerbis utimur. Verum
 frigus exaltet magis appetitū quā calor, ratiō
 ventriculū reseruit a nimio calore, a frigore
 at. corroborat. Sic in hyeme multū appetitū
 in estate parū, quā alia et quā calor liquores
 dissipat humores, et os ventriculū irritat
 appetitū obtundunt. An uero frigus in parte
 a nas. x. deinde frigiditate apud Medicos
 Frigus apud Medicos quod est et omnia caloris praeuac, seu et
 arripit late positua quā calori e directo opposita
 est et remissa caliditate. prout modo
 in ingrediētia opa nas, nec appetitū exaltet
 uero optime dicitur frigus appetitū caare.

Explicatio.

Capitis 64.

Tres puncta hoc cap. continent. In primo prout dicitur
 temperaturis ventriculū compositas studio
 uelit, utpote, quod satis ex simplicibus colligi possunt
 In secundo puncto monet quod et si digerit huiusmodi
 cultu sicu sitibundū esse, ita in subactum
 modo non auedat sitis per uisum partem

orig. vel cordis sicca uel calida intempere 255

orig. est, qm̄o dignoscere possumus sitim a
ali exilitate ab ea q̄ a pulmonibus. Ad
q̄ explicatam q̄ dicitur nos nos inopositis
ali intempere q̄ mixe in usu veniunt intel
ligerent illam dignoscendam signa

na. In primis signa calidi et seci ventriculi signa calidi
sunt qd q̄ tales sunt pl̄q̄ sitiant qm̄ eluriant ^{et si in ven}
^{triculo}

Red sepe comedere cupiunt, sed calidus
gaudent, cibo durus potiq̄ georgunt
illos et humidos, qm̄ imo ab his laeduntur
q̄m̄ distribuant, et excrementa optine q̄m̄
et aliq̄to adurunt, Calidi et humidi ven

signa sunt vis appetendi calida q̄ calor ^{cal. et humi}
stunt, et humiditas sine appetit, humil. ^{di ventri culi}
^{Signa}

vis cupit, cibo quocumq̄ optine georgit
ta moderati cora et iud, sitis parua ade
moderate retumit calor a similibus mo
sumptis facile huiusmodi ventriculus
q̄ promptiq̄ putrescunt.

culi frigidi et humidi signa sunt uter ^{frigidi et}
^{humidi}

Explicatio Capitis 65, et 66.

et cap. tribs p̄cipue punctis discernuntur.
 In 1. ponit Gal. signa frigidi pulmonis quae
 in cap. in descriptione. Hic ostenderet tria
 alibi pulmonis sunt. inspiracem magna
 et longa et sitim hequitate exposuit. In 2.
 telarat signa siccitatis pulmonis. In 3. signa

3. Cur pulmones frigidi pituita generantur. q. d. 1. q. d.
 ent, etc. cum pituita sit humor frigidus et
 vis generabitur a frigida et humida intem
 pulmonu quae a sella frigida. proca pituitae
 in pulmonibus locum non habet. sed in ventriculo
 et in cum Medicorum sententiam.
 Quibus ut plurimum pituita generatur
 tempore exposita frigida s. et humida potest
 sed a frigida produci, quae frigiditas generat
 causa principalis, humiditas vero tanquam
 q. d. 2. q. d. 3. si pituita generatur non generatur
 humore, a pulmonibus in frigidis pituita

Explicatio
CAP: 67. 68. 69ⁱ

Quinq; puncta his trib. capitib. notantur
 agit Gal. & eais magnitudinis et paritatis
 uocis. In 2° ostendit quod ex leni et appa
 riam trachea arterie itegere possunt
 & clarat vntna quoniam uox acuta. In 3°
 diffra uocem q^u a rana pueniunt sed appa
 et ex eais nraalib; len p rnaam pueniunt
 his q^u sunt a rana pportione rona ita
 a rana rana, humida arterie appa
 rana rana hsefert ita et uox ex appa
 rana effecta humiditate p rnaam ostendit et
 In 5° deniq; hunc de signis remyaturu part. q^u fa
 q^uis hunc h^u abfoluere cupierit, nra
 quod reliquas remyaturus p rnaam nra
 hunc, rana, uteri, et intestinoru exami
 et dignoscere q^ulibet facile pot, nra
 iurantib; et lacerantib; eais ex rana
 factu actomb; integris aut laceris. In
 mis r

tatis throno q' d'naa diffrietas et
 huius uois diu p'ant, Ino th' cura h'ec p'ra
 enda ueniunt. I^m q' p' h'ut: in breuitati q' h'is p'a
 hic inutile d'ore d'isursu in p'itacere
 m'it' q' in gal: si qua siccitates et humidi
 admonu ex uoce colligenda d'ip'is et uoc
 ardua pulmonu temp'io q' Traduco Traduce
 q' pulmonu compoem ingredit' ideo arteria pul
 monu ten
 uita get se uolle solis p' pulmonis temp'io p'ositionem
 efferdere, adiuugit d'iff'as uocum a'ng'essitur.
 h'ec arteria naa cognosci pot'.

q' q'no ex actioib' naalib' cognosca
 ualium naam? q' q' artes naales uig'ni
 u'it'ia accretio, g'ras, coctio, attractio, re
 et excreatio et reliqua a' p'na uig'g
 u' p'cedunt, q' si integre sint artes optima
 natura ee necesse e, sin i' uasa existant
 ae p'tis lesa ee manifeste iudicant'.

Explicatio

CAP 70.

caput unius puncto terminat'. In hoc e.
 ut, q' facile sit p'tium instrumentarium

160
externarū

sen dissimilariū naturam cognoscere ex
n^o. gformatione et situ, quippe sensib. partib.
q^o exemplis h^olarē ostendit.

Explicatio

Cap. 71. 72. 73. 74.

Partiū externarū gformationē sensib. partib.
negii precedenti cap. declaravit Gal. Hic
capitib. patefacit, quo pacto partiū interna
gformam assequamur. Harū at. inquit
ut ventricul. et vesica sua gformam ex
circūscriptione et supra sensib. partib.
quada. ut ut reliqua n^o in gjectionis assequi
dividunt. h^o. q. capita in sex puncta
amplū affert Gal. In ventriculo in quo gfor
cognoscit ex ipsi. circūscriptione. In 2°
exemplū gfert de vesica. In 3° puncto
reliquarū partiū internarū gformam
re gjectionis debent, In 4° in exemplū
gjectionarū capendarū, q^o ex hepate
tur. In 5°. de hoc pteutis omento

rra facit mala gformae eodem die 162
 torantes. In 6° et ult. puncto adnotandu
 i qd heat cognitione anatomica quam
 se habuisse memorat sepe falsis con
 ceptu in. Nisi qd homi puniter. Aliq
 uo melli factu explicae dignu, in qua occurrit
 quo vena angusta hepatis parva
 ut, cuiusvis sit venam et hepatis
 et nae. Hepare ut nobis conphi ex
 format, vena id ex semine, male argo
 ato venaru ut arguere gformam he
 par qd in hepate nihil aliud pprie sit, hepate qd
 renhuma seu sanguis maternus circa
 aru exordia agglutinatus et gerety. Con
 ut. maior vel minor exorta a mai
 lnnovi venaru latitudine et mag
 ne, qd pty vel ming sanguinis gformant
 mento et qd! qd vena parva hepatis
 tu gformant, iuxta illud tritu Thonini
 apit, ad modu reuprentis reupitur. Arid maghi
 gformata curis colore privata hepate male doctricum
 atq ostendat. qdum qd vena hepatis pty
 Postu

In sanguine generat, cui quo color pallidus
 urgit, tu et ga exorta minime separat, sed
 sanguine mittit manere ita et p
 coloris naturis efflorescentia piment. Intellectus
 at. Gal: nullo colore tingi qm cu color
 vel plumbeus apparet. Quare 3. qd quatuor
 et qmo sit u tonda gicentis. p cu gal: et
 aff. e. qd nihil aliud qm artificialis cognoscit
 dia mtr opinione et vera scion, vel gicentis
 cu ex varijs effectis seu signis certu qd minime
 pificantur. Invenim q in cognitione ni alia
 yndote; vel q aliqua ratiocinatio qd
 qd eam ignota sruimur. Fit at gicentis
 Coniectura ^{qo} nulla certa habemus indicia qd rem
 fial
 de tegere possim; ut exempli gra, cu multo
 angustia mte hnoim signu oculis se
 vero frequer afficiant, gicentur in illis
 angustia, sic si multum ex atro suppiman
 mensura ut in dolore magna pfluat
 Com quom et senioru tenuitate mag
 adesse angustia vteri gicentis. Veru mag

giceturus parere pot in vrb. Metas p[ri]pp 263

app[ar]it d[omi]n[us].
 v[er]u[m] u[er]o q[ua]si sint giceturae partiu[m] Inter
 u[er]u[m] cerebri, cordis, pulmonu[m], uentriculi
 g[ra]m[m]aem ostendentes. p[ri]m[u]m in fuer cerebri con
 u[er]sio. l. 4. c. 2. et 3. q[ua]si cerebri g[ra]m[m]aem ostendit
 pla ceruicis compositio, epilepsia, fuguosi
 g[ra]m[m]itudo et inclinatio ad ipsa, et vertigi
 albu[m] et alio cerebri affectu frigidos
 ne uo cerebri ostendunt q[ua]si arae giceturae
 formas optima ex comoda temperaturae
 u[er]itudo giceturat, nec n[on] ex extrema
 compositio forma cordis magnitudi
 spondente. Angustia cordis humilit[er] cordis angust
 thoracis paruitate, et alijs antea v[er]u[m] giceturat
 giceturat. Giceturat angustia ex mea
 giceturat, vel angustia, u[er]o e. mag
 agnu[m] hep[ar] ostendunt parua parua
 p[ri]a p[ri]a p[ri]a si frequ[er] obstinat, giceturat, si p[ri]a
 et si uenter corporis collase magni
 e magnitudo hep[ar]is. Giceturat

167

ait frivernas longi digiti hepatis magna
ostendunt, nam cum in hepate magno mag
sunt venae et multum sang^{is} glutinant, ma
tubine et vitam digitis ut fiant longi qu

Explicatio

CAP. 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81

Hactenus ~~in~~ gal^{is} signorum salubrium
salubrium simpliciter totis quibus et partibus eius
an notitia ostendit. Hisce vero sequuntur
quibus insalubris ut tunc seu partium multo
horum signa seque. Similiter et haec
in tria summa puncta. In primo signa
ria nunc, in quibus explicita proponit
quibus partibus externis et internis quibus inter
veniunt. In secundo partium quarundam quibus
uti cerebri, cordis, hepatis, ventriculi et
aqua signa enumerant. In tertio denique
vult signa ex quibus partium affectum
sumuntur, nempe ex dolore, tumore
hominum lesione et exercitibus quibus

propria symptomata an no generet, sub ac
 co laesio, et ito aliqto gal. peculiariter long
 re et d' uctomb. laesio. Aliqto no haec huius
 mata simul giungit. p' dant alij qd' gall.
 distinguat dolore ab actionib. clanculo
 na gra.

q'stio 3^a Querit 3°. qd' sint exerscentie n'nales et
 qd' exerscentia seu tumor latine dicitur

Apostema dicitur apostema nihil aliud e qm mura
 q' sit naalem statum in qre excedens et laesio
 mu' mruens et gal. lib. d' tumorib. lib. 2°
 per. tumoru' q' sunt qna' et q' huius
 specieb. d' sumpta nempe phlegmone
 inflamao sanguinea, erysipelas

phlegmone et deniq' syrrhy. Definit phlegmone tum
 q' sit naam a sanguine genita in cute et car
 sistens in rubore, dolore, calore, tensione
 mixta tandemq' pulsaois sensu. erysipela

erysipe,, tumor p'naam ab illis bilis destituta
 q' sit gestione p' d' ruti circa cutim ubiq' p'
 in rotu' et acri dolore rubore in flama

et punctorio dolore.
 a laxus mollis et indolens humor pr
 ca pituitoso humore suscitatur. Scirrhus
 et minime tactui cedens et indolens
 à Melancholia generatur.
 si fit dolor et quod sint doloris causa! pr
 visus sensus à re aliqua nocente in corpore
 dicitur excitatur. Cuius doloris tot sunt, quod
 actione organo tactoria depravata
 se valent, hæc autem sunt nempe quæ
 partis tempore alterandi vel corrigendi
 solvendi vel alterandi et solvendi simul
 sunt. et à notis tres doloris esse
 videntur vid. intempres insignis, solutio
 in, vel utraq simul. Hæc cum insignis quæ
 dolor efficit, in ab ea victorie
 quæ alteratur ac corrumpitur ut in affluem
 refrigeratur, licet, humiditate, quarum
 Medios nam parum illud est obversu
 per quælibet cum immodice sunt des
 dolore pariant, hæc quæ illarum magis

doloris de
 fi.

q̄da uō ming. gal. uelle d̄ magis m̄tari
 et lib. d̄ arte parua c. 8. subita alterac̄o
 ris caam̄ oibz q̄ primis qualibz manifeste
 tuere, cū. e. dixisset ille dolore quom̄
 derit leuū, aut q̄m̄ uisolutionē aut
 alterac̄em ostendere, statim subiunxit
 et. Substia à frigore, calore, siccitate et
 q̄m̄ gal. uerba ita sunt accipienda ut
 calore et frigus magis dolore faere, sicut
 et humore ming, cuius rei uem̄
 reddere c. 6. lib. j. d̄ sympt. uis, ubi ad
 gnacem requit colorate simul et m̄
 ne mutuois. At uō factū inquit uis
 magnitudi uelores nate mutuois ad
 frigidū inuisione. Humidū uō sicut
 ra uolante ipsa attingunt, q̄m̄ uō
 c. 7. lib. ii. Meth. cū ex gesso d̄ uis d̄
 taret inter alteras meminuit sicut
 et frigoris, Humoris et siccitatis nulla
 mentione, hic ipso m̄diane uelores
 tanta et frigus p̄o faere d̄ uis m̄
 Humo

ore at et sicutate obscurè atq; horu
 ignis humore. calor. e. et frigus do
 unt, sine alia intempie et sine ma
 siccitas at dolore fuit nulla quide illa
 humore et intempie, sed n p
 verbu dolore ut in ad quouisione habit
 persione. At humiditas nulla dia
 p uidenti dolore facere credit qd
 nimium humiditata paulatim aut
 aut refrigeret aut et. p in ysa
 erant particula humoris copia
 unt et à se unia disiungant,
 doloris caa effusione g huius solutio q
 sione modo sed et. in sione erosione
 et gussione fieri solet, p d i ven
 scribit, inq; alterat, atq; corrupt, nua
 fiunt, corrupt, at nua in ming con
 solutione, qm uchi arterae quippe q
 unione qm tempato g flet, q. si un
 solutio g huius et. dolor excitabit

doloris spes
 qm numer
 antz

postremo si duo hae fidei eae simul quor
 dolore quoy efficiunt sicut in humore
 uideret. hritz uelimo quot sint dore
 qd. s. numerantz. i. p. e. punctoing
 a pulgatoriz. e. graniz. 4. tenses
 punctoing q. etantz et pungentoz
 tura auy uel a teretro perforante uel
 palo pupit uigmi dolor in pitit mem
 et nervozis sentit, quentz ab hoto auy
 uel salys. pulgatoriz e. in arteria
 unyustia aluiis pitis inflamae e. de
 motu item inflamata pcutunt dore
 graniz dolor dr in q. pitu granitate q. uel
 pitibz subiectis m. uel uentz uel a supiorit. p. uel
 ayn piquant. pitis hret e. in uel uel uel uel
 pute et renib. inflamatis obstrutis uel
 tenses dr in q. uel uel uel uel uel uel
 si chorde uentz uel uel uel uel uel uel
 uel flaty multi aut vaporis copiosi p. uel
 tuonibz phlogomonosis, eryspelatois t. uel
 et alijs, uel quent a similitate pitu man
 cuu aliq. externa uel interna p. uel
 auidentz uel uel uel uel uel uel uel
 catiz auyt q. ex manitione quoluntz

...ant. vel triq. à multa exortioe p qm fibre 271

...supra no tenentur et si in gete manent tenentur
...dolor in plib. grumis glisit, p dextra in alijs
...sub p dicitis glomets. Sublimis ten sup si uarijs
...ponit p fimo q in tenentur digitor. ex tenentur
...Alie dextra, ut cu dolor latus, oculis, in oculis, angustis
...ampius glomets. vel tigg, vagg turgidis, turgidis, stupidis
...id est in dentib. vel rohemis magis mitis parit
...dolor à plib. dextra accipit ut Romachis, cantharip.

Explicatio cap. 82

...oratis signis q pter sanas vel aegras demonstrant
...ad ea signa q futura egritudine ostendunt
...sunt signa agra n quidem ea, q in glubet neutro
...ciunt, sed totu q in neutro inidentia glube
...ciunt, hoc cap. in 3. puncta. In p. ostendit qd
...gru q futura egritudine ostendunt neutra
...et plia, vidl. 2m naam et 3m naam. ptea
...gru eadm eadm diuersa glubraem salubria
...bria et neutra dicit pnt. Vti illa signa q neu
...roem lyfente ostendunt snt neutra, eadm
...tura mortu p nuntiant, In salubria vocant
...uncta signa illa futuri morti enumerat
...q eadm naam in tpe glubent mutatur.

in ante quante et sic desumunt. In 3° de
signa prouit futurū motū p̄muniānt
ijs q̄ p̄ nāam̄ sunt d̄sumunt.

omnibus varijs circa hoc cap. q̄tis q̄tis s̄m̄
seruū neutra diu p̄int, et an sint neutra

leserfice uel deidentia, ut e p̄o minime

diu pot̄ neutra, quippe nātr̄ adueniat et

et in eph̄ bene tempatis, nulla e. bis p̄o

deuonit̄ uia nāe reddit q̄q̄ neutra

conq̄, simile q̄s simile n̄ pot̄ q̄sistere in neutra tate
n̄ in neutra
tate qualis
centia con
amissa reuipat, simile uō q̄simus de per
fistit.

tate nāalem q̄sumit. respondendum ad p̄o

mole q̄tr̄ q̄sistat, nimirū aut q̄ delecto

atatis q̄sistat aut p̄o ad p̄tentione op̄m̄,

q̄sistat q̄ nātr̄ se t̄o. nullo mō neutra

pot̄. Si 2° modo q̄ op̄as q̄ p̄tetas

regras n̄ p̄mittit ac in funente uel nullo

neutru q̄q̄ pot̄ diu, vnt̄ q̄al̄ s̄. Nōt̄

q̄q̄ deficiens ab optima compoc̄ trib̄

ciat, uel q̄ ab initio male q̄struat̄

q̄ ex rāa aliqua ad d̄sp̄oem q̄ p̄t̄

vel astutis vix atq; hinc senilis astuten
 assignat. Ad ⁱⁿ ^{est} qd quivis senex
 defectio nis mutas p^{ro}prio cura opem
 stimulat, egrotatur, hinc à caa qua opes
 ant et diminuta magis assimilata, qua
 habet. e. qd egrotatur u opes defici
 eam autem mortificia, quas ipse seny
 totu debiles et deficientes totu opes
 rationis frigiditate, et paucitate sang.
 acuti gualescens ab aegritudine, qua de
 dixit Gal^o qd etate senilis versat^{ur} in sen
 e gualescit.

Explicatio

CAP. 83°

Ante Gal^o signa prognostica, qd ipse savi
 centia in mortu delapsura cognoscimus,
 et qd illa signa prognostica q in aegrotis
 et morte pronuntiant. Dispositur hoc
 in 3^a puncta in §. dividit signa aegrotu
 q salubria hor @ salute futura signant

et in ea q̄ agra idē morte ostendunt, q̄
 Contr agra dnr, pprie ud et speciose p̄rit
 cupant. In r̄p̄urto fontes, à q̄. signa ha
 vnt̄ demonstrat̄ q̄ sumunt̄ ex op̄at̄
 "p̄ute ac virtijs et ex op̄at̄ quaruūq̄
 larin partiu, vbi docet qd̄ p̄tes putant̄
 xit alie q̄ alijs maiore vim hnt̄ signifi
 salute vel morte p̄sagiendi. Na p̄m̄
 magna in se hnt̄ virtute. signa motu
 tis ostendendi. In 3. semis d̄ monstrat̄
 signa nō salubria sicut̄, nō salubria
 ventra.

Quorū 7. q̄na h̄ cognoscere d̄beat Alie
 A Eps sit sanū d̄ scire an sanitas d̄
 ra, an non, q̄. morbis q̄. cas̄ intermis
 nis everti d̄beat, an subito, an paulatim
 anni, qua etate, qua ep̄is j̄to id̄ ḡtinget̄
 Si qualisq̄ sit an speranda sanitas m̄
 ventura timenda, q̄ et q̄lis erit, et a q̄
 ep̄italit̄, an paulatim cito vel t̄n
 tura: si cogroto q̄ alijs cognoscent̄
 an morby solui poterit, an non, si solui

fieri de an ad salute vel morte, An salutis
 aut infida, faulis, aut difficilius p[ro]cedi
 p[ro]ceda brevis, vel longa futura, quo t[em]p[or]e
 tatis, quo die, quane hora, q[ua]nta erit s[er]u-
 m[en]ta n[ost]ra, an s[er]u[us], An sudor, uel vrina, an
 r[ati]o, an alia critica[m] enauationem
 morbo ex morbo nascit[ur], an subito, pau-
 cesemat et q[ua]nto morbo sit successurus. Deniq[ue]
 cati uel ubi plures morbi simul sunt
 Mediq[ue] qualis p[ro]g[ress]u[us] finiri, quoru[m] u[er]u[m]
 lar et ex[er]citac[i]o Gal. lib. 1. crisis. notis sug-
 ad meli[us] p[ro]p[ri]et[ate] p[ro]p[ri]et[ate].
 q[ua]nta sint signa Mortis in aegris q[ua]ntanda
 an elsumunt[ur] a reb[us] n[atu]ralib[us], ut si u[er]u[m]
 ta appetentia u[er]u[m] n[on] sumat uel sumptis
 na digerat, nec quoniat, sed tales quales
 requat ab actio[n]ib[us] vitalib[us] morte p[er]icere
 si inuenta p[ro]p[ri]et[ate] p[ro]p[ri]et[ate] languide
 itente, deficiente uermiculante tormi-
 si spiracem u[er]u[m] difficile et m[er]it[us]

lit

sit aspiratio maior ex acribus actionibus
 mente et sine n. g. et, nec reuoluet eorum
 uerint, vel si in lecto tumens epus h. m. d.
 "tar querat, et quasi mobilis in eorum p. e. t.
 ret, si suping extensis cruribus apto crea
 vel si potius torfu ad pedes statat. Si
 cite mortis febue assidue hiet, cite mortis indium
 medicum si in g. s. m. febue dormiat glinuo, si d. p. h.
 eger iareu in manib. uerue cruribus
 d. b. d. i. e. t. i. s. i. n. a. e. g. t. r. a. e. m. u. d. i. s. n. e. e. n. d. e. r. i. b. u. s.
 ut eo magis hae signa formidanda erunt, si
 reant q. cogn. g. s. u. e. t. u. d. i. n. e. , f. e. s. t. u. l. i. d. e. t. e. a. t. i. o. n. e. s.
 da retracta morte p. s. a. g. i. u. n. t. s. i. b. e. p. e. r. i. t. u. s.
 signa mortis s. s. u. m. u. n. t. , u. t. s. i. r. o. m. i. t. i. o. n. e. s. i. n. t. e. r. i. o. r. e. s.
 g. u. l. t. u. o. u. l. t. o. r. u. m. , r. u. b. o. r. e. m. a. l. e. s. i. n. u. e. d. a. n. t. e. s.
 p. u. e. s. y. n. u. e. r. e. r. o. m. i. t. i. o. n. e. s. s. t. e. r. i. o. r. e. s. s. i. n. t. e. r. i. o. r. e. s.
 e. p. m. e. r. a. b. i. l. e. a. u. t. s. a. n. g. u. i. n. e. s. i. b. i. l. e. , d. u. e. x. h. u. i. c. i. s.
 l. i. u. i. d. o. , u. r. i. g. i. n. o. s. o. , n. i. g. r. o. , l. u. i. d. o. , i. t. e. m. e. o. p. e. r. i. o. s.
 c. o. l. o. r. e. s. i. u. e. r. m. i. n. y. , s. i. g. r. a. u. e. d. e. n. s. s. a. l. u. b. o. s. i. b. i. l. e. s.
 h. a. l. a. t. i. o. , s. i. f. r. i. c. t. i. o. n. e. s. i. n. e. g. l. e. s. a. p. p. a. r. e. a. n. t.

liquida sumere, ut ubi lanis mucosae pu
 rridas liuida cineritiae nigrae multae
 solite, oleosa, et pingues grandaentes,
 sive labore, ac pressione exant, et si p
 rritas infuetas eijciant, si urinae tenues,
 et aquosae existant, si turbidae cu virium
 unitate, si nigrae conyugatae liuida virides,
 et obliquatae cu hypostasi aut con
 ingris vel ad eum colore aut certibz q
 existit, si sudores erumpant statim
 ad mortis nullo die critico vel frustra
 crisi, sine symptomat remissione, si quibz
 particulans euacuabz cu virium resolu
 ti spuma crassa, viscida, glutinosa, sive
 nigra, vel p nigra cu pure, capillis
 runciulis, viridib. vel nigris, si auida
 omnia, fetentia, nixè si carbonibz nigri
 si p diffuulter exierant, aut eis reho
 si lacrymae inudtrio erumpant
 cu

in virum imbecillitate ut in morbis un-
 phrenitide, si frigida, salua, et amara se-
 si murgnarum pessimas quales hanc
 lentes pmissivans lany² puri, samei, ver-
 si nulla appareant coloris signa fieri
 à qualitate signa mortis d'promunt, ut si colla-
 pte signa dant, oculi grani, nases aulte, cutis
 mortis. Tensa et dura, aurium fibrose ac optima
 reborfu reflexa frigida palpebram non
 labiorum eucrofo, et coloras faciei, eiq-
 totum unguinum è plumbeg ac luesce
 appareat, si oculorum alba indormen-
 de antur, si alter altero maro ex-
 tendo tñ ne huc signa pueniant
 mortis vel a nimis vigiliis vel
 exere hore gpiua na hoc mo mort-
 ab ex pua signant. Ad ex piam demq- morte q-
 mortis in h' urtica in urina regni unssa mar-
 etia. " ex qualitat, vel lardo pede si q- un-
 offerat cani si comedat servulis reg-

eruetur aut comestum uomat morietur 179

urina cum lacte muliens mixta sicut
 in niny morietur.

t. cur Gal. in hoc cap. ad p. ducenda salu
 morte uitae inuere, qd sufficiat si in hac
 nae et morbi ad inuere pugna et robur
 Terrib. p. tentat pr hos sepos, morbi uigo
 riu esse p. uidentur? p. qd s. hic sepos n. alunt
 nta uirin morbiq. nae q. tendentiu q. poti
 anant, sub isdem p. ca. finit. in q. h. x. i. nec
 sepos spectare inuere nos cogit.

Cur Gal. in hoc lib. c. 45 scribit morbos
 qd cae morbisicis supant naam q. s. sed
 hoc cap. morte sequi, quoluisunq. naa uin
 orbo, q. p. hanc roem inuere, q. morbo cor
 debere mori? p. d. naam à morbo q. p. h.
 an, aut q. p. enit. destruitur, aut q. p. inuere
 p. manat, si naa destruat, et à morbo p.
 pet. mors int. n. ego legi, qd si uel in
 s. uel destruat, h. n. mori, sed morbi h. g. uat.
 ult. q. n. d. Gal. qd ubi naa morbu supat q. p. uell.
 salu, ubi à morbo uinut, mors q. h. g. at,
 ut op. Medico, si totu hoc negocium
 à morbo

à morbo et nãa expediãt. ^{q̄} hie q̄ sub nãa m̄
 et Medici, q̄ ē p̄t̄e arbit̄er, adiutor et minis-
 trante robur v̄s̄iḡ aegri v̄nt Hipp̄s 1° Epid̄. Sc̄
 Rep. 51 dicit totã Medicã artẽ ex 3° p̄t̄e
 bo s̄. aegro, et Medico et aegrotũ ad Medicũ
 aduersari debere, Vbi ergo morbo sup̄at
 cũ bene utente sua arte et nãa robur
 res aegri, q̄ medico recte monente obtinetur
 xent Inbio Medici nihil ampliḡ inuat, q̄m
 mors v̄nt q̄legr.

Explicatio.

CAPITIS 34ⁱ.

Inipit hic 3^a et vlt^a huius opusculi
 Gal^o seruato ordine in desine allata t̄
 tat, n̄ q̄m̄ sub determinac̄e ḡnati, v̄t̄i ḡnati
 metaphisicę, nec sub ḡnati speculatiu
 s̄. eorum vires et facultes examinant
 lib. t̄ facultibz, t̄ compos̄e medicamentorum, t̄
 Gal^o sed t̄ solis officinibz q̄nt̄i q̄m̄ humane
 deberent. eto. t̄ rob. seu t̄ remedijs aegri
 q̄ ips̄ sanũ ḡseruant, lapsũ in p̄s̄t̄ia
 tate reducunt, neubrũ p̄seruant aut̄
 meath

reseruiunt. Tota haec pars. 17. capita comprehendit
 in 1° casus q̄seruatiuos examinat, in reliq̄
 lib. usq; ad 99^m casus sanitate efficientes,
 matrices p̄sequi auctor. In 99° cap. q̄seruati
 p̄ponit; In ult^o deniq; Gal^o casus qualitate
 seruū defectrices explanat; Aduertendum
 quibus casus salubres insalubres, et neutras
 p̄ instituto h̄ agit salubrib. q̄ p̄ harū
 e breuitate studens facile intelligimus,
 es tanq̄m oppositas, et neutras p̄sequis, q̄
 p̄phensis cognoscit.

haec p̄seruati caput in 3° puncta diuidit, in 1° cau
 sūm adducit. In 2° ordine in his tractan
 andū ostendit. In 3° necessitate cae q̄ser
 p̄monstrat, q̄ n̄ h̄ ad Cas sanū intemp̄ate
 sed et ad optime temperate.

1° Nu de 3° Eaa Conservatrix et utru sit
 h̄ qd non, q̄ Ep̄is nouimenta sanuatis
 vere nequit, q̄ a casu h̄ internis p̄ueniat,
 alore humidi sp̄asente, ac glimio
 effluxu, excrementoru p̄uente, h̄
 nis ut a casu n̄ necessarijs, voluti casu, nul
 nerib;

neribus nec et a neſcijs ſ. à rebz nã
 quorũ uſũ debitũ eſſe ſeruare impoſſibile
 ſeuerunt Hipp. et Gal. auctoritates illis
 ays et loijs; qui ſang. ait, utaq; aqua obuia
 diligens, q; cogitat motione utaq; Huius
 c. 2. et ſuiq; ipis c. 40. in ſ. ſola nã
 ad uale tudine tuenta, arcidos q; morbos,
 ut teſtat Galſus, q; ſang. nullis legijs ſe
 ſ. ſyria hæc q; firmat, ruſtici e ſulubris
 qm notiles, q; accurata et media rã
 p; affirmatiue rã uem oim Medicor.
 conſeruatione eam dari, et eſſe neſciam
 alteras et mutas, q; ipi humano aucto
 rã. e. nã q; inuis alteraibz alterat, nã
 e, et ſi bene hpatz q; ab illis uindicare ſe
 Ad uos q; attriet in oppoſitu allatas
 nouimenta minime arren poſſumz,
 In uti q; morte nobis nãat. inferunt, et
 neſcias, uerũ inter neſcias plurimas,
 tione aëris, et caeloru mala q; ſtellatione
 In poſſumz exiſtere, ne ſa utd morte auct
 Et quibus rebz nãalibz ſit impoſſibile

183

hinc hinc vis gseruatricis eam.

utoritates Gal. et Hipp. spectat, qd sum
 quodit hinc sano quilibet aqua, modis illa
 mpt. vitiosa, videns vt sani in ita strita
 tem obseruent. Ad Gal. m. d. qd hinc sani
 se ipso gseruare ualent, qd sola uita
 et qd gseruunt. Verumstudoe, si uerè
 essent, et manerent, sed in impossibile
 les mancant, ite gseruatoe indigent.
 tolligit Gal. loq totu d qd sa uobz inuualt.
 ut postea uirtut. Sicut m. d. Gal. sa
 se pte gseruare alsq gseruatricis eam
 uita salute absolute pte gseruare sed n
 et durabile o.

2. quid sit eam gseruatricis et quate heit
 potz ex Gal. l. j. d. tuenda salute, qd
 uatris e illa, q subito reru inualtium usu cau confer,
 te pte gseruat, res at. inualt sunt gseruatricis
 et potz somn et uigilia retentio et uia
 et qes, et am affecty, quas Gal. lib. ad
 tu ad quaternanu numeru reduxit
 q assumunt, q extra ueruant, q eua
 quant,

ant, et q̄ fiunt; Alij applicant: Has res m̄
 3^{is} ep̄is facultatib; vti aere et affectu am̄ fac
 vitali, motu et vigilia animali. Cibi et ex
 hione, v̄ali. debitz vero harū usus q̄sistit
 q̄tate C̄q̄ d̄m ep̄is nam̄ m̄enfurat; q̄tate
 q̄tate C̄q̄ imp̄ato q̄p̄tionari d̄o) et d̄m q̄tate
 effectus q̄servatib; eae à gal. lib. ad Traj
 filaraz; ut sit q̄hibere, ne ep̄is statz m̄
 mendando parva q̄ fiunt in q̄p̄ vitiā. ite q̄
 d̄m eae ut optime notat vales. n̄ t̄m m̄
 v̄ similia q̄i adhibendo ep̄is q̄servatib; d̄o
 adhibendo, q̄ parva vitiā corrigere possunt
 d̄t gal. lib. cit. ad Traj. lib. cit. q̄d tota m̄
 corrigit et q̄d illiḡ p̄tes differunt, s̄t̄m d̄m
 et m̄m̄, m̄m̄ r̄u q̄servatib; eae ep̄a sana
 curatib; lapsa corrigit. Curatib; uō q̄a lapsa et
 officium tra restituit. Verū q̄ inforsibilib; C̄q̄
 vitiā in ep̄is sanis, v̄o hanc q̄servatib;
 vocamus

Explicatio
Capitis 85ⁱ

185

245

hoc. 15. punctis fecit. In 1° causarum gser
numoru inuestigare offendit. In 2° dela
moris alter et qig. In 3° reru nauum
adduit. In 4° incipit agere d iore In 5° t
abg nnaalib. In 6° ostendit qno caute res
pont gse et salubres et insalubres cae.
actioni occurrit, cur cu gditiones debiti
nu nnaalium psequerit occasione son.
ostium omiserit. p det gal. qd glineatur
ta qula et qthe, q n possunt imaginari
lata qulitas et qllas, nisi gurrut d obitu hys
q d uelit caas gseruatrices optimi tempore
In 7° inquit casum explicare. In 10° agit
In 11° d operatio tpati hois, In 12° d ubi
d patorum. In 13° d somno et q ato. In 14°
nientis, ubi th, qd In nnaa seruat debita m
et qllam in sep rob. nnaalib. nullu in exercetis
tionu sey errore. In 15° monet p cauentia ce
e tho. in uol cratis

circa

Circa hinc primum quæritur: quæ sit ista
 eam gseruante et pseruante, si ambie
 nitia corrigant. p. or. ex Gal. qd correctio
 Discrimen in à eam gseruatiue e insensibilis, qd p transp
 ter causam parua nitia tollunt. Quo fit à pseruati
 gseruante sensibilib, qd nitia facta in eptis ventris, p
 et pseruan correctione, sunt sensibilia. Hoc d clarat
 rem.

qstio 2. quæritur 2. quomodo intelligatur illa gseruatiue
 et in cap. 99. caus pseruatiues attinet
 salutissima, hic quoy d qd gseruatiue
 sana quærit, et sint plentis stabi, p
 gseruatiues eptis gseruatiue, vel ut gseruati
 sana eptis sensu, et sic dnt gseruatiue
 corrigunt paruos errores et impediunt
 sunt qua integra in latitudine mentis
 hoc dnt pseruatiue p.

Quæritur 3. num, cu sint tot modi alterati
 sunt eam gseruatiues, t, hruati, therapeut
 pcedit curando et n pseruando p qd n, p
 gseruatiues salutares n tn quæriunt pti gseruatiue

et Therapeutica, quoniam reddere possunt quae 187
ad statum salubre.

5. quod primo intelligatur quod cum hic et aërem
et potius de causis necessariis, lib. 10. de humoribus
causis et de curabilibus et per quosdam,
per quod hic loquitur quod de causis epyclyptis
et humoribus corruptibilibus et mortis in his
causis.

5. Cum sint aliae causae naturales pro illis a quibus
vires, ut sunt influxus caelestis, ignis, aqua,
regiones, cur quibus has omiserit? per quod illi
possunt negari tamen renovari ad aërem, quod et
et regiones, non est potius in epyclyptis in m. obstante
est. e. quod hic de causis epyclyptis immediate tangitur
et terra, non in ambiant sicut aëre, ita nec
causae naturales reperuntur. Atas benignae et
sunt inter causas naturales quae agunt sub terra
ergo minime naturales sibi possunt.

6. cur somnus et vigilia, motus et quies
afficitur, cum sint operibus naturalibus, potius inter
naturalibus annumerari. per quod hoc agitur
capitulum,

eptr, vel ut sunt opus à facultatib. n. ualib.
 tes, vel ut sunt eas artorantes, et aliqd in
 uentes, imò dnt res praates. Si uo res ma

9. 1. 7. a

Quaritz 7. nu senty alia eas sanitata
 Quod uolus sop n reducanty, ut balnea lotiones
 ones unctiones, ligatura, phlebotomia, iura
 su et alia p fisionu maio, q pantiu gloriu
 p qd n. ga p fiteo eas sunt n. f. et n.
 les, itog noi inter eas n. f. qy gloriu
 pont reuerti, pa. e saluberrimu de sine
 lotionu et reliq.

9. 1. 8.

Quaritz 8. quid modis aer alteret. p. p.
 9. Meth. c. 14. et 11. meth. c. 10. 26. modis alter
 one, anni lpe, et uoli p. t. l. one.

Quaritz 9. qno intelligat gal. qd d. j. d. ca
 caam pupua somni esse humiditate, n. f.
 te, et caam pupua vigilie de siccitate et
 lib. uo d. loc. aff. c. 5. gharu prospy offe
 ait pupua caam somni de frigiditate, caam
 pupua vigilie esse caliditate. p. qd m.
 loyo gal. d. cas somni naab, lib. uo d. loc.
 intelligit eas somni p. naam pponet

pparet ex hactenus affectibus. Soporosis per 149

Rece obd. qd aliquid dicit quod lib. 4. d. cas

Humiditate per naturam somnum inducere, humiditatem
 tollentem si gravitate habeat frigiditatem per naturam somni
 10. quia sit differa inter motu operativu, et non induit.

Adum, qd motu, qd non fit altioris aliqua

Labor deniq. & moderatus motu cum differa inter
 me, ubi notandum qd lassitudo duplex est. motu exer
 ca interna. Et alia a caa externa, utraque utrius et labor

res, uterque nempe, Tonsiva, et phlogmo
 in nigra ex ulcersis et tonsiva. Notandum

utilitates operativu sunt hoc ut roborat operativu
 1. ut auget calor, 2. ut expurgent humores

II. Quid facies quae ingesta respondent corpus
 qd facies dura solent esse in 20. parte

gra si ingesta sint. 100. vicinaru, operativu
 dura et compacta qm vicinaru, vicinas

potui idem solent, ut si potui sit. 100. 3.

100. 3. Insonfibilis spiras quodit oas
 euacuados. Pro vanitate et temperaturaru
 quodit varietas.

100. 3. cu Hippo alioq. Cronisimo 6. quid.

100. 30.

top. 30. com. 2. dicit in faciendis curam
 deranda esse qd, qd, qm, et qto, et qnt, qnt
 Math. c. 7. alios inducas ceterat rnt a
 cotate, gntudine, aoro, casti gntudine
 anni tpe, cur has gntiones Gal. hic omg
 pr qd sub qnta et qto has eos gntiones
 qto. e. sit agendu et qm, conretat, a dnt
 et qto remediorn. Cetero gntiones
 attate in sunt seipi primarij sunt qnta
 sed hi sunt in horu soporu signa.

Explicatio

Cap: 86^{ti}

Cum esset dubiu, utrum veng inter res
 poneret, nientis pendian hoc top. hoc
 dit, at hoc cap. in re. puncta. In 1. of
 Veneris usus moderata gntat et sit
 tpy experientie Veneris pseribit In 3. d
 non noxa usurpani queat, In 4. of
 res in aates in qto p gntuand a qnt
 in dntant. In 5. dot qm cae salubre
 utende in his qnt, q ab optima gntuand

nt. In 6.º ad dignificet intempatas, maas 192
in suo statu, vel mutari ad extrema gñi,
monstrat gñis pot fieri, ista similitudo
lia. In 7.º non et Medicu, q unicuiq pprie
ctos admodum cupit, siue q pot sua
ctiore, refrigerare, et humectare et ho
pla pponit. In 8.º dilatat gñeruatem fieri conseruatio
mutatam p gñerua. In 9.º aduertit, sit p similia
anda sint a Medicis gñeruas et mutuo
bituam affort, gñis mutat pot inter
itate gñeruantes reponi. Cui p dicit hoc
m, qd fit in latitudine sanitatis p hys ad
nics laus gñeruat, qm ad mutabiles. In 10.º
eruantu, ne in usucarum gñeruat
stas cadant, in alijs gñeruat utunt. In 11.º
tu dignificet intempicos similes in oib
remedio eruantu fieri, dissimiles no pro
calij id exemplo sumptu ab operatare
Circa hac gñis imprimis cu venus
ordinales reponat, ad gñia gñeruat,
at? misis gñeruat p r p dicit qd roe
delectatis

debilitatis ad affectu animi renouat, alterat
 ex euacuato spiritu, sicut gaudium per
 ris euacuandis rediit, ad genus exortum et renouat
 hoc denique agitōis ep̄s ad exercitiū renouat.
 Quicquid 2° quod nam sit moderatū, ueneris
 quod ueneris ipse, quod ep̄i nulla debilitate sensibile afficit
 uerus moderatū, non post illū actū in fatigatū in languidū
 leniore et melius spirante inuenit, quod per
 quod feminis in ep̄e redundantis euacuam
 cerebrū onerabat, et ep̄s languescit et
 fruescibat, uult quod tale se inuenit, sicut
 fuisse ueneris, et hoc poterit cognoscere
 potest ueneris suscipere et sustinere, ac putare
 autem si dicitur an longiori intervallo.
 hora quod ad Quicquid 3° quoniam hora opportuna sit ueneris
 ueneris apte, quod ep̄s est in medio orium corū, sicut in
 tūtu, id est in neque nimis plenu est, na prout
 tatis potest ueneris, in neque indiget aut
 tūce in prout nimis resolutionis
 languoris, in neque refrigerati, quod ep̄i
 in ali prout inuenit, in neque calefacti
 possunt succedere, in neque siccitati, quod

et ariditate in utroque pot. in demig n. et humida
 fugientes in utroque pot. accidunt. Et si hinc
 ut sit inter formam et operationem, ut sit
 sequatur, veng. cu. si generatio facta fuerit, ut
 a. Iste e. vno ex utroque formata, post laborem
 ubi formis, post formam veng. labor adq. son

2. q. no. soluat, ista generatio. q. al. q. to. h. 6. t. q. stio. q. a
 et qd. calida et frigida p. gbaria generantur
 et humida p. similia. hic vno t. qd. t. o. similia
 sunt. p. qd. gal. 6. t. h. uen. sant. t. intelligit
 frigida absolute p. gbarian generari sed h. t. g.
 ria. sicca vno et humida p. similia, q. t. e.
 d. leg. magis ex calidis et frigidis q. ex h. i. et humidis.
 q. q. no. intelligat, q. al. q. to. et q. a. h. y. d. a. sunt q. stio. r. a.
 na p. gbarian, cu. subita mutatio, q. sit ex gbaris
 losa. p. qd. gbarian intelligit diversimode, na
 riu. sumit, in minori gradu ita ut mutatio
 subitanea. Vel e. sumit, in equali gradu
 h. applicat, sed p. inducias et intervalla. V. t. h. g.
 in pauca q. to. et sic sensim augetur
 ubi agit et alterat.

quanti 6?

194
9to 6^a

Quoniam 6to g^o intelligat h^{ic} h^{ic} loqu^{er} q^uo^d qua
refert computata p^{er} q^uo^d q^uo^d m^ultor^u q^uo^d m^ultor^u
n^o et com^untat^o nullat^o, q^uo^d ad m^ultor^u q^uo^d m^ultor^u
dat et q^uo^d elat^o m^ultor^u g^o m^ultor^u ost^o
illa Hugonis. Supponit igr^o Hugo sep^o m^ultor^u
quaru^o ja^o in adm^ustrat^o n^ois vob^o n^o n^o n^o
ganda m^ultor^u m^ultor^u, veru^o et ost^o
v^urtu^o r^oe, v^urtu^o aliu^o v^urtu^o q^uo^d p^uer^o, aliu^o v^urtu^o q^uo^d
tr^uit q^uo^d q^uo^d m^ultor^u m^ultor^u p^uer^o et senex
2^a senex q^uo^d p^uer^o g^o g^o g^o v^urtu^o h^umi^odi, n^o s^o p^uer^o
v^urtu^o senex
ait, cu^o senex frigid^o sit et sicca q^uo^d p^uer^o
humida et calida fovenda, q^uo^d laua^o h^umi^odi
vini potu^o, v^urtu^o calid^o et h^umi^odi
3^a p^uer^o p^uer^o, p^uer^o v^urtu^o h^umi^odi fovenda
Aph. v^urtu^o h^umi^odi feb^o et p^uer^o
4^a longe plus cu^o m^ultor^u distat p^uer^o
in s^uccitate et h^umi^odi q^uo^d p^uer^o
v^urtu^o v^urtu^o, n^o p^uer^o v^urtu^o h^umi^odi n^o h^umi^odi
s^uccior cu^o p^uer^o, quanto senex p^uer^o
5^a v^urtu^o p^uer^o p^uer^o p^uer^o p^uer^o p^uer^o p^uer^o
senex et p^uer^o h^umi^odi fovend^o s^unt, p^uer^o

295

et pituitosus n̄ multu a' troyato declinantes.
 oppositiōibz. segr̄ si n̄ quenuis sp̄atim ḡserua
 uitu sp̄ato q̄br̄ p̄ senē et pueru. segr̄ eē p̄
 q̄ uictu sicu ḡseruat, p̄br̄ p̄ h̄uicū pueru
 soliosu, q̄ uictu humid. ḡseruant, segr̄
 n̄ quis humidu ḡseruat, uictu humido
 eē pituitosu, p̄ h̄uicoribz abis e ḡseruat.
 d̄veru n̄ e gnatum ḡseruantur eē q̄s a temp
 lapsu similibz eē respondētibz n̄ latibz.
 Distingueru n̄ p̄t variēlate etatim
 n̄ quis sp̄at̄ abis sp̄atis lit seruandz, q̄
 p̄ionatr̄ distat sp̄at̄ a h̄uic ab alio sp̄at̄
 q̄m ab Astralario iuuere, sed p̄t late
 distantiā n̄ sunt iuuenos astralarij ten
 ḡseruandz organoz, ambo illi sp̄ati.
 q̄d quis sp̄at̄ n̄ etate sp̄ata p̄ oia autm
 m̄ similia e ḡseruandz, ḡseruat uerbis gal.
 allatis. segr̄ 7. n̄ quis sp̄s a sp̄ato de
 ḡseruari debere p̄ similia, ostendit hoc
 h̄uic, q̄ ḡseruandz e humidis.
 S̄ n̄ quis sp̄s a sp̄ato lapsu ḡseruari
 abis

abis nec qd ams sine intercipi, tunc
 puero pituitoso & lacte qseruat, humido et
 S egr. 9. egr. a luno graduat, recedens qseruat
 inualidibz eum dnozem epi denozari qtrari
 in hoc pituitoso, qseruat, e calido et sine
 diget in non refrigerat abis calidibz et sine
 et sic Falis. S egr. 10. qd egr. a luno lapsu
 p similia effectue, na repit abis frigidis
 faulibz a brutis hoc sine sulfito et spore
 et faulibz expulsiōis exenentia huius
 ut sanguis et nutrimentu int genitu epi
 fiat ad m quomoni, qd t calido et hato
 Ex p. a. etc. qstat carnibz pulloru, hatoru
 ru, vituloru lactantiu, utollis ouoni,
 neco vino hato innoxie usqz p qseruat
 hoes dnozis hpaturis p dnos, qz alta hae
 faidia ut ce calore dnozanu enu leuiter
 latidino epun querti p. int. qz. e. n. p. lat.
 calida in sanguine frigida p. querti
 ce melle alle exstent, cu eadē facie in
 cruta abis hpatu vestat. Itaqz similia

intelligit Hugo de similibz effectibus n for bnatr
 tuncam. Hanc sententiam multi commendant,
 Gal. intelligere similia formata, n at solum
 legito Valofin q: p hunc ex Ludou. Mercurio
 ay oxyarij, Sanitorium in com. sup huc libro.
 7. tu ab equali nulla fiat actio, qmo similibz
 ay reditui nol gbernan pot: p: qd r pte gber
 e una q respicit mixtionem, in qua pnt aqua
 flia gnacem et in hac equalia nihil ay
 nu de fingere aliud hic at aytz d auto mixtionis.
 q: cur epa lapsioni ut semu et decurru n sint
 la, gba tm regula gnacem. p: qd ppa fit
 inulo reditui n pnt, n ay. e. min et sanam epa lapsu
 re illa, q fit p morbata redituentia, q sic tenu si ne p m
 co Atata lapsu remanerent, vnt s. t. hunc. d. n redituent
 no. et p: ad q lacum. e. r. H Gal. morby curdy
 t. p ript, vti ad mon et q n solent gberntare re
 ab ay lapsu n e ex hac in morte muidat.
 q: qmo pot gbernan ay et m pto similes
 qmo pnt vscera, q mty latent, cu illaru
 compoem, noc vntre, noc cognoscere p riq.

p d e s

recte qd. zolox & compos. epus. 1^a q. fit similitudo
 ex etis. 2^a compositarum ex similitudinibus
 epus. ex compositis: 1° et 2° compos. n. p. q.
 cognosci, ut nec recte possunt gseruari. 3° d.
 cognosci et gseruari potest.

Explicatio

CAP. 87ⁱ

Quia Gal. n. solum temperatura sed et
 partium compositarum, et earum unitatis solutio
 nam dicitur p. p. h. hoc cap. ab organo
 gseruandas p. g. dicitur. Inuidit hoc cap. n. dicitur
 4^{or} p. m. t. q. n. i. vitia instrumentarium partium reuertit. In
 in illis aduertit. 1^a q. q. optima existit. 2^a q. q.
 enariat. 3^a q. q. a mo reuertit. 4^a q. q. reuertit p. p. m. n.
 agru reddat. In 2° p. m. t. enumeratis vitis
 carum partium remedia p. p. n. dicitur, et in
 ostendit, q. mo figura gseruari potest. In 3° p. m. t. q. q.
 a caritatis corrigat. In 4° et ult. reliquorum vitis
 remedia addunt. Circa hac q. dicitur.

at d'uis gferuantib. p similia. p'ict' qd'cu 299

in supiorib' eaz gferuantes p'atura p' simi
Cuthu illas enumeret, q' compoem gferuat
similia p'notm huentz p'ant' d. et compoem.

2. Vtru Lumbrii et Lapis in vesica sint mor' q' p' h' r' a
p'ict' cu gal. d' diff' morbor. qd' q' p' h' mor'
n' solu e' pars abilita uel ablata sed q' d' aing.
p' n' aam op'itit.

3. Vtru lapis in vesica sit mor' b' p' q' d' g' h' e' u' y' h' u' sit
h'uit e' caa, q' h' e' u' g' op'at' d' l' o' r' e' i' n' f' e' g' n' e' , d' e' u' m' o' r' b' y'
a; q' h' e' u' g' a' u' f' e' r' t' i' o' e' p' e' n' d' e' r' i' s' g' s' t' r' i' c' t' i' o' n' e' m'
t' i' o' n' e' v' e' s' i' c' a' e' m' o' r' b' y' ; q' h' e' u' g' i' l' l' o' p' o' s' i' t' o'
e' s' i' a' a' t' t' e' d' z' , e' t' i' l' l' o' a' b' l' a' t' o' a' u' f' e' r' t' h' e' r' , e' c' a' a'
m' o' r' b' i' ; q' h' e' u' g' i' m' p' l' o' t' c' a' u' i' t' a' t' e' e' t' u' r' i' n' a' p' a' u'
t' z' , e' m' o' r' b' y' i' n' c' a' u' i' t' a' t' e' ; q' h' e' u' g' o' b' l' a' p' i' d' i' s'
e' , d' r' m' o' r' b' y' i' n' u' i' . q' u' a' r' e' s' p' o' n' s' i' o' n' e' o' o' s' f' r' u' i' t' o' m'
h' i' a' f' a' c' i' l' e' g' e' r' u' a' n' i' p' o' s' s' .

4. qd' sit figura blasa et vara, et p'is urrigat. Chiesu figu
spe? p' qd' figura blasa e' du' crura ita sumera q' sit
ut genibz ferē se tangant, et pedes ad m
e' d' i' s' t' e' r' t' : V' a' r' a' v' i' c' e' r' o' s' a' d' r' ; i' n' p' e' d' e' s'
s' e' t' a' n' g' u' n' t

se tangunt

se tangunt et remota distant. corriguntur in
 optima forma, q̄ fit hinc apta manu p̄
 ad id quod natis et deliquit, q̄ fascis et ferulis
 temp̄ ut inquit Gal. hanc figuram in
 etate, et in ep̄o adhuc adolefit optare hanc
 rata membra flexione et directione n̄ recipiunt

9^{tho} 5^a Querit 5° cur p̄ motu et exercitū p̄tes attē
 angustiores reddant, cū epp̄a capēt, q̄ p̄tes
 ep̄a pinguis et crassa enadant? p̄ q̄ Gal. hanc
 mag^o partū organicarū, n̄ at. p̄ pinguis
 multa et vita sedentaria gignit.

9^{tho} 6^a Querit 6° cur Gal. hic agit de ventriculo par
 fundo uorsus septē inclinante et frigido. q̄
 exemplo dōs modos complicat morborū q̄
 ventriculū ut parū, ventriculi magnitudinē
 diminuta ostendit; ut parua ē cavitās
 lesiones in figura p̄toseit. Ut inclinante
 septē, morbu in situ indiget, ut frigiditas
 bos in intemp̄ie detegit.

Querit ult^o cur dicat Gal. q̄ obstructio hanc
 attē attenuante virtū, n̄ si fiat ab aliis
 n̄ erit hoc sufficiens remediū, ut in p̄
 die opprimur? p̄ q̄ Gal. hic n̄ agit de

tione Hepatis, sed tilla h, q ex vasoru angu
 sitz, ut ergo venule q piciur supguntur,
 et parue gistrunt, crassu cibo nec recipere
 rionere valent, qz imo obstruuntz, vnt
 taurities Chnig angustice vasoru signa
 qz ut eritetz haec obstructio recte pferbit
 tu attenuante p

Explicatio

CAP: 88^{mi}

In presenti hoc cap. de speruac unitatis ptiu
 o punctis discriminaty. In 1° ostendit, qz sit
 imui, et qmo in sanis datz solutio glimui,
 aliquo ulcusculo aut aliqua pustula labor
 infibite opacon n lodit sed epz assuetis exer
 cumbit. In 2° incipit de cais seu remedijs
 efficientibz de seure quaru de pmetione
 adducit. In 3° ostendit ad quu parte Meche
 tz remedia intempici future facte et
 In 4° doc, qmo p hucenda sit futura inte
 et quomodo sit curanda.

quantijs.

Quorū j. cur qal. eaq̄ glornatius et
 soluta vnitatis n̄ p̄p̄uerit. q̄r qd̄ limitat
 lapsus vnitatis soluta, si sit exiguus, quatuor
 q̄ tendit ad mortu, q̄ si enormis fuerit curabitur
 auferit, ut interiq̄ dorebit.

Quorū ii. q̄ sit intempies facta, fieri et
 q̄r qd̄ intempies facta seu morby facty id̄ p̄
 dependētia n̄ h̄t, expti gra, Febris diaria
 à calore solis, aut ira, hectica post diaria,
 vnda febrim relictā, in his c̄ affectib̄ eā ca

rex ampliḡ alē. Morby seu intempies fieri
 eā d̄pendet et q̄r n̄ est iudicando adhuc q̄r
 n̄ facta, et p̄tem futura veluti Artes s̄: p̄
 et, qd̄ qd̄ mouet, eiq̄ aliq̄ ra d̄motu, et
 uelut, et n̄ ignis morbi fientes sunt, putridi
 in qua putrescens humor, putri epi in d̄motu

Frens quo intempie semp̄ adducit, seu putred̄ in epe ma
 malo d̄motu excitat. Ceteriq̄ morby, q̄ à eā d̄pendent

Vbi notandu qd̄ fieri ept̄ accipit, vel ut
 ita à eā orit̄, ut ab̄soluta eā q̄solum
 nulla rēp̄ns ad factu p̄videntia, et ha

g. motu. et lib. p. t. la. att. 2° Fieri dicitur, quod
 uocatur, nec ad terminum vel perfectionem
 uultum ducit, et quod lib. d. dicitur feb. mens.
 ut febres uocantur fieres, quod in die calor
 ipis occupant, nec aequale in toto ipis
 occupant. 3° Fieri uocatur, quod in p. oppli
 uel, quod p. tim. p. dicitur, et p. tim. p. dicitur,
 et in top. Logr. Gal. Notandum praeter quod nulla
 uel, quod p. tim. p. dicitur, in fieri, nullo modo
 in e. in actu, nec p. se laedit, nec aliq.
 p. dicitur, sed solummodo in actu seu passio, quod in actu
 t. Morbi futuri is, cuius effectus eam
 dicitur, at in die caput officium cuiusmodi repit
 eam antecedente hnt, et p. tim. humore
 dicitur contrariis curat. Morbi fieri partim Morbum
 partim uel p. dicitur, p. eorum uel, curatio
 ablatione. Futuri morbi p. dicitur
 tione cause antecedente.

Explicuo

Explicatio

CAP. 89ⁱ

Incipit Gal. eas efficientes sanitates de
 quas his oib. legq. capitulis plegq. Quod dicitur
 in II. puncta. In 1° proponit contrariam intentionem
 ratiua. s. qd contraria gtrarijs curant. 2°
 hoc pceptu quale sit uerum, in applico
 tiulare et spouficia gstracem. Insuper
 cur remediū debeat ee gtrariū. In 2° p
 dot pna sit illud gtrariū, qd de fieri uis
 In 3° declarat qd p certitudine facta
 sunt illa gtraria, q hnt potestate motu
 ad diffraam illaru caurum, q certu magis
 gtraria, ostendit quoy, qd caim via sit in
 in certud. q ptem fit, et ptem facte, uol
 febribz putridy. In 4° ostendit Gal. ex
 tride, q remedia ueniant q auferendy
 putridy, illa at. Et duo esse, unū qm
 sicut, aliud qd in alterac; semit dot qd
 et alteratio. In 5° ait p alteracem in

gtrariū gtra
 riy curant

2, cuius inuenta eam facile lulupres repouat.
 it t' remedijs euacuatis putrei. ubi nullas
 uadis commemorat, quas salubres de st, si d'ota
 the et modo usq' adhibeant. In 7.º ga deuit
 extra strarij tolli, futura uo q' ab laocm cao
 imple folijs putride calida elocuit, menci
 di abij intempatunij frigidij uis: humidij
 dem p'ceptu auocandat, uti notandum no
 Al in oi intempie, q' a cao fit, sed in abij
 caa q' eodm t'p'ly, semp' p'ngit caa ant'p'or
 fecti q'le. In 8.º punto st, q' cognitiõ mite
 imphiu nos d'iporat ad cognoscentu, p'no
 m'p'ies curent. In 9.º agit d' applicac
 q' p' b'ij affectu fieri st, d'otq' q' sit frigidu
 et siua ad p'tes remotas d'ebui d'ocant,
 p'artiu elyanti, at' tã longie p'ndare
 t. In 10.º punto ostendit q' a formac
 u situ p'artiu molij q'ntas remedijs colligi
 In 11.º et ult.º duo geludit gal.º p' q' curac cao
 p'nt p'aturas, fiat p'altoracm. 2.º q' int'p'urac
 sint, n' curentz altorac, sed sola euacuac.

q'ntz p' vtru

Quæritur si utrum curatio fiat per ghraria. In quibus
 morbi sunt, quæ non habent ghraria et tunc curantur
 bene valet, calidus est in primo et ubi laborat per al-
 terius gradum agrotat, is solus ghratis, non frigidus quales
 ghrarius non curabitur. 3. si non cessat naturalis actio
 simile sibi effectum induperit, medicamentum
 sicut, non solum infrigidabit, sed etiam intemperat et
 deducet, quod magnum erit intemperat et morbo

a simili

et similibus morbi multi curantur, uti vomitus
 curatur fluxu fluxus, et arctius colliguntur
 Scamonia 3. ana. fabris et alij similibus plerumque
 ghrarij non est astrictio accipienda ut per ghraria

contrarij
 quomodo au-
 gmentantur.

ghrana humantur, uti multum fit, sed curatio
 dato et ghratis sicut et oppositum signat
 quæ arctius colliguntur, quod si quilibet morbus heat
 curatio.

2. solutio

per oppositum illis potest esse frigida et alio
 caliditate in illo ghranti, temperata est non
 humidum sed res per se speciei humane. Aliter
 quod non ghrariore ipsa non ita pergingit ut
 cant et simile ghranti efficiant sed tunc

yprid in epe ptenorat, et ipg in simile
 qdruir. At no q ex uari agunt hinc ab
 potia ex igno tpe durant, nec diu uento
 agere pnt, qz statim ad natem redeuntia
 efficiunt autiohe.

Querit 3°. qna putrefactio humoru
 et qno intelligat, qd p alteracem et ex
 putrefactio tollit putredo p dety 3°. qd putrefactio
 corruptio est. Vel simpliciter, qd eps qd putrefit ad stary p
 id in cineres quert, vel etiam putrefit

putrefit ptem utm intonita formae, p
 alteracem qualtum. Ntranq corruptio
 in humorib: pbat qul. 2°. t diff solent

Sag. cu dt, qd aliqdo corrupuntur humoru
 mineracem, usq. Veru qtm huc putrefit

raro accidit, q simpliciter. Contr no illa
 ptem numpat. p dety 2°. qd putrefactio

putrefactio
 humorum
 in febrib: dora alteracem, id e quotione, p qua humo
 corruptio
 putrefactio finit et cessat, qd accidit, p dety 3°.

bene affecti sunt, id est eorum quatuor
 in solis corruptionis exempli gratia, si sanguis
 niger fiat, et dicitur insipidus, et bene
 odoratus, hinc possumus pericula reducere
 altera dicitur. At eodem modo fit evacuatio humo-
 rum dicitur, quae agit, quod humores ita
 sunt, id est cum eorum foam et corrumpunt
 naris alterae potest ad praesentiam naturam reduci.

Explicatio

CAP. 90.

punctis totum hoc cap. dividitur. In primo puncto
 nione supra solute glommitatis inter
 tenditur, in quibus partibus vis succedat. In
 declaratur, quia debemus facere antequam
 eius unione auclamus, sicut distantia
 vulneris, fibulis vel suturis adducamus,
 unio docet, quomodo sint, in via, in Medici
 me adiuuanda officia. In quarto puncto
 officia à Medico standu enumerat.

In 5°.

In 5° deniq. dicitur q^{uo}to coplicate inordi sunt
 Quærit 1° cur Gal. in tractat. d. simplia multu
 dat ea, q^uo puri et purgandis accommodant.
 oracis q^uoq^{ue}ntia id fuerit, in c. loq^{ue}ntis d. e
 ne in vultu aliqd. inidat, et d. fluxionib^{us}
 vultu allabentib^{us} sup^{er}minuentib^{us} panter top
 ra influgi humoris mentione fit.

Quærit 2° cur sola vitæ in partib^{us}
 x^{ra} in alijs p^{ar}tib^{us} similarib^{us} fieri pot^{est}.
 duraru partiu, sicut sunt spermatica, in p^{ar}
 n^{on} pot^{est} fieri ta arcta et apta q^uo exil, q^uo mult
 q^uo ad coag^ul^utinandas vultu dicitur idone
 p^{ro}vincat et coad^uct, vnt fit ut optime
 n^{on} pot^{est}, q^uo vultu nutritiva et assimilativa
 frigidis et siccis p^{ar}tib^{us} q^uo in calidis et humidis
 Quærit 3° cur instrumentaria p^{ar}tes n^{on}
 solidari. p^{ro}de 1° q^uo loq^{ue} Gal. q^uo resung^u
 instrumentaria à quæ separata, impossibile
 difficile ut illa iteru uniat.

Et p^{ro}de quia nulla pars instrumen^{ta}
 stat ex sola carne, quare si reliqua

211

artes excepta carne simpliciu uerè n
 unt, mingadme infra, q' ex ipsis caponit.
 q' quā sint q'ditiones renulsiōis. q'det q' hō q'a
 sua p'pria d'm esse. s. ut renulsiō fiat p' uasa
 utm rectitudinē. Ance aūtarie. s. ut
 tantibz partibz. et uerq' originē. vbiq'
 renulsiō p' p'xima loca p' q' uoz fieri
 it gal. com. 6. spid. cū d't, uercellens loca
 ahens ad p'xima: Sed cur fiat p' longinqua
 u nua copiosa in p'tem agrā magis affluat
 2. q' d'riuias et p'p'ulsiō inter se d'ferunt et renulsiō
 ulsiō fluentibz magis quēit q' fluxis differunt.
 uō fluxis humoribz aptat. e' retrahit
 humores ad originē, d'riuias a. se q'
 m et motu fluentiu. 3. d'riuias fit
 a, renulsiō uō p' longinqua q' uis h' ex
 f' rōe uir. hep. 10. q' gal. 5. meth. 14
 io quēiat h' fluxis humoribz u fluxis
 quoz p' p'xima, ut u' p' b'atū e.
 gal. lib. 3. meth. c. 3. et 4. 5. meth

c. 3

217

et multa varientis fise applicata,
Inie copiti magna lucem afferent.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or Greek, covering the majority of the page.]

Explicat

Explicatio

CAP: 91.

caput in 3. puncta secatur. In 1. dicitur
 la fracta uniri minime possunt, sed in
 in callo suprascente: In 2. puncto at
 tingit fractura ossis sine lesione partu
 in, et p[ro]p[ter] aplex orit[ur] intertio curasis intertio
 ca ossa; Altera no[n] circa alia ip[s]a adhaerentia
 unio ostendit q[uo]d callo generet[ur], et q[ua]n
 t.

ec q[ui]t[ur] imprimis cur quaedam difficulter
 ra, quaedam nullo modo sanent[ur]. p[ro]detur
 accidit p[ro]p[ter] duritie, etc. unio fit q[ui]nq[ue]ti
 g[ra]tis at. maribus succedere in p[ar]te, lapise
 e coire nequit, hinc satis fabri curarij oste
 fractu[m] ut glutinare n[on] possunt, nisi li
 plumbo disunitas p[ar]tes glutinent,

vnt fit

ut sit, qd ossa dura et solida uniri
in terrenitate aliquo glutine.

1° dicitur qd in auro et territate diuisa
in membranis partib. cornu licet,

periguus sanguis ad oras tenuis membra
desiendit, sufficere nequit unioni pape

3° dicitur qd in part tota adfundit, uniri am-
pote, vel salte difficulte.

4° dicitur qd difficulte ptes glutinans, et
necesse, uti in vlcibus pulmonis, et re-

uosi accidit, alia res sunt quas s. me
s. Flo. aff. v. j. d. semitro vitro pte

qstio qd Querit qd sit callus et quomo generat
callus. p. nihil aliud qm mac qda dura ex pte

perita ossis mac accedens. generat, ut ex
ad ossis nutritione allabente, unde in

in fracturis ossiu iubet ut agri optine-

ant, rerum quidem animaduertor

ex. psonet Galeno qd in ossa sustinet
callos

Debeat esse instar glutinis, generari
 ex apto sanguine hinc nunc proportiona
 at sanguis est, & generatur ex nervosis
 sic chirurgi vident aegrotis fractura
 utrob. ut videntur plurius intestinis, ani
 pedibus, et alijs huiusmodi, & sanguine
 in generant plura apud quatuor
 Meth. c. 5.

226

[Faint, mostly illegible handwritten text in a historical script, possibly Latin or German, covering the majority of the page.]

Explicit

Explicatio
CAPITIS 9ⁱ 2ⁱs

227

260

Et hoc cap m q. puncta m p. docet
naturas nervorum et tendonum esse
vas tria suis. s. pp sensus ueliam et
uitate quoniam ex in uenarum, ex
uulsio sanguis, tu demq pp impedita
transpirationem et exurgam; ostendit
q quomodo eiusmodi punctura curantur.
Meth. 6. c. 2. et 3. se de uisita admonet
nato agit d compositis soluta glimii
orbis, nupte no d compluatis uiscerib.
itate, humore intempie sortitio et
mas, ubi pbat gal. j antiquos qd
in uiscere n e ipsiq distre, na ad
in magnitudine diminuta pinct
y, cu ergo distre d sua spe plican
et m p mo di p se, spes no unius
lican n pot per se d spe alteriq
qd caritas, tan qm alteriq gnis

pes si male formosus neget ee hiffa
 In nomine salute glimikats. In 3.
 intentiones illas quas in cauo reple
 Solomus. Hic uo sunt duae carne
 are, et illa genita ante tegeri
 cano et durando suffiue carnis
 In 4. puncto praecipit ut in affectione
 ulcere conuulsatis, q ad bria reduci
 adargent, eadem principate et m
 ab his curatione ordiamur quia
 affectu ut isti sunt, sonitica, infla
 tio et tumor, deniq et intempie
 Quari 3. inprimis, qm ueris puncto
 In 5. qd inprimis punctura asienale
 gity Salom, q facile in neruo gra
 cutione, et medicata abhibent, q
 cano hnt, q quib. ample gal. hb
 mentione facit, quid a gauliao
 ay Fallop. i. t. uulnereb. hanc m
 fusi psequunt, ad quos pferre
 Querit 2. cur, ayat gal. In 6.

orerui pun
 et curao.

ra cū aliis quibz sint affectiones nervi
 qd hoc affectu propriè egit tanq̄ de
 ori et simpliciori, in quo reliquorū
 cū curvatur assequi possumus, et non
 natura sub se completi, reliquos ali
 to ad nervos plinientes.

3°. qd. curvitas reponit̄ sub magni
 diminuta cū potis ad q̄formiam
 na conformas has spes q̄inet
 e sufficem, meatu et reliquas.
 curvitas reponit̄ sub q̄formac d̄
 aaly, hū uō reponit̄ sub magnitu
 diminuta d̄ nono fieri in j̄te
 rigua fuit, nec curvitas pot̄ e mor
 diminuto, quia in hoc d̄ deficere
 vultu pot̄ digita, si uō pars ma
 ti d̄mpta sit n̄ erit morby in
 in magnitudine diminuta.

4°. cur duo b̄ sint scopi curvatis, cari
 e à gal. oppositi, cū b̄. 7°. numerent̄

f. concognitia, detorgentia, sarotica et
 lotria. Fr. qd gal. hic loqr f. unitate
 vulnere simplicii in qua duo spiriti
 iunt, na concognitia n. p. tinent ad
 sed ad maam affluente. Do. torgentia
 sarotica rediuntz manent ergo
 q. in saroticiis et spuloticiis q. s. t. u. n. t.
 desunt qd g. t. i. o. n. e. s. s. a. r. o. t. i. c. o. r. u. m. u. n. t. u. m.
 bitu ep. forti et tpe hyberno ualenti
 lotica adhibeantz uti vngtm. Z. p. i. s. i. s.
 et reliqua. In estate uo et habitu
 mediocri sarotica queniunt
 t. u. t. i. a. v. n. g. t. m. s. B. o. t. o. n. i. a. B. a. s. i. l. i. u. m.
 la. Notandu. qd epulotica sunt

epulotica
 q. sint

simile cuti in uulneribz carne
 nerant, uingmoi sunt coratu
 mentu. s. u. m. s. r. a. p. a. l. m. e. q. m. e. d. i. c. i. n. e.
 d. y. r. i. t. a. s. d. t. c. a. l. c. a. n. t. h. o. s. s. u. l. p. h. u. r. e.
 lotu, emplastru dracalictis.

q. s. t. r. o. s. u.

Querit s. qm cicatrici s. formis
 Fr. qd si absit ritu m. a. u. i. t. a. t. e. i. d. e. s. i. c. u. m.
 sit caua, scarificanda et postea

221

ingtm d' l'uo betonica. qd' si lica
ninet hanc fructz ut priq postea spu
liqud applicet. si euatris albidior sit
Colli supponat lamina plumbea
lor, laudet uen aulhor plumbulotum
ine. equis partib.

6. Cur Gal. dicat cana ulcera d'ctor
indigere cu l'ly suppurantib. pleriq
ulcera uentz? qd' qd' cavitaz in
d'ctoris indiget, ulcera uo
inflamata noe n humore affluo
ta suppurantib. curari debent, q
in flucienti auomodantz.

ulceram
curuo.

Explicatio

Cap. 93ⁱ

Sunt puncta huius capituli in f. H
uolle agere t' p' spe gformas. f.
na q' in adultis difficile corrigi. In
antib. uo n' ita, spes ut gformas

sunt 5. Figura, meatus, canitas, rificia
 sufficiens. In 2. det qd prava figura corrigi
 & reductione in parte opposita male
 membri. In 3. pelare monstrat qm
 fracta male ductu iteru reformetur
 ut calli in facta, frangatur et t nono
 rediatur, nonqz calli generetur, qd in
 fuerit. In callo mueterato
 uariorum accidentiu.

Querit 1. cur Gal. dicit qd figura
 ha. in rediatur, hic no. et. in adolefcentia
 fieri gnuat. p. qd figura in
 totu rediatur qd vitium a natura
 in adolefcentia et. qd vitium gredit
 superueniente.

Explicatio

CAP. 94

Dicit Gal. spes gformacis declarare
 turare a figura ergo ad canitate
 in qua vitium maxime obstruere

in hoc caput in v3. puncta fecatur. 223
 aphone ee eoo remediū oib. obstructis, Apho. de
 pecunia remedia obstructione offer, remediū
 pponit. sunt. at. hae abstergentia et oib. obstructis.
 In 2° adducit exemplū quō mlti
 obstructio ex stercore hinc debet curari
 fiet humidis remediis, valuti chysteri
 licentib. et pinguib. In 3° puncto ob
 obstructio facta à lapide tollat. In
 quō gstratio ex humoib. queni
 tuae soluat, et ea q̄ sit in venis à
 copioso phlebotomia curat, In 5°
 obstructioes in ventrib. ep̄s, sine
 nam ut pure et sanguine gstrat
 us à re. cum nam, ut ubi et jactu
 e deluant, docet insup. quib. partib.
 catib. evacuas ista debeat fieri.
 P. dicit ad q̄ obstructione faciunt r̄p̄
 si debeant, nepe ablatione rerū q̄
 nam, ut in lapide in vesica, cati
 in oculo, aut evacuas eorum

si ita graviter possint. Ut hinc licet
sio obstructionum curandam sumit et
et lovis affectis.

Explicatio
CAP. 95^h

Demifatis
curatio

In hoc cap. v3 puncta numerantur. In
1° qd lovis in partib. natiu g^o ip^oz
lingua, g^oibz, esophago, et reliqz partib.
perdita fuerit, et humectant. et lovis
dij redit, si no appetas natiu g^o impelen

Appetitas q^o
renouat.

lit, ut in intestinis et alijs partib. obstru
et utringentib. renouat. In 2° dicit qd
si obstructiones et angustie mentium
alios morbos, cura inquit n^o in h^o d^o

structione sed a morbis illa et iuven

In 3° puncto 3^a dicit qd in affectib. et iu
catib. induas orunt, compliat, et iu

exemplo angustie facta a multib. et iu
languens ostendit. In 3° deniqz iuven

q^o illa fluxio sanguinea euacuatur

In 4° manifestat qd modis fiat humect

225
 et motu modis et partem affectam
 in humoribus. et si corpus sit plenum
 et parte affecta eo evacuanda.
 unta habit ordine procedendi in cur
 rematis iniquitatis. In 6.º docet qd
 sit repellente, ostendit qd evacuatio
 uasa organita attrahunt qd repug
 nant expulsiu inuata meruatis apud expulsiu
 rotar piti afferunt. In 7.º Filasat qd inuata
 su repellentiu sit facientu, simia
 ut repelli neqat, ad disuicanda e sera
 In 8.º dicit de sententia et dicit
 tu roe nate succ mpe qd inuata dicit
 e piti, cui applicant, ubi ostendit q
 et optima disuicentia. In 9.º agit de
 q affectu piti q fundam. In 10.º ostendit
 uentia n solum uarietate utm situm
 utm sultiam uisaru piti ad e utm
 e, sunitate, raritate et densitate.
 clarat qd facultas uel difficultas eva
 a formae et situ piti affectu dependat
 uplo hepatis ostendit. In 11.º sumit

Gal. indicam a dignitate ut officio
 pitis, aduultq; in exemplū, Heper venarū
 In ult. tanto puncto tria fauit q; admodum
 enauatū humore, q; lupū intempere
 humore q; arta dē antereūta in pōne
 tempieri glarijs, q; uictū delectū pōne
 intempieri

Subrium Quiritz imprimis cur Gal. q; auferentia
 ionib. omiserit attenuantia q; mō
 Num crassitie subtiliant, sicut mūdū
 humore viscosū pparant. p qd Gal. q;
 Dentiu attenuantia cōphendit, et mō
 sunt q; arum, alia penetrantia sunt q; mō
 cie hōis rēgū et meaty, in q; glia
 pates, penetrant, alia attenuantia
 uictia q; hōrum crassitie respiciunt.
 Hic nō notantū qd obstruētis p pīe sume
 q; Galendy hōibz et crassis pueniunt, q; mō
 sibz et mūdoritib. totūntz. Obstruētis
 latū sumyctae pnt cōphendunt densitate
 angustia in coi, sicut in a frigore cutis
 à solis feruore q; stringit, alijs remedijs usq;
 densū rarefacientib. q; struētū lapūnt

cur Gal. dicat intestina stercore duro gsti 227
 hysteribz liberari, cui si in tenuib. fuerit
 t, illud chyteres n̄ possunt phingere ut in
 ia ostendimus pp̄ naturas q̄ inter cœca
 intestina gliscunt, potiq̄ ergo potiorib. humidis
 in qm̄ chyterib. pp̄ qd̄ hic Gal. loqr̄ t̄ gsti p̄o
 do intestino, in q̄ dolores ex cutanifolent, ratio
 na tenuia stercore duro ḡstipant, q̄ Gal.
 chyteres optime p̄scribit.

cur Gal. p̄ponat lapidibz vesicæ curam p̄ sectione ḡstio. 3^a
 q̄ vetat ne ad tale op̄acm̄ auclanq̄
 n̄ damnavit p̄ofus calculi vesicæ curam
 ia, sed illa n̄ in urgente n̄ssite ee agḡvie
 remediõrũ vis aliqd̄ effuere n̄q̄t, q̄ n̄o Gal.
 omnia p̄ponere n̄ p̄ remediõ ḡstavit, sed
 tentatis medijs, in p̄ iniectione estu p̄dones.
 in omne nimid̄ usu remediõrũ calculi vesicæ
 utiq̄ agrũ p̄piteriq̄ in gravissima q̄ ex
 t̄ ḡstioe, symptomata.

cur Gal. remedia pectoris in suffantia ḡstio 4^a
 q̄ d̄t q̄d̄ necoteriq̄ doctiss. sanctorignæ,
 suffantia pectori nec pulmioni n̄ queniunt,
 penetrare n̄ possunt sed solum in et laryngi
 ad meam

ad manum in his partibus facillime exercenda. Hec
728. ubi dicitur quod si dixerim, ut si expiam et quali mente, et
in aetate quod dicitur in crassa et bene in partibus
his applicabuntur. Secundo, atque attenuantia, in sint et
hic. In crassa, in e. in crassa intelligitur, ut in talia, sine
tunc a hunc. In crassa, ergo, in crassa, in crassa, in crassa
crassa loquitur. In crassa, in crassa, in crassa, in crassa
in crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa
et attenuantia, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa
cusa.

Tale mortua e et sanguino sic et
sine tussi crevit. In crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa
pulmone glomeris et tussim exercere
perunt labora inspirarem et facultate
sunt ad expulsiore sic et tussim
at no q. in crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa, in crassa
ores et parietes hanc a asteria
mone et habent tussim minimis
et hi cipiunt sine tussi ut tussim
molti q. in muliere frgenterij
sunt, in qua tales unidit foran
rone humore e capite.

q. 110. Quod dicitur 6. cur gal. in crassa loquitur
tonis. a crassis humoribus gignat
evacuam q. vias urinae cam.

antib. non deat. volubet. e. multib.
 e. diuretiis utamur, ubi ad sunt crassi
 s. ne ad tenues urinam meatus debu
 riamus in quibus tu urinam inter
 de tu obstruendi renes. pr. q. gal.
 ligit uti eiq. m. diuretiis in pig
 rom humorem p. parad, etc. e. dicit
 r. g. ubi offeruanda qd sub diureti
 s. extenuantib. Eo phendit ora diure
 tenuans e. p. dicit s. in uidente, deter
 t. tenuis;

7. cur gal. s. Meth. pronuntiat qd
 iat unu, hinc et morbu et mon
 tu indicare vna sanatione. p. p.
 iat plura hoc diuersum morbu
 s. sine pte affecta indicat qd qe
 in pte affecta qd specificu.

8. cur gal. velit aspilem indicare qd qe
 turra sicca, in in trachea asten
 fiat ex catharro humido e capite
 nente in quo casu humiditate

inducant. pr. qd. appetus q. a catarrho
 somp. & notat firmitate seu privatione
 virtutis nativae; q. humor catharraliter
 cum defensionis eluit humiditate
 naturam q. lenit trachea reddat.

q. 9. Quoritur 9. cur gal. des. spes morbo
 angustia n. onumeret. s. coalescentia
 subsidentia occlusionem conspersione
 structurae, et variis aliis affectibus
 his n. adducat. pr. qd. affectus caritatis
 duos vocant, ad illos. s. q. quoniam
 gaudente in caritate into ad obstruere
 vel ad alios q. ferunt a caa extra caritatem
 s. ad angustia.

q. 10. Quoritur 10. cur gal. exemplo apostemae
 vis complicatos affectus q. ponere debet
 apostema vitata v. morby in nequitate
 aucta q. des. spes v. s. pr. qd. app. p. al.
 plures morbos g. linet v. v. q. p. h. i. m.
 v. v. g. m. g. stat ut est quido a gaulca
 patu & apostematis. v. v. h. i. a. v. v. v. v. v.

Gal. n. notat apostemae, not. v. v. v. v. v.

erit e. exemtu d. multitudine
 nis g. luyi in aliqua ptem, in qua
 a uanes scopos pponit, ut in se pti
 mare, quod t. apotemate n loquatur
 et hunc sanguinis affluxum et hui
 esin, id e. exudatione. In apotemate
 anastomofin id e. p. ap. h. one. g. culoni anastomo
 efficit. p. ca. h. i. nulla mentione. s. i. p.
 appuriantib. q. apotematib. queniunt.
 q. no. cognofit q. d. sanguis influxu q. s. d. u. u.
 p. t. b. sit. exa. u. a. m. y. et. p. d. o. f. u. p. p. u. r. a. r. t. i. b.
 l. b. 3. p. r. o. g. n. o. s. t. i. c. i. s. i. u. i. r. e. s. i. n. q. u. i. t.
 i. n. t. e. t. h. u. m. o. r. e. s. c. a. l. i. d. i. p. e. r. e. a. t. i. o. n. e. m.
 i. n. i. d. e. p. i. n. f. e. n. s. i. t. e. t. r. a. n. s. p. i. r. a. t. i. o. n. e.
 r. e. f. r. i. g. i. d. i. f. u. e. r. i. n. t. e. t. u. i. r. e. s. r. o. b. u. s. t. a.
 f. u. m. f. i. t. i. u. d. i. c. i. u. m. s. i. h. i. n. t. c. a. l. i. d. i. e. t. u. i.
 r. e. s. p. a. l. g. r. e. s. s. u. m. q. u. o. q. u. i. n. d. i. c. a. t. u. r. q. u. a. n. t. u. m.
 r. e. s. f. r. i. g. i. d. i. e. t. u. i. r. e. s. d. e. b. i. l. e. s. n. e. l. f. i. t. q. u. a. n. t. u. m. q. u. o. d. f. i. u. t. i. t.
 i. d. e. m. e. m. b. r. u. e. m. o. n. i. t. u. r. o. l. l. o. n. g. o.
 t. e. r. m. i. n. a. l. l. o. h. o. r. e. s. i. s. t. i. g. o. q. u. a. n. t. u. r.
 t. a. n. t. e. a. d. n. o. t. a. n. d. u. m. q. d. h. u. m. o. r. e. s.

etiam si frigidi et in pte debili sunt
 si ea tñ sit calida & afflicta sit
 si in thorace debili empyloru
 gada in pte guesit, & nectem cal
 thorax opustuat.

9to vi^o Quoriz 12° cur Gal? hic sicut
 e plenu & ptem afforta n esse ena
 ur. e. gharu auideri qe hyrudines
 thordibz humidis et. epō pleno ma
 nuamine applicantz. p qd melle
 sunt uerba huius hysto hie nō, si de
 toz, et calor a medicatibz applica
 niat tunc & ptem afforta t. e en
 du epō opustante pleno in humo
 affluxus opustoz. Hippurmes nō
 lore nō calore ptem afforta melle
 tuto pōnt administrari. Veru
 ante illam usū epō enuare.

Quoriz 13° quot modis hores a pte
 retrocedant, et Gal? tribz modis fieri
 hore factu a pte robusta. 1° hauri
 ne. 2° attractione. ur ptem ad
 nempe qd sit gravitate. p qd sola
 te hores ad ptem n dependunt.

Vbi hoc dubium soluit. Et alia res
 septuaginta in quo sic legitur tota quae
 oportet dominus ad gratia loca
 retenta cor uersione quae quod resulsio
 emanat ut uenisset uacuitate
 nec et alia huiusmodi sufficit ante
 usum, resulsio uero quae non emanat ut
 pura, balnea, illa minime sufficit

9. lib. 16.

Quorundam 16. quod quod dicitur si sensu
 quod affluet in istam affertur supra
 huiusmodi sanificanti et resulsio
 crassi et lenti huiusmodi huiusmodi officio
 deloant et mollioribus. quod quod durities

Durities aliqua orationis huiusmodi sit quae
 huiusmodi huiusmodi. et huiusmodi. huiusmodi huiusmodi
 in aliqua pituita crassa et colambolica
 edons et huiusmodi mollioribus. auferat
 huiusmodi durities et multitudinem
 crassi affluentis et quae huiusmodi lege
 curat et resulsione indiget. Non
 durities in sanguine. sed potest ut mollioribus
 huiusmodi. tertia durities et ex quae
 orta ut sint perniciosa, et huiusmodi caliditate
 dispersat. quod huiusmodi quod huiusmodi crassus huiusmodi

tie effluit emollientib. solis curat. 225

et qm intelligat, ita gtorversiatu
et hoc vult. in pleuribus proprio
mauon disuentia attribet. gal.
et friged uauanitu. Et renollentia
et repellentiu anteqm disuentibz
et qd tripp. in pleuridie disuentio
habuit hoc mato morbifca, sicut
gal. sed hoc doloris solandi, qd
et in piono uendicat

et qd dicit gal. in raris et spongiosis qd
tentos hores fauliy disenti, qm in duris
cu in glandulis raris, et spongiosis hu
abine d'igerat, ut pestidiana docet
et qd in glandulis gtoni humoris d'ig
disiuntiant, n qm hoc raritatis sed
mni afflugus excrementicij hore
de. e. sunt ytes hore excrementicij qd glandu
endis d'iatu, ita ut linsphula que
de hore sunt insunabiles existunt, in oio
de glandule exsurgunt, qe gtonis d'partab.
hore exsurgunt qd uhoris sanam
impediunt.

Quoniam uult. qm̄o haec loca Gal. uult
 est hic de hepatis causa & euacuacione
 prima uo con gibba & urinas expurgari
 uo Moth. 13. Aenes ait uestra et uo
 sa si multo copioso hore sint referta
 tiones et pharma decretoria expure
 uo mēdaciū & urinales meaty, q̄
 gal. 2. ad glau. et loco cit. horem
 linis ostentū & urina uacuan
 mentis sit liberū, et cessauerit fluxus
 hic textus ē intelligendū, qd̄ si q̄
 fuerit euacuacionem p̄cipit, q̄ fit & p̄
 et phlebotomia ant̄ oym ad iurata
 drab̄ et sic textus 7. Moth. intelligendū

Explicatio

Cap. 96.

Exit gal. sup̄is & vitijis in gformac
 ijs q̄ sunt in x. hic textus tria ḡinet
 In 1. vitium in n̄; in defectu p̄ponit
 iudicem ait de restitutione eij qd̄
 In 2. puncto vitium in excessu p̄ponit
 intentione iurata, nempe refectione
 uel scalpello uel ijs q̄ uini hnt mult

238 Differunt 1° q^{ia} morbi in magnitudine
sicut in quantitate spiritus, morbi in
creta. 2° q^{ia} morbi in n^o stant in iis, q^{ui}
sunt in naam ut in lapide in vesica, carnis
in oculo et lumbi in intestinis. Morbi
magnitudine n^o sunt in n^o in naam
ablatione superflui in, et n^o totali ab
3° differunt q^{ia} morbi in n^o in toto
fuit vel superabundat, q^{ui} magnitudi
in parte una membri deficit vel ex
in sola uno in toto membro deficit
epi vel in alia nimium auget. Q^{ui}
vult q^{ia} morbi in magnitudine q^{ui}
moda duo q^{ui} p^{ro}ferunt ad magnitudi
minuta s^{ic} refectioe p^{ro} alla ut in
et regeneracem carnis, ut in canis
Duo porro alia ad magnitudi
s^{ic} ablatione exsecutioe carnis in
et diminutione in ep^{is} pinguis, q^{ui}
dia in morbis in n^o n^o reperit.

Explicatio

Cap. 98ⁱ

239

271

de fine salubritatis eius imponit Gal.
t. in 3° puncta. In 1° q^o exemplo duas spes
sibi adfert. I^a est luxatione; 2^a est pro-
ptet hinc in sententia. In 2° casu ubi q^o
hinc quos apud auctores chirurgos
licet legere poteris. In 3° puncto
de morborum multitudine. I^o est
de extensione et reductione in
sibi substituit. Et ut q^o q^o hinc et
de reddat³ firmis, et solidis q^o hinc
quoniam oib³ distentionibus. et proci-
In providentia etc. intestini in sententia.
Invenit sunt intestina in puncto
manda et servanda p^o hinc
daba ne amplius d^o hinc.

Explicatio

Cap. 99ⁱ

Gal. egit de casu p^o hinc. et deficiendo.
Et, nunc transit hoc cap. ad casu p^o hinc
totu^o u^o hinc caput in 3° puncta si

rmutz. In f. Similitudo caas p[er]servatua
 spes. f. in ea, q[ue] sana p[er]servat, et illa q[ue]
 et in s[er]v[ati]o q[ue] agra. In 2. ostendit una
 servatua caas p[er]servat, dicitur quod
 arguat humorem malitia In 3. ma
 dia p[er]servat, quid. In p[er]servat p[er]servat
 I. m. alteratio et humorem p[er]parat
 caas; vbi admonet q[uo]d duplice ex
 p[er]io[m] motu; vnde p[er] geotone
 caloris nativi beneficiis et me[n]ta
 ruanat. h[oc] ad naalem suu[m]
 ducunt et naas reddunt, similes
 m[er]uata, q[ue] nec geotone nec asom
 p[er]ia urte ueneris resistunt.
 de euacua, qua duplice facit
 In ip[s]o euacuat, et p[er]ia seu paria
 q[ue] quoda[m] p[er]es p[er]purgat, In 5. q[ue]
 vulgo et dicitur, hadit. Inult
 p[er] media seu ista caas q[ue] p[er]servat
 hoc p[er]i sunt salubres in salubres
 q[ue] multo tres p[er]larantur ubi rep[er]
 septistay q[ue] In nob[is] In d[ic]e optant,

1° cur Gal^{us} in p^{ro}posu^{er}it in p^{ri}ncipio huius
se autem de causis p^{ro}feruat^{is}, et resun
pr^o q^{uod} orientalis ca^usa omiserit, q^{uod} satis
colligunt, q^{uod} inesi sub q^{uod} effluo

2° cur Gal^{us} p^{ro}feruat^{is} u^{er}u^m causam
res reorit, ut. e. illas p^{ro}feruat^{is} et
na p^{ro}tem Medicina curatrici ad huc
et quida^m Westeri coru^m q^{uod} Gal^{us} p^{ro}feruat^{is}
na p^{ro}tem sed repetit d^{is}tra^m q^{uod}um, u^{er}u^m
na p^{ro}tem h^{ab}e^t solutio, q^{uod} Gal^{us} p^{ro}feruat^{is}
te accipiat q^{uod} long^u p^{ro}feruat^{is} sano
quam rego.

3° q^{uod} sint mori p^{ro}feruat^{is} nimirum
qu^{od} lapsu^m u^{er}u^m p^{ro}feruat^{is}. pp^{ro} q^{uod} hi sunt
sunt hores d^{is}tra^m p^{ro}feruat^{is}; crassi m^uda
ferunt^{is} equosi m^uda p^{ro}feruat^{is}, copiosi mi
calidi refrigerant^{is}, frigidi calefiunt
es p^{ro}feruat^{is} p^{ro}feruat^{is}, nutredmi obnoxij p^{ro}feruat^{is}
p^{ro}feruat^{is} affines bezoarthis corrugunt

Explicatio

Explicatio CAPITIS 100

capitis huius
 1° puncto
 2° puncto
 3° puncto
 4° puncto
 5° puncto
 6° puncto
 7° puncto
 8° puncto
 9° puncto
 10° puncto
 11° puncto
 12° puncto
 13° puncto
 14° puncto
 15° puncto
 16° puncto
 17° puncto
 18° puncto
 19° puncto
 20° puncto
 21° puncto
 22° puncto
 23° puncto
 24° puncto
 25° puncto
 26° puncto
 27° puncto
 28° puncto
 29° puncto
 30° puncto
 31° puncto
 32° puncto
 33° puncto
 34° puncto
 35° puncto
 36° puncto
 37° puncto
 38° puncto
 39° puncto
 40° puncto
 41° puncto
 42° puncto
 43° puncto
 44° puncto
 45° puncto
 46° puncto
 47° puncto
 48° puncto
 49° puncto
 50° puncto
 51° puncto
 52° puncto
 53° puncto
 54° puncto
 55° puncto
 56° puncto
 57° puncto
 58° puncto
 59° puncto
 60° puncto
 61° puncto
 62° puncto
 63° puncto
 64° puncto
 65° puncto
 66° puncto
 67° puncto
 68° puncto
 69° puncto
 70° puncto
 71° puncto
 72° puncto
 73° puncto
 74° puncto
 75° puncto
 76° puncto
 77° puncto
 78° puncto
 79° puncto
 80° puncto
 81° puncto
 82° puncto
 83° puncto
 84° puncto
 85° puncto
 86° puncto
 87° puncto
 88° puncto
 89° puncto
 90° puncto
 91° puncto
 92° puncto
 93° puncto
 94° puncto
 95° puncto
 96° puncto
 97° puncto
 98° puncto
 99° puncto
 100° puncto

243

273

244

Explicatio
CAPITIS 100

[Faint, mostly illegible handwritten text in a historical script, likely Latin or German, covering the majority of the page.]

A

245²⁷⁴

Fractura qd 231.

postrema qd sit 166. 233.

qua qd 28.

s qd . . . 15

spitas qb. reducatur 224. 230.

indicia cordis cal. signu 99.

B

Blasa figura qd sit 199.

C. Agut parvū qđ denotet 65
 Callus quid 214
 Cerebrū vnt calidum . . . 62
 Cerebri frigidi signa . . . 80
 Cerebri temperati signa . 74
 Cerebri usus 62
 Cicatrix qmō curanda 201
 Contrariū qmō accipiat 206.

D

Defiō qđ et quadruplex in
 Divisiō quid . . . . . 9.
 Doctrina novē qmō accipiat 6.
 Doctrina composita resolūt. definit. 9.
 Dolor quid . . . . . 167.
 Solens spes 170
 Evacuari difficultas . . . 72
 Durities 254

Epulotica quae 220
 Erysipelas quid 106
 Exercitij utilitates 189.

F

Famos . . . 174. et 250
 Facilitas qd . . . 128.
 Transfatu offitium quid dicantur 202
 Trigus quomodo accipiantur . 154.

G

Glandulam in unguis . 235

H

Hepar quid . . . 162.
 Humor affinis . . . 110
 Humores quomodo differant 209
 Humor in hepate duplex diffia 209
 Humiditas partium explet . 143

Jr.
Ira cordis cal. signū 99
Iracundia signū cordis frigida 99.

L
Labor 189
Lapis in vesica an morbo 199
Lentitatis curatio 224
Linguae q̄ sint cum gal.^o 41

M
Mas femina q̄fectior 158
Meta & ars 16
Meta q̄d purè ars dda 16
Melancholici n̄ ingeniosi 272
Morbum tria gna . . . . . 48.

IV

Ventru qd et qmo dicat3 . . . . . 27. 39.
 Ventri deidentia et qualescentia q dicant3 70
 ceruoni origo cerebrũ 69

O

Stimio qd signet 72
 colorũ color vnt 90
 vena quid 67
 rdo quid . . . . . 7.

P

Partes Medice quae 14
 partes Simples quales 30
 pilom defio 76
 pilom effluus 77
 vti quales q cetates 75
 proprii sigfas 34
 phlegmone qd 168
 vscer calidi et humidi 141
 vntrefactio qd 208

Res naturales in sua essia eterna . . .
 Resurrectionis conditiones . . .
 Resurgitio et deinde inter se differunt . . .

Semen qd 112
 Semen a qb. ptibz 123
 Scia quid 15
 Signi defio 44
 Sitis 249
 Somnus qd sit 82
 Somni breuitas cal. cerebri signat 50
 Symply qd 167

Temperatura quid	29
Temperam quomodo fiat	29
Etiam caliditas qd' causet	117
Etiam facultas	125

V

ventriculi cal. et sui signa	155
ing ad quā aetate ptineat	120
veris motus usus qd'	192
ioilia	82
Quera quomodo curentz	221
ngues et pili n' ptes	59
nu quomodo accipiatz	8

Finis

